

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL **PLA MUNICIPAL D'EDUCACIÓ I FORMACIÓ PER A LA SOLIDARITAT**

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, Regidoria de Cooperació, Solidaritat i Pau

Coordinació de l'Estudi: Clara Sopeña Falcó i Marina Aguilar Palà

Disseny i maquetació: www.print-makers.com

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

**ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL
PLA MUNICIPAL D'EDUCACIÓ I FORMACIÓ
PER A LA SOLIDARITAT**

Abril 2021

ÍNDEX

Sigles	7
Presentació	9
1. Introducció	12
2. Metodologia	14
3. Marc teòric	20
3.1 Conceptualització	20
3.1.1 Enfocament de Gènere i Basat en Drets Humans (EGiBDH)	24
3.1.2 Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)	25
3.2 El procés de consolidació de l'educació per a la solidaritat	26
3.2.1 Antecedents: Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat	27
3.2.2 L'avaluació del Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat	29
3.3 El Pla director de cooperació al desenvolupament	31
4. Les activitats d'educació per a la solidaritat promogudes per l'Ajuntament	36
4.1 Formació i sensibilització en matèria de cooperació, solidaritat i pau	36
4.2 Difusió i comunicació en matèria de cooperació, solidaritat i pau	37
4.3 Activitats d'educació per a la solidaritat	40
4.3.1 La Guia d'activitats escolars	40
4.3.2 Projectes escolars específics	43
4.3.3 Projectes de l'Ajuntament	44
4.3.3.1 La Mostra de Cinema i Convivència	44
4.3.3.2 El Fòrum d'Alumnes Defensors i Defensores dels Drets Humans	46
4.3.3.3 Commemoració escolar del Dia Mundial de les Persones Refugiades (DMPR)	47
4.4. Programació anual d'activitats	50
4.4.1 Dia Escolar de la No-violència i la Pau	51
4.4.2 Dia Mundial de la Narració Oral	51
4.4.3 Sant Jordi Solidari	52
4.4.4 Festa del Comerç Just	52
4.4.5 Dia Mundial de les Persones Refugiades	53
4.4.6 Dia Internacional de la Pau	53
4.4.7 Barrejant, la trobada de la solidaritat de Sant Boi de Llobregat	54
4.4.8 Dia Internacional dels Drets Humans	57
4.4.9 Projecte Ciutats Defensores dels Drets Humans	58
4.5 El vincle entre els projectes de cooperació i l'educació per a la solidaritat	59
4.6 Activitats internes	60
4.7 Altres activitats promogudes per l'Ajuntament	62
4.7.1 Cultura	63
4.7.2 Mediació i Restauració comunitària	64
4.7.3 Esports	64
4.7.4 Infància, Adolescència i Joventut	65
4.7.5 Educació	65
4.7.6 Igualtat	67

4.7.7 Serveis social	68
4.7.8 Participació ciutadana	69
4.7.9 Comunitat i vida quotidiana	70
4.7.10 Comunicació	71
4.7.11 Contractació i compres	71
4.7.12 Projectes estratègics i Coboï	72
4.7.13 Mediambient	73
5. L'educació per a la solidaritat des la perspectiva de les entitats	76
5.1 La conceptualització de l'EPS	76
5.2. Les entitats que impulsen l'EPS: temàtiques, estratègies i experiències	78
5.3 Calendari d'activitats	81
5.4 Debilitats i fortaleses de les entitats amb relació a l'EPS	81
5.5 Els reptes de les entitats amb relació a l'EPS	82
5.6 El paper de l'Ajuntament segons les entitats	83
6. La visió dels centres educatius de les activitats d'educació i formació per a la solidaritat	86
7. Anàlisi DAFO de l'EPS a la ciutat	94
8. Mapa d'actors	98
9. Conclusions i propostes	104
9.1 Aspectes que cal destacar	104
9.2 Aspectes que cal millorar i propostes	105
10. Annexos	108
10.1 Dades de l'Ajuntament	108
10.2 Eines per al treball de camp	109
10.2.1 Formularis per als centres educatius	109
10.2.2 Formularis per a entitats del CMCSiP	114
10.3 Mocions aprovades els darrers anys	120
10.4 Anàlisi DAFO completa	123
10.5 Glossari	128
10.6 Fonts documentals	134

SIGLES

ACCD	Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
AECID	Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo
ACNUR	Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats
ACPP	Assemblea de Cooperació per la Pau
AFA	Associació de Famílies d'Alumnes
AMPA	Associació de Mares i Pares d'Alumnes
ANUE	Associació de les Nacions Unides a Espanya
ApS	Aprentatge servei
CCAR	Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
CEAR	Comisión Española de Ayuda al Refugiado
CEDAW	Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona
CMCSiP	Consell Municipal de Cooperació, Solidaritat i Pau
CNL	Consorci de Normalització Lingüística
CRDS	Centre de Recursos i Documentació per a la Solidaritat
CRP	Centre de Recursos Pedagògics
DESCA	Drets econòmics, socials, culturals i ambientals
DMPR	Dia Mundial de les Persones Refugiades
DIBA	Diputació de Barcelona
DIP	Dia Internacional de la Pau
DENIP	Dia Escolar de la No-violència i la Pau
EBDH	Enfocament basat en drets humans
ECG	Educació per a la Ciutadania Global
ECP	Escola de Cultura de Pau
EGiBDH	Enfocament de gènere i Basat en els Drets Humans
EPD	Educació Pel Desenvolupament
EPS	Educació Per a la Solidaritat
EPJG	Educació Per la Justícia Global
ESF	Enginyeria Sense Fronteres
ETpCG	Educació Transformadora per la Ciutadania Global
FEMP	Federación Española de Municipios y Provincias
FGC	Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
FCCD	Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
ICIP	Institut Català Internacional per la Pau
IDHC	Institut de Drets Humans de Catalunya
IMADEL	Institut Marroquí de Desenvolupament Local
LaCoordi	Coordinadora pel Comerç Just i Finances Ètiques
LGTBI	Lesbianes, gais, transgènere, bisexuals i intersexuals
ODS	Objectius de Desenvolupament Sostenible
ONG	Organització no governamental
PAT	Pla d'acció tutorial
PEC	Projecte Educatiu de Centre
PDCD	Pla Director de Cooperació al Desenvolupament
PIB	Producte interior brut
PLACI	Pla local d'acció comunitària inclusiva
PMEiFS	Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat
PMTCiS	Programa Municipal Transversal de Cooperació i Solidaritat
RECE	Red Estatal de Ciudades Educadoras
RME	Registre municipal d'entitats
STEM	ciència (science), tecnologia, enginyeria i matemàtiques
TMB	Transports Metropolitans de Barcelona
UNED	Universitat Nacional d'Educació a Distància
UCSP	Unitat Cooperació, Solidaritat i Pau
UOC	Universitat Oberta de Catalunya
VOLS	Voluntariat Solidari
XCPE	Xarxa per la Compra Pública Ètica
XES	Xarxa d'Economia Solidària

Presentació

Reflexionem per transformar

L'Estudi que comenceu a llegir va iniciar-se just dos mesos abans que es decretés l'estat d'alarma per la Covid-19. Del Pla Director de Cooperació al Desenvolupament (2017-2020) emanava la prioritat estratègica d'elaborar un Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat que, bevent dels aprenentatges de l'anterior pla (2009-2011) i de l'avaluació que vàrem fer d'aquest i de l'experiència acumulada entre ambdós, contribuís a consolidar aquest vessant singular de la política santboiana de cooperació.

La construcció global de la justícia, en l'àmbit planetari i des de la seva triple mirada econòmica, social i ambiental, requereix una profunda transformació de les estructures i, molt especialment de l'actual model econòmic que genera i agreuja les desigualtats arreu del planeta. L'educació per a la solidaritat projecta en l'educació la capacitat d'afavorir aquest canvi en la consciència individual i col·lectiva compromesa amb la transformació i la justícia; representa l'esperança i la força de la voluntat en un context marcat per les emergències -climàtica i social- i la immediatesa.

El dia a dia ens empeny a anar de pressa i ens limita les possibilitats d'aturar-nos, mirar enrere i reflexionar. Aquest estudi tenia aquest propòsit: documentar, compilar, endreçar i sistematitzar per poder tenir una imatge més completa i nítida, una diagnosi de les febleses i les debilitats d'aquest àmbit alhora que de les seves potencialitats i oportunitats. I la casualitat (o potser no tant) va fer coincidir aquest procés de reflexió amb la situació excepcional d'aturada d'alguns sectors en els mesos més durs de la pandèmia. La separació local-global s'esvaeix en parlar d'un virus que, generat en el marc dels processos de pressió extrema a què la humanitat està sotmetent la natura, s'estenia sense aturador i amb efectes devastadors i catastròfics arreu del món. La distòpia feta realitat.

En la situació d'emergència planetària que vivíem -i encara vivim-, augmenten les veus que ens alerten d'un necessari canvi de model que posi la vida al centre i tingui en compte els límits biofísics del planeta. Però hi ha lloc per a l'esperança. Aquesta situació també ha visualitzat la capacitat transformadora de la solidaritat i la necessitat de plantejar estratègies col·lectives per fer front a aquests desafiaments globals.

L'educació per la solidaritat intenta fomentar la mobilització social i el compromís en aquest context de profunda complexitat i desigualtat. En aquest sentit, l'Estudi recopila les activitats principals que s'han impulsat des de l'Ajuntament i les entitats en els darrers anys -tant en l'àmbit intern de la institució com dirigides al conjunt de la ciutadania-, per fer sentir la multitud de veus crítiques que des de diferents àmbits denuncien les desigualtats mundials i la necessitat d'avançar cap a models alternatius que permetin garantir els drets humans arreu del planeta.

En el procés d'elaboració de l'Estudi s'han recollit les aportacions de més de setanta persones de diferents àmbits, en primer lloc de l'educatiu, amb l'objectiu d'identificar les estratègies que permeten la incorporació d'aquests valors de forma transversal als centres i el rol que ha de jugar

l'Ajuntament per potenciar-ho; en segon lloc, de diferents àmbits de l'Ajuntament, per afavorir la transversalitat de l'educació per la solidaritat aprofitant el paraigua de l'Agenda 2030 i els ODS que s'ha materialitzat a Sant Boi en l'Estratègia de Ciutat 2030 i en desenvolupament de diversos sistemes d'indicadors que cerquen l'alineament amb els Objectius i la Coherència de Polítiques per al Desenvolupament; en tercer lloc, el de les entitats de l'àmbit -i molt específicament de les entitats integrants del Consell Municipal de Cooperació, Solidaritat i Pau-, per dibuixar aquesta diagnosi conjunta i consensuar estratègies de futur. L'articulació entre tots aquests actors i altres agents de la ciutat és clau per avançar des d'una mirada crítica que, estructurada en la idea d'interdependència (local-global, individu-col·lectivitat), advoca per la garantia dels drets humans arreu del planeta. I sembla que hi ha consens a afirmar que justament és, l'articulació conjunta, un element clau per superar les limitacions d'impacte que s'observen, i coordinar estratègies amb major capacitat de mobilització i transformació per a aquest món més just i sostenible, tant urgent com necessari.

Alba Martínez Vélez

Regidora de Cooperació, Solidaritat i Pau

1. Introducció

1. Introducció

El Pla director de cooperació al desenvolupament 2017-2020 (en endavant, PDCD) estableix com a línia estratègica prioritària l'elaboració d'un pla municipal d'educació i formació per la solidaritat (en endavant, PMEiFS) dins el primer any d'execució del PDCD. Aquest PMEiFS suposa una actualització de l'anterior PMEiFS 2009-2011, que es va elaborar a partir de l'estudi i de les activitats de formació i sensibilització empreses per l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, les ONG i el sector educatiu l'any 2009.

El document que teniu a les mans és l'estudi que s'ha realitzat prèviament a l'elaboració del PMEiFS 2021-2026, entre gener de 2020 i abril de 2021. Per la seva extensió s'ha decidit considerar-lo com un document amb identitat pròpia sota el títol Estudi per a l'elaboració del PMEiFS.

Aquest estudi ha de contribuir, a través de l'anàlisi de les experiències prèvies, la sistematització de les pràctiques i la identificació dels espais de millora, a establir les estratègies més eficients, d'acord amb el bagatge específic de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, en la cooperació descentralitzada i molt particularment en l'educació per a la solidaritat.

Aquest estudi s'ha elaborat de manera interna des de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau i ha comptat amb les aportacions de diversos actors municipals i socials, especialment dels diferents departaments municipals, les ONG locals col·laboradores en activitats de sensibilització, i els centres educatius.

2. Metodologia

2. Metodologia

La metodologia emprada per desenvolupar aquest estudi i definir l'estratègia d'intervenció es basa en la combinació de tècniques d'investigació de caire quantitatiu i descriptiu, a través de la recollida documental de totes les activitats organitzades els últims quatre anys, així com en tècniques de caire qualitatiu, com l'entrevista semiestructurada¹ a persones significatives de l'àmbit de la solidaritat i la cooperació al municipi (tant a actors municipals, com a agents socials de les ONG i els centres educatius). L'estudi s'ha elaborat en tres fases:

Fase 1. Recopilació i anàlisi documental. Recull de les activitats més significades en matèria de sensibilització dutes a terme a Sant Boi els darrers anys.

Fase 2. Treball de camp. Realització d'entrevistes amb les persones responsables de departaments municipals. Amb el Decret de l'estat d'alarma, els espais de treball que s'havien planificat amb els centres educatius i les ONG es van redissenyar en dues enquestes per recollir informació. Així mateix, les enquestes de l'àmbit del teixit social vinculat a la cooperació s'han complementat amb dos tallers virtuals conjunts.

Fase 3. Sistematització de la informació i disseny d'una proposta d'actuació. Anàlisi de la informació recollida amb relació a la coordinació, visibilització, formació, tipologia d'activitats, entre altres aspectes, i desenvolupament de propostes de mesures per millorar l'eficiència i l'eficàcia de les accions de sensibilització sobre solidaritat, cooperació i pau que es porten a terme al municipi de Sant Boi de Llobregat. Aquesta anàlisi ha estat la base per a l'elaboració del Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat 2021-2026 (PMEiFS 2021-2026).

«El procés d'elaboració de l'Estudi beu de les aportacions de més de setanta persones»

Les tècniques utilitzades en la fase 1 i la fase 2 s'han orientat a recollir la informació que, des dels diferents referents municipals, ens permetin obtenir una visió àmplia de les accions de sensibilització que es desenvolupen a Sant Boi. Per aquest motiu, el treball de camp s'ha dirigit a l'estudi de les accions dels actors que s'han considerat més significatives.

El treball de camp qualitatiu s'ha portat a terme al llarg de l'any 2020 i del primer trimestre del 2021 i ha quedat condicionat per les restriccions que ha imposat l'estat d'alarma. S'han fet un total de quinze entrevistes individuals, set entrevistes grupals, dos grups de discussió i dues enquestes en línia.

¹ Vegeu l'annex 10.2.

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

Les accions efectuades han estat les següents:

ÀMBIT DE L'AJUNTAMENT	ACCIÓ	DATA
Responsable política i equip tècnic de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau	Entrevista conjunta	16 de novembre de 2020
Equip tècnic de la Unitat de Civisme	Entrevista conjunta	24 de febrer de 2020
Cap del Servei de Cultura, Cooperació i Esports	Entrevista	25 de febrer de 2020
Unitat de Joventut	Entrevista conjunta (cap d'unitat i tècnica)	2 de març de 2020
Cap del Departament d'Educació	Entrevista	3 de març de 2020 i 10 de febrer de 2021
Cap de Comunicació en aquell moment	Entrevista	3 de març de 2020
Comunicació	Entrevista conjunta (cap d'unitat i tècnica de suport)	4 de maç de 2021
Cap de Cultura	Entrevista	5 de març de 2020
Responsable de l'Olivera i projectes educatius	Entrevista	9 de març de 2020
Tècnica d'educació referent de les AMPAs	Entrevista	30 d'abril de 2020
Cap de la Unitat escoles bressol	Entrevista	2 de desembre de 2020
Unitat de Participació Ciutadana	Entrevista conjunta (cap d'unitat i tècnica)	2 de desembre de 2020
Cap de l'Àrea d'Igualtat, Drets Socials i Ciutat Educadora	Entrevista	19 de gener de 2021

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

Cap de la Unitat d'Igualtat	Entrevista	30 d'abril de 2020
Cap del Departament de Contractació i Compres	Entrevista	2 de febrer de 2021
Cap de servei de Serveis Socials, Infància, Adolescència i Família	Entrevista	4 de febrer de 2021
Cap de Comunicació	Entrevista	4 de febrer de 2021
Coordinadora de projectes estratègics i responsable Coboï	Entrevista conjunta	4 de febrer de 2021
Cap de la Unitat de Comunitat i Vida quotidiana	Entrevista	9 de febrer de 2021
Espai de coordinació de la direcció de l'Àrea d'Igualtat, Drets Socials i Ciutat Educadora	Presentació de l'Estudi i de la proposta del PMEIFS	11 de febrer de 2021
Cap del Servei de Medi Ambient, Sostenibilitat i Salut i Cap de la Unitat de Medi Urbà i Sostenibilitat	Entrevista conjunta (cap de departament i cap d'unitat)	9 de març de 2021
Cap de la Unitat d'Anàlisi i Desenvolupament (Servei de Recursos Humans)	Entrevista	9 de març de 2021
Entitats del CMCSiP	Formulari en línia (respost per onze entitats)	Març-abril de 2020
	Grup de discussió	26 de novembre de 2020 (15 persones) 15 de desembre de 2020 (6 persones)
	Recollida d'observacions sobre document final de l'Estudi i del PMEIFS	16 de març de 2021
Centres educatius de primària i secundària	Formulari en línia (respost per disset docents d'onze centres)	Febrer-març de 2020

Tenint en compte el conjunt d'instruments utilitzats, en el procés de recollida d'informació i reflexió han participat **més de setanta persones**, i s'ha reunit informació dels principals espais des d'on s'estan emprenent accions de sensibilització.

La metodologia qualitativa aplicada s'ha adaptat a les característiques de totes les persones participants i de les limitacions imposades pel context de pandèmia, motiu pel qual s'ha hagut d'anul·lar alguna activitat (com la sessió de treball amb els centres educatius) i replantejar-ne d'altres en format virtual (entrevistes i grup de discussió). Per això s'han utilitzat tècniques diverses.

3. Marc teòric

3. Marc teòric

3.1 Conceptualització

El concepte d'**educació per a la solidaritat**² ha anat evolucionant al llarg dels anys i s'ha transformat en paral·lel a la cooperació internacional al desenvolupament, adaptant-se a les transformacions de les relacions internacionals, del model econòmic i de les concepcions de desenvolupament. El 1974, la UNESCO va reconèixer el paper fonamental de l'educació per abordar la supervivència i el benestar de la humanitat. Posteriorment, el 2001, la Unió Europea emetia una resolució on definia el paper de l'educació per al desenvolupament (en endavant, EPD).³ El 2002, la Declaració de Maastricht sobre Educació Global a Europa el 2015 va ser el punt de partida per elaborar estratègies nacionals a diferents països europeus. S'hi definia l'educació global com una «educació holística que obre els ulls i ments de la gent a les realitats del món, i la sensibilitza per construir un món amb més justícia, equitat i respecte als drets humans per a tothom». El 2007 es va establir el primer marc estratègic europeu sobre EPD i sensibilització, el «Consens europeu sobre el desenvolupament: la contribució de l'educació i de la sensibilització en matèria de desenvolupament».

«El PDCD, en la seva missió per assolir la justícia global, proposa treballar des de la noció d'educació per a la justícia global»

El **desenvolupament conceptual del terme EPD** ha estat molt vinculat històricament als projectes de desenvolupament, i han estat les ONG les que n'han estimulat l'evolució: des d'una visió més assistencialista i caritativa (durant els anys cinquanta i seixanta) fins a una visió més transformadora. La visió interdependent del desenvolupament es remunta fins als anys setanta, quan es va constatar que el desenvolupament del que s'anomenava «sud» està limitat pel dels països del nord. En els dos decennis següents, la noció de desenvolupament humà va prendre forma, alhora que es reconeixia el sostre ecològic d'unes visions de desenvolupament que

fins llavors havien identificat desenvolupament amb creixement del PIB. Fou a partir dels noranta, amb el procés de globalització neoliberal, quan la perspectiva global i interdependent de les desigualtats es va fer més evident. Emergien xarxes i moviments per a la justícia global que posaven la justícia social i la incidència política al centre de l'agenda internacional. A partir d'aquí, l'EPD es va diversificar cap a diferents àmbits, traspasant l'àmbit educatiu (formal i no formal) per arribar a les administracions públiques, a les empreses, etc. Al llarg d'aquest procés, van sorgir diferents terminologies que conviuen avui dia: educació per al desenvolupament, educació per a la solidaritat i educació per a la justícia global. En el cas de Sant Boi, el PDCD, en la seva missió per assolir la justícia global, proposa treballar des de la noció d'educació per a la justícia global. Tanmateix, convé aclarir que, a fi de fer més entenedor el concepte a la ciutadania i per la mateixa trajectòria i tradició de la política de cooperació a la ciutat, ens hi referim amb el terme d'*educació per a la solidaritat* (EPS).

² Per a una anàlisi detallada, vegeu l'estudi «Caracterització i anàlisi de l'educació per al desenvolupament a Catalunya», elaborat per Baobab i Edualter, ACCD, 2010.

³ Resolució del Consell Europeu sobre l'educació per al desenvolupament i sensibilització de l'opinió pública europea a favor de la cooperació al desenvolupament.

Des de l'àmbit acadèmic, s'apunta que una de les febleses de l'EPD és que no disposa d'un cos d'investigació ni d'un cos acadèmic extens, si bé els últims anys s'han fet progressos significatius en aquesta línia, tant des d'una vessant jurídica, com de desenvolupament conceptual i de la pràctica mateixa, amb aportacions rellevants des de la pedagogia. En aquest sentit, cal mencionar que la bretxa existent entre l'àmbit de l'acadèmia i de les polítiques públiques ha suposat una dificultat a l'hora de traslladar i transformar les estratègies polítiques.⁴

«El marc legislatiu reconeix l'EPD com a instrument de les polítiques de cooperació»

En l'àmbit de l'Estat, l'EPD es reconeix com a **instrument de les polítiques de cooperació**, tant pel que fa la Ley 23/1998, de 7 de julio, de Cooperación Internacional para Desarrollo, com a la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament. En aquest cos jurídic, s'entén l'EPD com a instrument per ajudar la ciutadania a comprendre les injustícies i les seves causes, en el marc d'una educació en valors i transformadora arrelada en els drets humans. El seu propòsit és promoure un canvi d'actituds i valors per afavorir un compromís individual i col·lectiu amb un desenvolupament humà sostenible i a escala global. Es considera que és un procés d'aprenentatge permanent que genera una reflexió i acció crítica. La Llei 23/1998 ho resumeix així: «Procés educatiu constant (formal, no formal i informal) encaminat, a través de coneixements actituds i valors, a promoure una ciutadania global generadora d'una cultura de la solidaritat compromesa amb la pobresa i l'exclusió així com en la promoció del desenvolupament humà i sostenible». Si bé ara no hi aprofundim, és important tenir en compte que cada manera d'anomenar l'EPD implica diferents narratives, comprensions i estratègies d'acció envers la desigualtat i el desenvolupament.

Segons el PDCD de Sant Boi, l'EPS s'emmarca en la lluita per una justícia global en la seva triple dimensió —econòmica, social i ambiental— i en la voluntat d'afavorir una ciutadania global que defensa la dignitat humana i els drets de totes les persones i tots els pobles. En paraules de F.Polo, «l'educació per la ciutadania global vol facilitar la comprensió de la interdependència, el reconeixement de la diversitat i de les identitats alhora que aporta una proposta ètica i política per la transformació de la societat»⁵. En aquest sentit, nombroses autores assenyalen les **diferents dimensions de l'educació per a la solidaritat**: una dimensió ètica basada en la cultura de la solidaritat recíproca, una dimensió política que emfasitza la importància de la participació, una d'epistemològica i pedagògica que reflexiona sobre la transmissió dels coneixements i les causes i conseqüències de les desigualtats i que es pregunta com afavorir una construcció conjunta de coneixement, i una dimensió metodològica que incideix en la participació i en el desenvolupament de la capacitat crítica.

«L'EPD és un procés educatiu constant encaminat a promoure una ciutadania global generadora d'una cultura de la solidaritat compromesa amb la pobresa i l'exclusió així com en la promoció del desenvolupament humà i sostenible»

⁴ Hi ha diverses iniciatives que intenten generar aquest pont entre tots dos àmbits. Per exemple, la Diputació de Barcelona impulsa espais de treball amb els municipis en l'àmbit dels plans d'educació per al desenvolupament que afavoreixen aquest espai. A nivell europeu, per exemple, ANGEL (Academic Network on Global Learning and Education) es proposa superar aquesta bretxa i per això publica un anuari que recopila veus de l'acadèmia sobre l'educació per a la ciutadania global.

⁵ Extret del document de síntesi «Caracterització i anàlisi de l'educació per al Desenvolupament a Catalunya», elaborat per Baobab i Edualter, ACCD, 2010.

L'evolució de l'EPD ha donat lloc a diferents **àmbits d'intervenció** i s'han desenvolupat enfocaments diversos. Es diferencien tres àmbits d'actuació principals: **l'educació formal, l'educació no formal i l'educació informal**. En l'àmbit de l'educació formal es treballa des de l'escola fins a les universitats, passant per les escoles de formació d'adults. El potencial d'aquest àmbit s'ha reforçat gràcies a enfocaments integrals de l'educació (per exemple, Ciutat Educadora i plans educatius d'entorn), metodologies com l'Aprenentatge Servei i/o els projectes comunitaris i l'enfocament competencial. L'educació no formal, per la seva banda, engloba altres espais educatius on participen infants i joves, com agrupaments d'escoltisme, espais educatius no reglats, extraescolars, etc. L'educació informal es refereix a aquelles vies de formació indirecta, principalment a través dels mitjans de comunicació i les xarxes socials.

L'educació per a la solidaritat és un procés en el qual, com a tal, segons el grau de la seva vocació, se solen distingir **diferents nivells**: la sensibilització, l'educació, la recerca que aprofundeix en els problemes del desenvolupament, i la mobilització i incidència política que advoquen per la construcció d'alternatives. Segons «Estrategias para la Educación para el Desarrollo en la Cooperación Española» aquestes quatre vessants estan connectades i comparteixen l'objectiu de promoure el coneixement i la corresponsabilitat davant les desigualtats i perseguir un canvi estructural.

La **sensibilització** és una acció que es porta a terme en un curt termini de temps, que posa de manifest i informa la població de les situacions de pobresa i les causes que la provoquen. El coneixement permet identificar les problemàtiques existents, crea una consciència crítica amb la realitat—amb aquella més llunyana, però també amb la de l'entorn més pròxim— i pot impulsar pràctiques solidàries, més responsables i més sostenibles.

L'**educació per al desenvolupament (EPD)** es refereix tant al coneixement, com a les habilitats, com als valors i les actituds. El coneixement es fomenta mitjançant la sensibilització, mentre que les habilitats i els valors s'aborden des dels processos formatius—formals, no formals o informals—, tenen un desenvolupament temporal més ampli i requereixen dunes metodologies educatives que permetin aprofundir en l'anàlisi de les causes de la pobresa i en la construcció d'alternatives de canvi transformació social.

La **investigació** té com a objectiu aprofundir en les causes de les desigualtats i els problemes del desenvolupament i proposar vies d'actuació que les puguin transformar. Ha de ser interdisciplinària i participativa i ha de comptar amb la participació de totes aquelles persones implicades en el procés de desenvolupament. La darrera vessant és la de la **implicació i mobilització política** de diferents col·lectius, de les entitats i de la ciutadania, que poden pressionar i influir en les polítiques que es porten a terme.

La **solidaritat** és un dels principis clau de l'educació per al desenvolupament i apel·la directament al principi de corresponsabilitat i als drets inherents i inalienables de tota persona. És la base dels drets de tercera generació, o drets humans emergents, i es fonamenta en la igualtat de totes les persones. Les diferents comprensions de l'educació per a la solidaritat es vinculen, com dèiem, a diferents marcs de referència conceptuals i contextuals. En el nostre cas, pensem que són centrals **l'enfocament de gènere i basat en drets humans** així com la **consecució de l'Agenda2030 i els ODS des d'una lectura transformadora** que qüestiona la dominació; **una perspectiva internacionalista i feminista que lluita contra les causes i les estructures que perpetuen i incrementen la desigualtat**.

Segons Lafede, l'**educació per a la justícia global** és «un paradigma educatiu que proporciona eines per qüestionar i transformar de manera crítica el model social, polític i econòmic existent (treballar sobre les causes que generen desigualtats i conflictes), un model que genera violències estructurals que deriven en greus injustícies socials». En aquest sentit, comprèn l'educació per al desenvolupament, l'educació en drets humans, l'educació per a la sostenibilitat, l'educació per a la pau i la prevenció de conflictes, l'educació intercultural i l'educació per a la ciutadania.

«L'EGiBDH i l'Agenda 2030 i els ODS són alguns dels marxs conceptuals de referència per aquest Estudi»

Aquest qüestionament posa **la persona al centre**, com a **ciutadana d'un sol món, interconnectat i ecoddependent**, on la preservació de la vida en les seves diverses manifestacions i la cura són essencials. La presa de consciència individual es vincula a l'empoderament col·lectiu que s'expressa en la construcció d'alternatives i la diversitat de sabers i cultures.

L'educació per a la justícia global és, d'acord amb el decàleg «Educar per a futurs alternatius»,⁶ una **educació crítica** que posa al centre diferents aspectes: la interdependència i l'ecodpendència; el sentit polític de l'educació, entesa com la capacitat de qüestionar-nos; la revisió crítica de la nostra mirada des de **perspectives no hegemòniques** (antiracials, anticolonials, de gènere, etc.) que qüestionen els diferents sistemes de dominació i els privilegis que generen; la necessitat d'una construcció i d'un aprenentatge col·lectiu que, a través de processos i des d'una pràctica comunitària, s'encamini al canvi individual i col·lectiu; la capacitat de transformació de la realitat més propera i el seu vincle amb dinàmiques globals, i la necessitat d'abordar la complexitat del món en què vivim des de perspectives integrades d'aprenentatge.

«L'EPS és un paradigma educatiu que proporciona eines per qüestionar i transformar de manera crítica el model social, polític i econòmic existent (...) Un model que genera violències estructurals que deriven en greus injustícies socials»

Des d'aquest punt de vista, **els continguts són tan importants com els processos** i, per això, són clau aspectes metodològics com els contextos d'interrelació i d'aprenentatge de les persones al llarg de la vida (família, comunitat, entorn laboral, etc.); les metodologies actives i participatives que potencien un aprenentatge significatiu i aplicat que posa en joc l'emoció, el cos i la reflexió, i,

⁶ Op.cit., Lafede, 2020

finalment, l'emancipació crítica, entesa com actuar d'acord amb el coneixement i sistema de valors propis.

En aquest punt es pot **vincular l'EPS a l'enfocament per competències**, central en l'àmbit escolar, que es basa en una concepció de l'educació integral i holística, centrada en quatre pilars: **aprendre a conèixer, aprendre a ser, aprendre a fer i aprendre a conviure**. Precisament, i com destaquen des d'Edualter,⁷ «l'educació competencial és una oportunitat excel·lent per incorporar l'EPS en l'àmbit escolar». Comparteixen visió sobre la finalitat de l'educació, la relació educativa entre educador i educand (escolta, diàleg i obertura a l'altre per elaborar coneixements conjuntament) i sobre el tipus d'aprenentatge i l'avaluació. Ambdós enfocaments educatius [...] (conceben) l'educació des d'una visió global, compromesa, responsable i transformadora de la formació de les persones

3.1.1 Enfocament de gènere i basat en drets humans (EGiBDH)

Des de la nostra perspectiva, l'educació per a la solidaritat s'ha de bastir des d'una **lluita per la justícia en tots els àmbits, i per això és imprescindible que es desenvolupi des d'una perspectiva de gènere i basada en els drets humans**. Així, es posen al centre de la cooperació les persones, les relacions de gènere i els drets humans, amb l'objectiu de transformar les relacions i assolir la justícia social i la igualtat efectiva de dones i homes.

« L'EGiBDH és alhora un marc conceptual i d'anàlisi, com una estratègia, una metodologia i una praxi encaminada a eradicar les causes estructurals que provoquen vulneracions de drets humans, desigualtats i discriminacions envers les dones en tots els àmbits »

Per desenvolupar-ho, prenem com a marc de referència el document sobre l'EGiBDH elaborat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD),⁸ segons el qual, l'EGiBDH és alhora un marc conceptual i d'anàlisi, com una estratègia, una metodologia i una praxi encaminada a eradicar les causes estructurals que provoquen vulneracions de drets humans, desigualtats i discriminacions envers les dones en tots els àmbits. Per això, situa al centre la sostenibilitat ambiental i de la vida, la nova redistribució del treball reproductiu i de cura, la pau i la vida lliure de violències, els drets sexuals i reproductius, així com els drets econòmics, laborals i polítics de les dones. Es proposa un doble objectiu: 1) transformar les relacions desiguals de poder i enfrontar les causes socials, econòmiques, polítiques i culturals patriarcals que perpetuen les desigualtats de gènere entre homes i dones, i 2) materialitzar els drets humans de persones, col·lectius i pobles, amb especial èmfasi a nenes i dones que pateixen una situació de major discriminació.

El seu punt de partida és **l'anàlisi de les causes estructurals de les desigualtats i les vulneracions de drets humans i com aquestes desigualtats s'entrecreuen** (l'anomenada

⁷ Espai web Competències i Educació per al Desenvolupament. <http://competenciesiepd.edualter.org/ca/portada/competencies_i_epd>.

⁸ AGÈNCIA CATALANA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT. «Enfocament de gènere i basat en drets humans». Generalitat de Catalunya. Disponible en línia: <http://cooperaciocatalana.gencat.cat/web/.content/continguts/que_fem/egibdh/doc-egibdh.pdf>.

interseccionalitat) amb altres formes de discriminació/dominació (per ètnia, origen, classe social, discapacitat, etc.); alhora, el **potencial transformador dels drets humans** per garantir-ne les diferents dimensions (disponibilitat, accessibilitat, qualitat, acceptabilitat, assequibilitat i sostenibilitat) i els diferents principis (no discriminació, accés a la informació, participació i rendició de comptes). Des d'aquest enfocament, les persones són titulars de drets, i els poders públics, titulars d'obligacions i responsabilitats. Els drets són exigibles tant a nivell individual com col·lectiu. I, per això, l'estratègia de treball aposta tant per l'empoderament (especialment a través de l'enfortiment de capacitats, la participació, la reducció de vulnerabilitats i la rendició de comptes) com per l'aplicació de la perspectiva de gènere al conjunt de la política. Es vol empoderar i enfortir les capacitats dels titulars de drets per reivindicar-los i exercir-los i enfortir les capacitats dels titulars d'obligacions per garantir-ne el compliment.

«L'Agenda marca l'acció global de desenvolupament fins al 2030, i, conjuntament amb altres agendes globals, estableix el full de ruta per aconseguir el desenvolupament mundial sostenible.»

3.1.2 Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

L'any 2015, les Nacions Unides van aprovar l'Agenda 2030 sobre el desenvolupament sostenible, que estableix disset objectius que inclouen des de l'eliminació de la pobresa fins al combat contra el canvi climàtic, l'educació, la igualtat, la defensa del mediambient o el disseny de les ciutats. L'Agenda marca l'acció global de desenvolupament fins al 2030, i, conjuntament amb altres agendes globals, estableix el full de ruta per aconseguir el desenvolupament mundial sostenible. Es tracta d'una agenda integral i multidimensional que incorpora les tres dimensions del desenvolupament sostenible (econòmica, social i ambiental) i es desplega en disset objectius per abordar els grans reptes globals. Aquests objectius es desglossen en 169 metes, que evidencien la connexió de l'agenda internacional amb la local, amb uns reptes compartits on les categories nord/sud perden força. No obstant això, no existeix una lectura única d'aquesta agenda, i per això, com indica La Mundial, «el rol de la cooperació descentralitzada local és el d'afavorir una adopció transformadora, que connecti aquests objectius amb la lluita per a la justícia global».⁹²

«El rol de la cooperació descentralitzada local és el d'afavorir una adopció transformadora, que connecti aquests objectius amb la lluita per a la justícia global.»

Aquesta Agenda s'ha traslladat i interpretat en clau local. L'**Estratègia de Ciutat 2030** es defineix en el marc d'aquest horitzó i compromís comú, amb l'objectiu que Sant Boi de Llobregat esdevingui un referent de ciutat metropolitana, sostenible, saludable i cohesionada, creadora de noves oportunitats, especialment per a les generacions futures. Aquest objectiu es concreta en diferents missions, algunes de les quals estan plenament connectades amb els objectius i valors de l'educació per a la solidaritat: 1) fer una ciutat referent en la lluita contra l'emergència climàtica; 2) aconseguir una ciutat que garanteixi en totes les seves expressions unes relacions d'igualtat efectiva de gènere, i 3) contribuir al fet que la ciutadania sigui crítica i compromesa i es pugui desenvolupar personalment i professionalment en igualtat d'oportunitats. Precisament això és una mostra de com «els processos de localització de l'Agenda 2030 són una oportunitat per respondre

«En l'Estratègia de Ciutat 2030 L'agenda s'ha traslladat i interpretat en clau local»

⁹ GALANTE, R. [et al.]. Guia de cooperació descentralitzada per a càrrecs electes .Barcelona: Diputació de Barcelona, 2020.

als reptes de l'educació per a la ciutadania global». ¹⁰ En aquest sentit, es considera que **la localització de l'Agenda2030 és el procés pel qual el full de ruta global s'adapta als diferents contextos territorials i esdevé una eina per planificar i avaluar la contribució de l'àmbit local al desenvolupament sostenible.**

Aquest **diàleg entre l'Agenda2030 i l'ECG s'expressa en dues direccions.** D'una banda, l'ECG al servei de la localització contribueix a aportar la visió crítica, global i transformadora, i, de l'altra, l'Agenda2030, malgrat les seves limitacions i contradiccions, permet avançar en la coherència de polítiques i en la construcció de la ciutadania global. L'esfera local, on es cristal·litzen les desigualtats, es vincula a les dinàmiques globals que les generen i els reptes compartits pel desenvolupament.

Més enllà d'aquest diàleg, l'Agenda 2030 estableix també un objectiu específic vinculat a l'educació per a la solidaritat en el marc de l'objectiu 4, que es proposa «garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i la promoció d'oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom». Concretament, l'objectiu 4.7 es proposa com a horitzó per al 2030, «garantir que

tots els alumnes adquireixin els coneixements tècnics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible, entre d'altres mitjançant l'educació per al desenvolupament sostenible i l'adopció d'estils de vida sostenibles, els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, la ciutadania global i la valoració de la diversitat cultural i de la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible, entre altres mitjans».

«L'Estratègia de Ciutat 2030 té com a objectiu que Sant Boi esdevingui un referent de ciutat metropolitana, sostenible, saludable i cohesionada, creadora de noves oportunitats, especialment per a les generacions futures.»

3.2 El procés de consolidació de l'educació per a la solidaritat

L'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat va endegar activitats relacionades amb l'àmbit de la cooperació a partir de 1998, atenent la petició de la ciutadania de destinar el 0,7 % dels recursos municipals a les intervencions de cooperació i solidaritat. En aquest sentit, és un consistori pioner, ja que des de finals dels anys noranta ha destinat entre el 0,7 % i l'1 % dels recursos municipals propis a la cooperació, la solidaritat i la pau.

Actualment, la Unitat de Cooperació, Solidaritat, Pau, Mediació i Restauració Comunitària de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat s'ubica orgànicament dins del Servei de Cultura, Esports, Cooperació, Solidaritat i Pau, Mediació i Convivència de l'Àrea d'Igualtat, Drets Socials i Ciutat Educadora.

¹⁰ OFICINA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT. «Localització de l'Agenda2030 i educació per a la ciutadania global: un diàleg imprescindible». Espai de treball i intercanvi dels plans municipals d'educació per al desenvolupament. Barcelona: Diputació de Barcelona, 2020.

3.2.1 Antecedents: el Pla Municipal d'educació i formació per a la solidaritat 2009-2011

L'aprovació del **Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat** (PMEiFS) per la Junta de Govern Local el maig del 2010 marca un abans i un després en les polítiques de cooperació, ja que consolida les línies de treball vinculades a l'EPD, tant pel que fa a l'oferta d'activitats com al volum pressupostari destinat. D'una banda, va permetre un impuls estratègic en l'àmbit de la sensibilització, i, de l'altra, al llarg de la seva execució, ha permès aquesta consolidació progressiva.

El PMEiFS és l'instrument amb el qual l'Ajuntament es va dotar per promoure l'educació i formació de la ciutadania en la solidaritat i, així, l'obertura de la societat santboiana al món. Mitjançant diverses estratègies i instruments, el PMEiFS volia afavorir el pas de la sensibilització al compromís de la ciutadania i les institucions a construir un món més just.

El PMEiFS recollia la voluntat de:

- Operar conjuntament (cooperant) polítiques de promoció d'igualtat i justícia social entre els països del nord i del sud, pel dret a una vida digna a qualsevol indret del món; i que aquestes polítiques arribin al coneixement i participació de la més gran quantitat de veïns i veïnes.
- Afavorir la solidaritat amb els més desfavorits i promoure la presa de consciència sobre els orígens de les desigualtats socials, de manera que la solidaritat esdevingui un valor als carrers, a les cases, a les escoles, etc.
- Fomentar la cultura de pau (des d'una concepció molt més àmplia que l'absència de guerres).

Aquests objectius es desenvolupaven a través d'un **eix temàtic anual** que serveix de guia de les accions: el 2009, la cultura de pau; el 2010, el comerç just i el consum responsable, i el 2011, l'obertura de la ciutadania al món. Tot i que formalment el PMEiFS finalitzava el 2011, es va donar continuïtat a aquesta estructuració, definint internament uns eixos temàtics els anys posteriors: el 2012, la cooperació internacional al desenvolupament; el 2013, els drets humans; el 2014, la cultura de pau; el 2015, els drets humans no tenen fronteres, i el 2016, el dret d'asil. El 2017, a partir del Barrejant per la Igualtat, es va inaugurar un nou trienni: el 2018, per la llibertat, i el 2019, per la solidaritat.

Aquesta estructuració en eixos temàtics s'articulava **en cinc objectius específics**:

a) Determinar anualment els eixos temàtics prioritaris de les actuacions de formació i sensibilització en matèria de cooperació, solidaritat i pau, coordinant la seva aplicació amb tots els ens implicats (sobretot, departaments municipals, entitats i centres educatius).

b) Establir, d'acord amb l'eix temàtic anual, un conjunt d'actuacions de difusió i comunicació en matèria de cooperació, solidaritat i pau (i, particularment, dels projectes al sud que porten a terme les entitats i l'Ajuntament mateix), fent servir els mitjans de comunicació a l'abast municipal: pàgina web municipal, butlletí municipal Viure Sant Boi, Ràdio Sant Boi, entre altres mitjans.

c) Desenvolupar activitats d'educació per a la solidaritat entre alumnes d'escoles públiques de primària i secundària i alumnes d'educació permanent.

d) Continuar mantenint el programa anual d'activitats de sensibilització (Sant Jordi Solidari, Festa del Comerç Just, Dia Internacional de la Pau, Barrejant, Espai de la Solidaritat i la Diversitat de la Fira de la Puríssima, Dia Internacional dels Drets Humans).

**«Les línies
estratègiques de
l'anterior PMEiFS van
facilitar el treball en
l'àmbit, tant pel que
fa a les activitats
com a la coherència
conjunta.»**

e) Definir, proposar, acordar i difondre un codi de responsabilitat social corporativa que inclogui criteris de compra pública ètica i consum responsable.

Aquestes línies estratègiques i aquests eixos temàtics van facilitar i endreçar el treball en l'àmbit, tant pel que fa al desenvolupament de les activitats, com a la coherència conjunta de la programació o als processos de seguiment i avaluació.

Així, **si bé el PMEiFS finalitza formalment el 2011, es manté certa estructuració de les línies de treball fins avui**, especialment pel que fa a les línies de difusió i comunicació, les activitats d'educació per a la solidaritat dirigides a l'alumnat i la programació anual d'activitats de sensibilització. Per contra, la línia de formació continuada i el codi de responsabilitat social corporativa es van diluir.

A banda d'aquesta perspectiva de planificació estratègica focalitzada en l'educació per la solidaritat, el PMEiFS també va suposar un canvi estructural important, com va ser el tancament del Centre de Recursos i Documentació per a la Solidaritat (en endavant, CRDS). A partir de llavors, es va iniciar una línia de col·laboració amb el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament (en endavant, FCCD), a través del projecte 2176, en el marc del qual es va contractar una persona per gestionar els temes de sensibilització i treballar directament amb l'àmbit de cooperació. La permanència d'aquest projecte i del personal tècnic que hi ha estat associat ha estat un element molt important per mantenir un treball de continuïtat en el PMEiFS, malgrat que formalment ja havia finalitzat.

3.2.2 L'avaluació del Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat

L'any 2012, a la finalització del PMEiFS, es va fer una avaluació mixta i conjunta, en coordinació amb el FCCD i un equip avaluador extern, tant del Programa Municipal Transversal de Cooperació i Solidaritat (PMTCS) com del PMEiFS.

L'avaluació tenia una doble naturalesa:

- 1) Sumativa, ja que analitzava els avenços obtinguts amb relació a les activitats, resultats i objectius plantejats.
- 2) Formativa, perquè es percebia com un instrument de millora de les polítiques de cooperació. Per això, l'avaluació proposava valorar el disseny d'aquests instruments i avaluar els resultats assolits per, a partir d'aquests, establir unes conclusions i recomanacions.

Amb relació al PMEiFS, **els resultats per criteris** van ser els següents:

- La **pertinença** del Pla, que responia a les necessitats d'ordenació i millora de la política de cooperació i solidaritat de l'Ajuntament, dels agents i del teixit social.
- La **coherència** amb les tendències planificadores del moment, tot i que l'encaix operatiu dels dos instruments presentava diferents debilitats.
- Quant a l'**eficàcia**, l'assoliment dels resultats corresponents a l'eix 3 del PMTCiS, particularment per l'elaboració del PMEiFS i la canalització de la demanda de formació immediata (emergències).

Concretament, pel que fa al PMEiFS, l'avaluació destacava els resultats assolits en la formació i sensibilització en matèria de cooperació, solidaritat i pau (objectiu A del PMEiFS); la difusió i comunicació en matèria de cooperació, solidaritat i pau (objectiu C), i el programa anual d'activitats de sensibilització (objectiu E). Així mateix, afirmava que la promoció d'activitats d'educació per a la solidaritat (D) havia resultat heterogènia. El desplegament d'un codi de responsabilitat social corporativa hauria estat ajornat, i la millora del funcionament i gestió del Centre de Recursos i Documentació per a la Solidaritat (CRDS), anul·lada.

- Amb relació a l'**eficiència**, l'estabilitat pressupostària i la capacitat d'execució de la Unitat de Cooperació, Solidaritat i Pau (UCSP) es consideren clau per assolir els resultats.

- De l'impacte, es conclou que el PMEiFS va contribuir a generar una transició dels models de cooperació assistencialistes cap a un model de cooperació orientat a l'enfortiment institucional i amb una vocació de promoure canvis de valors al nord a través d'accions de sensibilització dins el municipi.

- Amb relació a la **sostenibilitat**, s'identificaven espais de millora vinculats a les condicions institucionals necessàries per garantir-ne el desplegament i així un millor encaix operatiu entre aquests i altres plans i programes de l'Ajuntament.

A partir d'aquestes observacions es va establir una sèrie de **recomanacions**, entre les quals, aquestes directament vinculades al PMEiFS:

1. Pensar en l'oportunitat d'integrar dins el nou Programa (PMTCS) una línia d'acció específica de sensibilització i formació per a la solidaritat, mantenint els recursos de l'antic PMEiFS.
2. Pel que fa la línia de sensibilització, treballar amb els centres educatius la identificació de necessitats per adaptar les accions a la diversitat de casuístiques i interessos. Aprofitar la sinergia d'alguns centres per sistematitzar bones pràctiques i reproduir l'experiència adquirida.
3. Extreure lliçons de l'experiència del CRDS i plantejar la possibilitat de crear un centre de recursos virtual al web, indicant-hi les principals fonts d'informació i els recursos existents a la xarxa.
4. Estructurar el «nou programa» (referint-se al PMTCS) d'acord amb els eixos actuals + eixos sectorials: educació i sensibilització, cooperació al desenvolupament, acció humanitària. Cadascun d'aquests hauria de tenir un full de ruta propi. Simplificar el desplegament d'activitats (reduir-ne la concreció).
5. Garantir la implicació/promoció dels processos i mecanismes d'avaluació dels programes sectorials des de l'àrea o el departament amb funcions d'avaluació i de coordinació de la gestió.
6. Possibilitar, dins dels PAM, la identificació d'altres àrees i departaments implicats en les accions «triangulars» (àrees i departaments diferents).

7. Fomentar, dins del Consell de Cooperació, l'intercanvi d'experiències, la rendició de comptes, la generació d'aprenentatge, la identificació de bones pràctiques, etc.
8. Millorar els canals de coordinació amb l'àrea de Comunicació i mantenir la marca pròpia de cooperació i solidaritat.
9. Consolidar l'actual dotació de recursos humans, establint les dues tècniques que actualment gestionen el PMTCS i PMEIFS.
10. Fomentar els canals de coordinació entre l'àrea de Comunicació i la UCSP per tal de garantir la comunicació dels resultats del desplegament del programa de cooperació i explicar el seu valor afegit a la ciutadania.

3.3 El Pla director de cooperació al desenvolupament 2017-2020

Les incerteses que es van viure després del 2011 fruit de la crisi econòmica no feien raonable iniciar l'elaboració d'un nou pla director en aquells anys. El mandat municipal iniciat després de les eleccions municipals de l'any 2015 va obrir una nova etapa que va permetre elaborar el PDCD que el Ple de l'Ajuntament va aprovar el 30 de març del 2017.

El PDCD actualitza el marc polític i conceptual de la política de cooperació.

Per aquest motiu, la seva visió està marcada per l'objectiu d'assolir la coherència de polítiques i pel nou paradigma que marca l'Agenda 2030 de les Nacions Unides per al Desenvolupament, adreçada a actuar i a aconseguir un canvi a escala global. S'hi identifiquen les línies de treball i els punts de connexió amb la resta de polítiques públiques del municipi que tenen un impacte en la Justícia Global, assumint-ne la necessària alineació i complicitat. Segons el PDCD, la cooperació del municipi té per missió contribuir a la construcció d'una societat global més justa, a través del reconeixement i la posada en pràctica del conjunt de drets individuals i col·lectius de totes les persones. El suport a la justícia distributiva, mitjançant la construcció de sistemes econòmics sostenibles que redueixin les diferències entre les persones, així com el suport a la justícia ambiental, lluitant contra la degradació de l'entorn i els seus efectes entre els més desfavorits, formen part d'aquesta missió per aconseguir la Justícia Global.

«La cooperació al municipi té per missió contribuir a la construcció d'una societat més justa, a través del reconeixement i posada en pràctica del conjunt de drets individuals i col·lectius de totes les persones.»

En el diagnòstic del PDCD s'analitza el desplegament d'activitats i línies de treball de la cooperació a Sant Boi, desenvolupades als municipis i països socis i també a la ciutat mateixa. En aquesta anàlisi es constata que, d'acord amb la despesa pressupostària, **l'EPD representa l'eina principal**, seguint la idea de recolzar-se en les capacitats presents a la ciutat i treballar l'enfocament de drets humans, a través de la sensibilització, la formació i la incidència. Dins l'EPD es destaca l'espai que ocupa la cultura de pau i la no-violència amb activitats com la

commemoració del Dia escolar de la no violència i la pau (DENIP), la participació a la xarxa internacional de *Mayors for Peace*, el suport a l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP) o la commemoració del Dia Internacional per la Pau (21 de setembre); també, la incorporació progressiva de l'Ajuntament a diferents xarxes, com ara Electronics Watch o la Xarxa per la Compra Pública Ètica, que s'entenen com un indicador d'una visió i una acció que, de manera creixent, intenta relacionar els patrons de consum a Sant Boi amb els seus impactes arreu del món.

El PDCD s'estructura en cinc objectius estratègics (OE). Precisament l'OE5 és el que desenvolupa l'àmbit de l'EPD, amb la proposta: *Implicar la ciutadania santboiana en una acció per a la justícia global cada cop més incisiva i de més qualitat*. Aquest objectiu estratègic es desplega en sis objectius específics, que queden recollits en el quadre següent:

«El suport a la justícia distributiva, mitjançant sistemes econòmics sostenibles que redueixin les diferències entre les persones, així com el suport a la justícia ambiental, lluitant contra la degradació de l'entorn i els seus efectes entre els més desfavorits, formen part d'aquesta missió per aconseguir la justícia global.»

Objectius Estratègics	Accions de la resta de polítiques públiques.	Accions de Cooperació al Desenvolupament.
<p>OE5. Implicar la ciutadania santboiana en una acció per a la justícia global cada cop més incisiva i de més qualitat.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Augmentar la consciència crítica i el coneixement de les causes i dinàmiques que generen les desigualtats, les amenaces pels bens comuns i persecucions contra els drets humans, tot desplegant els recursos de l'Educació per al Desenvolupament en el marc de la Ciutat Educadora i d'altres espais i iniciatives. 2. Implicar-se en l'acollida i integració al municipi de les persones refugiades, desplaçades per conflictes, persecucions, conflictes o pobresa, fent de la seva experiència un testimoni per explicar la ciutadania la necessitat de treballar per la justícia global. 3. Facilitar i activar la participació ciutadana, individual i col·lectiva, en els processos polítics de denúncia de violacions de drets humans i discriminació de les dones, campanyes, etc., a través d'eines com l'Aprenentatge-Servei (APS) o el coneixement directe de la feina de cooperació. 4. Difondre i treballar activament per la cultura de la no violència; implicant-se des de Sant Boi als processos de pau i en la resolució de conflictes als països que els pateixis. 5. Guanyar en coherència pel que fa als espais comunicatius municipals i els seus continguts, alineats amb la visió de transformació. 6. Fomentar l'aprenentatge col·lectiu i la millora del impacte de les accions de cooperació i educació al desenvolupament, promovent accions de formació i avaluació entre les entitats i el personal que hi participa des de l'ajuntament. 	<p>Introduir la visió de la justícia global en l'estratègia, la línia editorial i els plans de comunicació municipals. Pla de Cultura, com a eina per a la transmissió de valors comuns a la Cooperació.</p>	<p>Donar continuïtat a les accions d'Educació per al Desenvolupament i concreció d'un Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat. Connexió de la ciutadania amb les accions i campanyes de les entitats a través de l'APS. Programa de voluntariat a terreny, per involucrar el jovent amb les accions de cooperació i la realitat al Sud.</p>

Pel que fa al **finançament**, el PDCD estableix l'horitzó de destinar orientativament el **50-55 % dels recursos de l'àmbit**, i en subratlla la importància estratègica, també per a l'enfortiment i la renovació del teixit associatiu local.

El PDCD planteja els diferents instruments vinculats a la política de cooperació. En el cas de les accions d'EPD, **preveu el desenvolupament d'un pla municipal durant el primer any del PDCD, que s'hauria de concretar en successius plans anuals**, i que inclouria totes les accions des de la sensibilització i formació, fins a les de recerca i incidència, dotant-les de contingut pedagògic i d'un sentit d'articulació entre elles. Segons el PDCD, el Pla municipal d'EPD ha d'anar més enllà del públic infantil i adolescent i de l'àmbit escolar, per la qual cosa s'haurà de bastir amb

la col·laboració de les àrees municipals involucrades, a banda d'Educació, Convivència i Solidaritat, i caldrà desenvolupar nous formats. En aquest sentit, considera que ha d'incloure la metodologia de l'ApS, en col·laboració amb les escoles i les entitats del municipi, i apostar per introduir al currículum els valors sobre els quals es fonamenta l'acció de la cooperació, promovent la formació dels formadors.

Sobre els **continguts** d'aquest futur Pla municipal d'EPD, el PDCD apunta unes quantes línies de treball:

- No es crearà una convocatòria de projectes d'EPD adreçada a les entitats, sinó que aquestes podran col·laborar en el disseny de cada pla anual en el si del Consell, suggerint accions que seran executades amb el suport combinat d'aquestes.
- La posada en marxa d'un programa de voluntariat a terreny per al jovent de Sant Boi (que justament es va aprovar a finals del 2020).
- La col·laboració amb el departament de comunicació per elaborar l'estratègia de comunicació del municipi, que incorpori la visió de la cooperació en la definició del llibre d'estil i la seva línia editorial, així com en l'eventual creació de canals, espais o programes destinats a la cooperació.
- L'establiment de vincles i coordinació amb Cultura, per generar sinergies, aprofitar espais i desenvolupar formats que facin més atractius a determinats públics l'acció i el missatge envers la justícia global.

«L'EPS s'ha concebut com un àmbit estratègic dins la política de cooperació encaminada a la justícia global.»

El conjunt de documents estratègics descrits fins aquí ens mostra com al llarg dels últims anys s'ha concebut l'educació per a la solidaritat com un àmbit clau dins la política de cooperació de Sant Boi així com els successius esforços que s'han fet per establir unes prioritats en l'àmbit. L'últim d'aquests instruments, el PDCD, estableix el marc dins el qual el nou Pla municipal d'EPS s'integra en una política encaminada a la justícia global. Així mateix, com hem vist, apunta unes primeres línies de treball estratègiques en aquest àmbit.

4. Les activitats d'educació per a la solidaritat promogudes per l'Ajuntament

4. Les activitats d'educació per a la solidaritat promogudes per l'Ajuntament

Aquest apartat s'estructura a partir de línies de treball que estableix el PMEiFS (2009-2011). Això permet traçar el recorregut històric de l'àmbit així com identificar aquells projectes que s'han anat consolidant aquests anys i que ara constitueixen la identitat de l'educació per a la solidaritat a la ciutat. El PMEiFS s'estructurava en quatre eixos: a) formació i sensibilització en matèria de cooperació, solidaritat i pau; b) difusió i comunicació en matèria de cooperació, solidaritat i pau; c) activitats d'educació per a la solidaritat, i d) programació anual d'activitats.

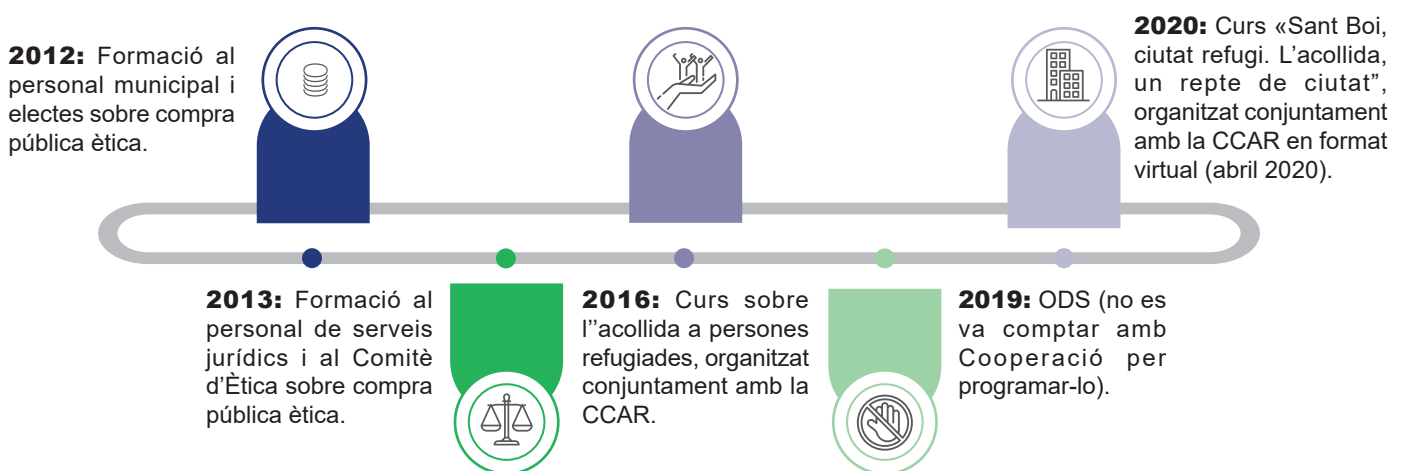
4.1. Formació i sensibilització en matèria de cooperació, solidaritat i pau

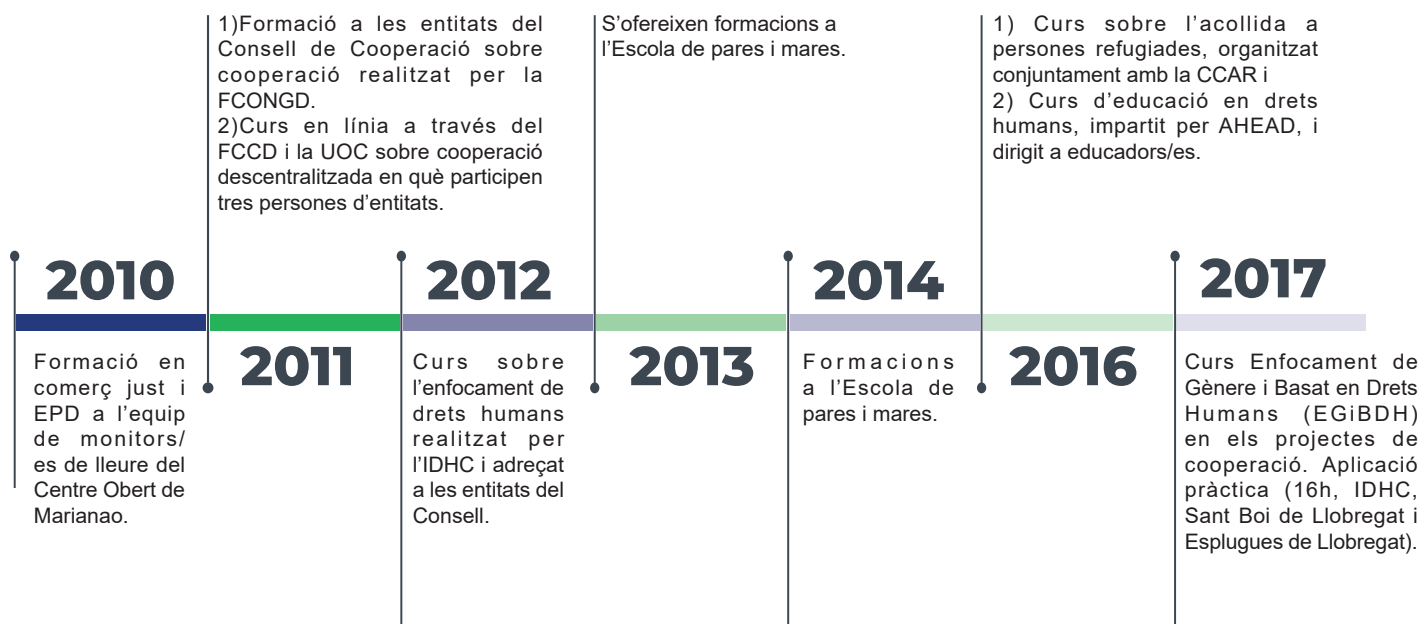
La formació ha estat una línia intermitent aquests anys i ha tingut una doble vessant: interna (al personal de l'Ajuntament) i externa (ja sigui adreçada a les entitats i persones vinculades, o a col·lectius específics). Ara bé, les dificultats per assegurar una participació mínima als cursos ha estat el motiu principal per no programar més propostes.

L'interès en la formació interna es remunta fins al PMTCS, que entén que la sensibilització i formació del personal municipal és un element clau per transversalitzar la política de cooperació. En canvi, la formació externa es concep com una part de l'enfortiment institucional de les entitats i de la creació de capacitats, en el procés d'avançar cap a una visió de la cooperació més transformadora.

Les propostes de **formació interna** s'han coordinat amb la Unitat de formació de Recursos Humans. En alguns casos, s'han hagut de suspendre les formacions previstes per manca d'interès. Aquest fet ha estat un element que ha frenat noves propostes.

Pel que fa a la **formació externa**, en la majoria de casos ha sorgit de l'oferiment d'alguna entitat. En general, les propostes que s'han ofert no han comptat amb una gran participació, si bé la valoració ha estat bona. Han tingut formats diversos i una durada variable, segons el col·lectiu a qui s'adreçaven.

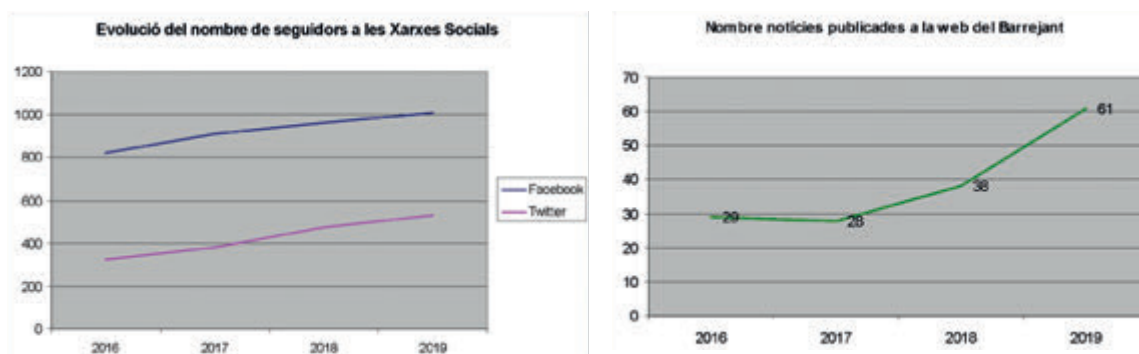
A mig camí entre la formació i la sensibilització, l'any 2020 s'ha obert una primera convocatòria de **Beques per a joves per participar en Programes de Voluntariat Internacional**. L'objectiu de les beques és doble: d'una banda, afavorir el coneixement, la sensibilització i la implicació dels joves en l'àmbit de la cooperació i la solidaritat, i, de l'altra, establir un mecanisme per sensibilitzar el conjunt de la ciutadania a partir de l'experiència personal d'aquests joves. A més a més, les beques poden ser una via d'entrada a la cooperació des de la perspectiva del futur professional dels participants. El decret d'estat d'alarma i l'afectació de la pandèmia han fet posposar a l'any 2021 els voluntariats previstos.

Malgrat les dificultats de consolidar aquesta vessant formativa del Pla, **la formació es considera un element bàsic tant pel que fa al reforç del teixit associatiu, com a la creació de competències i sensibilitat entre el personal tècnic i polític de l'Ajuntament**, de cara a fomentar l'educació per a la solidaritat en la seva dimensió de procés encaminat a un canvi d'actituds i a un compromís actiu. En aquest sentit, **l'adopció de l'Agenda 2030 i dels ODS pot suposar una oportunitat per aprofundir en alguns aspectes propis de la política de cooperació, com ara la coherència de polítiques i aquest horitzó comú pel desenvolupament sostenible que necessàriament s'ha de plantejar a escala global i des de les interdependències que vinculen els diferents territoris i maneres de viure en el planeta.**

4.2. Difusió i comunicació en matèria de cooperació, solidaritat i pau

Els últims deu anys s'ha fet un esforç comunicatiu important per arribar a la ciutadania a través de diferents mecanismes i canals de comunicació específics de la Unitat, que s'han anat posant en marxa arran de l'aprovació del PMEIFS 2009-2011: **pàgina web pròpia, butlletí, xarxes socials**. En aquest procés destaca l'increment de la presència a les xarxes socials (**creació d'un perfil de Facebook i de Twitter**) i també la producció creixent d'audiovisuals. També s'han impulsat **campanyes** puntuals vinculades a temes determinats que han tingut repercussió més enllà de la ciutat.

En el marc d'aquest esforç comunicatiu, destaca l'exploració de diferents formats de presència en l'espai públic, principalment mitjançant accions artístiques.

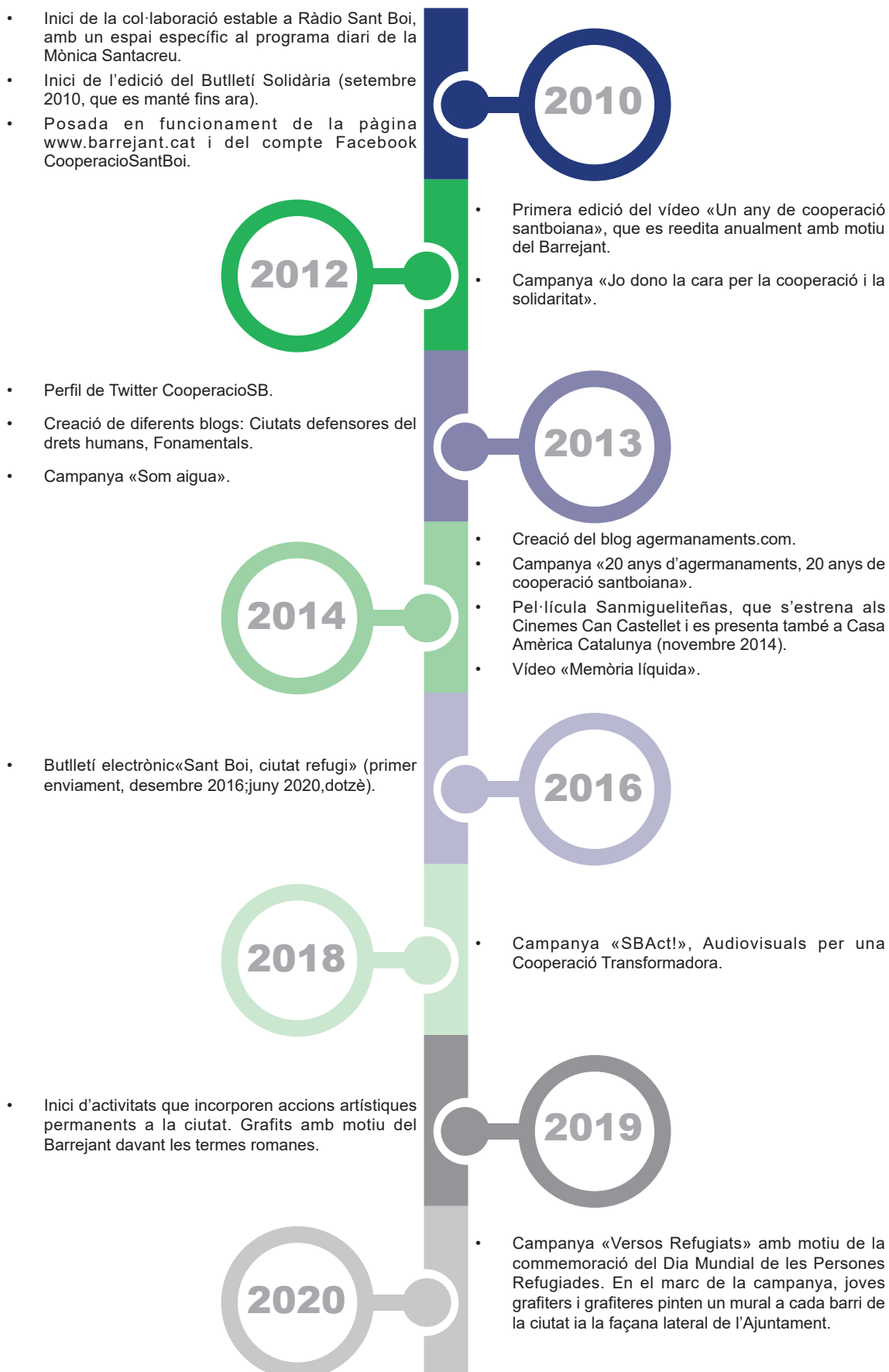
A més a més, la política de cooperació i solidaritat s'ha donat a conèixer a través dels espais comunicatius municipals (Viure, pàgina web de l'Ajuntament, pantalles) i la presència al carrer (opis, cartelleria, díptics). Tot i això, hi ha coincidència en la valoració d'aquest impacte, que es percep com a limitat. En general no **s'aconsegueix visibilitzar de manera constant les polítiques de cooperació de la ciutat**. De fet, l'avaluació del Pla municipal d'acollida a persones refugiades (2018) identifica un espai de millora important en l'àmbit de la comunicació cap a la ciutadania.

A dins l'Ajuntament, a més de la presència a la pàgina web, s'han explicat les activitats a través de la plataforma **Ajuntaflaix i Ajuntagent**.

La **commemoració dels Dies Internacionals** al Ple de l'Ajuntament—si bé no totes les commemoracions fan referència a la cooperació i a la solidaritat— ha estat un altre mecanisme que ha permès visibilitzar al Ple diferents temàtiques vinculades amb l'àmbit i un abordatge internacionalista de les problemàtiques tractades. En aquest sentit, es conceben com una estratègia per promoure la sensibilització entre els/les representants polítics.

Com veurem més endavant, el posicionament polític de l'Ajuntament, habitualment expressat amb l'adhesió a **mocions** promogudes per algunes de les forces polítiques presents al consistori, ha estat una altra via important per difondre les problemàtiques que es tracten des de l'àmbit. Així, s'ha fomentat un municipalisme internacionalista.

Cronologia de les campanyes i accions comunicatives més significatives

Algunes d'aquestes campanyes, especialment «Jo dono la cara per la cooperació i la solidaritat», han repercutit més enllà de Sant Boi, han permès crear sinergies i afavorir el reconeixement extern de la política de cooperació de l'Ajuntament. La campanya «SBAct!» es valora molt positivament per la possibilitat d'establir vincles a diferents nivells (activisme pels drets humans, commemoració de dies internacionals, difusió dels ODS) i alhora esdevenir un instrument per mantenir/obtenir visibilitat a les xarxes socials. Ambdues campanyes tenen en comú un desenvolupament dels continguts que aprofita les sinergies i els contactes existents a l'àmbit, amb la participació de persones de diferents indrets i organitzacions.

4.3. Activitats d'educació per a la solidaritat (EPS)

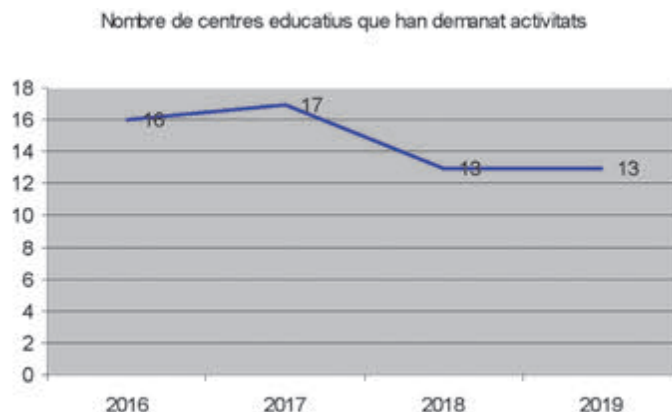
Al llarg del període analitzat, gairebé totes les activitats d'EPS s'han adreçat a l'alumnat de la ciutat, i especialment a les escoles. El personal tècnic de l'Ajuntament i el de les entitats coincideixen a percebre-ho com un espai de millora, ja que s'hauria d'aconseguir desenvolupar propostes d'EPS per als diferents col·lectius de la ciutat.

«L'Estudi identifica diferents campanyes de ciutat que han repercutit en l'àmbit supramunicipal»

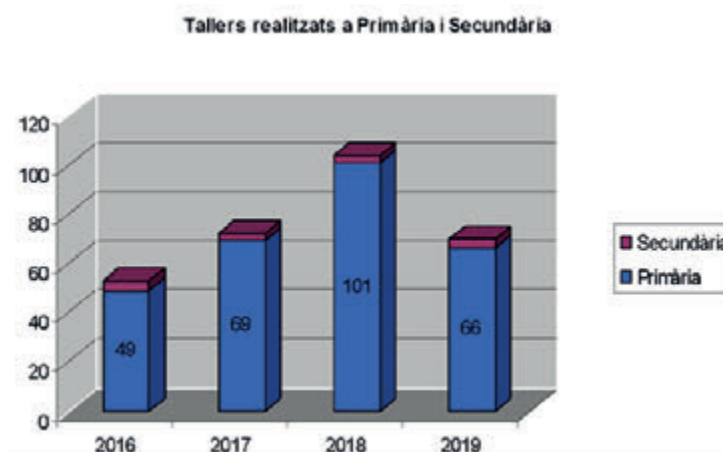
Fins ara, s'han promogut propostes a través de diferents línies i mecanismes: la Guia d'activitats escolars, a través de projectes específics d'algunes escoles o bé amb projectes específics promoguts per l'Ajuntament, que s'integren en l'Estratègia de Ciutat i la política de cooperació i solidaritat de l'Ajuntament.

4.3.1 La Guia d'activitats escolars

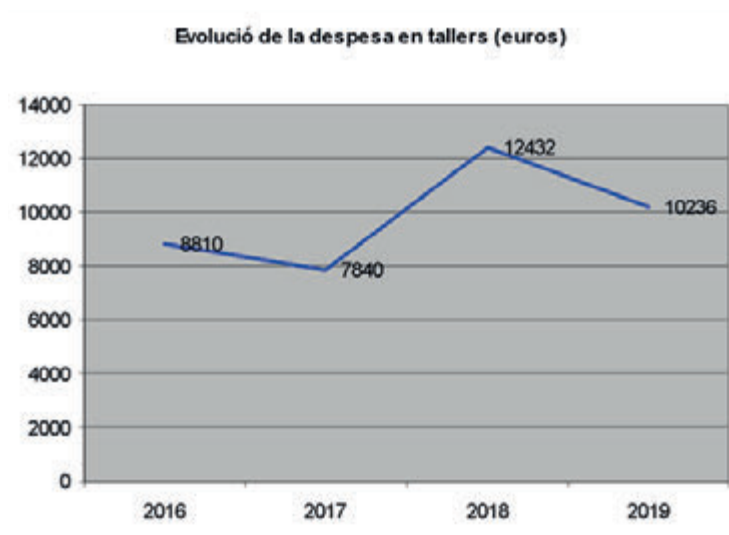
De forma majoritària, les activitats fetes pels centres educatius s'han organitzat a través de la **Guia d'activitats escolars**, el format de la qual ha evolucionat del 2010 al 2019, passant del paper a una web municipal gestionada pel Departament d'Educació de l'Ajuntament, però ha mantingut el mateix plantejament: ser un catàleg de propostes dels diferents àmbits de l'Ajuntament adreçat a les escoles. Cada àmbit fa diferents propostes que s'estructuren en una fitxa descriptiva i les escoles sol·liciten directament l'activitat que els interessa a l'àmbit corresponent. En el cas de la cooperació, a través de les fitxes es vehiculen les propostes d'activitats de les entitats a escoles i als instituts. El format de les activitats (com veurem més específicament en l'anàlisi concreta del 2015-2019) és divers: tallers, col·loquis, etc., i es caracteritza per un plantejament sovint de tipus «bolet», on l'activitat plantejada no necessàriament es vincula amb una línia de treball o un projecte de l'escola. Anualment, des de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau s'ofereixen una mitjana de vint-i-sis a trenta activitats.

Com s'observa en el gràfic, el nombre de centres educatius que demanen les activitats de la Guia d'activitats escolars de l'àmbit de la cooperació s'ha mantingut força estable al llarg dels darrers quatre anys.

Una dada destacada és el fet que són principalment els cursos de primària els que demanen les activitats de la Guia, i sovint repeteixen els mateixos tallers cada any, mentre que els de secundària opten majoritàriament per projectes més llargs, no tant per activitats puntuals com les que s'ofereixen a la Guia.

Pel que fa a la despesa generada per la petició d'activitats de la Guia, s'observa al gràfic com aquesta ha anat augmentant progressivament els darrers anys, fet que s'explica per l'augment de la petició d'activitats, així com del cost que aquestes suposen.

El curs 2018-2019, el Departament d'Educació de l'Ajuntament va elaborar l'«**Estudi sobre la Guia d'activitats**», amb la col·laboració de la consultora D-Cas i la participació de tots els centres de primària i secundària i el Centre de Recursos Pedagògics de la Ciutat. L'estudi es proposa analitzar l'impacte de les activitats educatives amb relació al projecte educatiu de centre (PEC), analitzar el procés de sol·licitud de les activitats, i identificar espais de millora i innovació. Aquesta anàlisi permet establir els punts forts i febles i estratègies per afavorir que la Guia sigui una eina al servei de les escoles per desenvolupar el PEC i les innovacions que volen treballar. En aquest sentit, s'identifiquen molts espais de treball que s'incorporaran en aquest Pla. Un aspecte significatiu d'aquest estudi és que no s'hi visibilitza un interès específic dels centres amb relació a la solidaritat. Segons **les conclusions de l'estudi**, els interessos que els centres prioritzen són els següents:

- Educació STEM / CTEM (engloba les àrees de ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques).
- Servei comunitari: l'Ajuntament hauria de facilitar la creació de vincles entre el teixit associatiu i els centres educatius.
- Crèdits de síntesi.
- Potenciar activitats de desenvolupament artístic.
- Descoberta de Sant Boi i del seu entorn natural.
- Sostenibilitat: consum responsable i potenciació de les Escoles Verdes.
- Activitats amb les entitats.
- Activitats sobre convivència, civisme i resolució de conflictes.
- Competències bàsiques: disseny de les activitats en connexió amb les competències bàsiques i els àmbits d'aprenentatge que han de desenvolupar els centres.
- Activitats adreçades a projectes visibles.
- Activitats amb famílies que facilitin la interacció.
- Bosses de voluntariat per donar suport al treball en projectes, codocència i grups interactius dins l'aula.
- Implicació dels tutors.

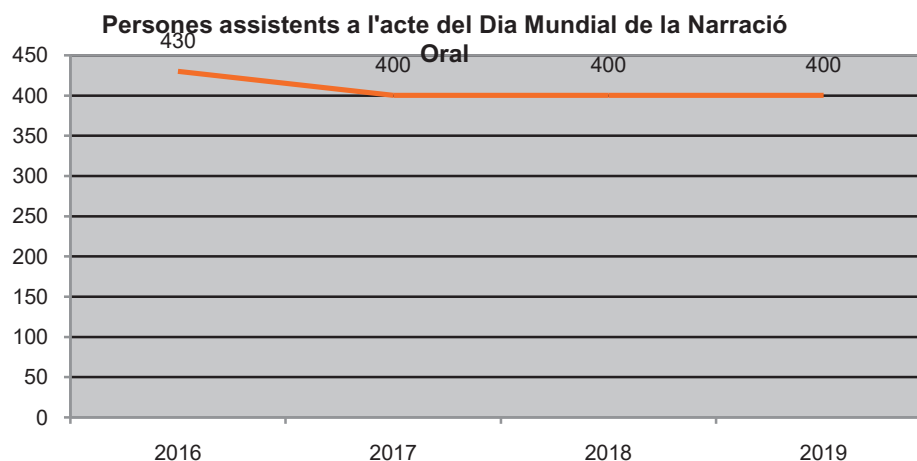
4.3.2 Projectes escolars específics

Una segona línia de col·laboració amb les escoles s'ha forjat amb **projectes específics impulsats per algunes escoles** a través dels quals s'ha establert una col·laboració permanent amb l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau.

Aquest és el cas de la commemoració del **Dia Mundial de la Narració Oral** que s'inicià l'any 2011 i que va establir una col·laboració amb el Col·legi Pedagògic Cos i la participació de l'Escola Municipal de Música Blai Net. Anualment, l'escola assigna una temàtica vinculada amb la solidaritat i cerca els contes que es representaran. Des de l'Ajuntament, es dona suport a l'escola en els tallers previs, molts dels quals formen part de la Guia d'activitats escolars, i en l'organització de l'acte públic amb les famílies (espai, tècnic de so, dinamització, cartell i difusió).

Projectes com aquest destaquen per la capacitat que tenen de **mobilitzar tota la comunitat educativa, principalment mestres, alumnat i famílies**. En aquest sentit, apunten **elements d'aprenentatge de cara a traçar l'estratègia de futur**. La col·laboració de l'Ajuntament es planteja **com un acompanyament en el qual, en primera instància, s'aporta un assessorament en continguts i, en segon lloc, un suport econòmic per fer l'activitat, adaptant-se a les necessitats específiques expressades pel centre. En aquest acompanyament s'inclou també la vessant comunicativa** que fa possible que **una activitat d'una escola repercuteixi en el conjunt de la ciutat**. Això contribueix a reforçar el projecte escolar alhora que esdevé un referent per als altres centres.

«Els projectes analitzats apunten elements d'aprenentatge de cara a traçar l'estratègia de futur. Per exemple, les activitats que s'inicien en l'àmbit escolar però que repercuteixen en el conjunt de la ciutat.»

En línies generals, l'assistència de públic a la commemoració del Dia Mundial de la Narració Oral s'ha mantingut sempre força estable, ja que es tracta d'una activitat molt consolidada entre les famílies de l'escola i de l'escola de música.

4.3.3 Projectes de l'Ajuntament

En tercer lloc, des de l'àmbit es promouen **projectes específics per reforçar línies de treball pròpies i integrades en l'Estratègia de Ciutat**, com ara la convivència, el drets humans i molt específicament els drets de les persones refugiades. Es tracta de projectes oberts a totes les escoles de la ciutat, en els quals tot el pes de l'organització i plantejament recau en l'Ajuntament que es recolza amb algun tipus de col·laboració amb una entitat especialitzada.

Al llarg d'aquests anys s'han anat consolidant tres projectes: la Mostra de Cinema i Convivència, el Fòrum d'Alumnes Defensors i Defensores dels Drets Humans i la Commemoració escolar del Dia Mundial de les Persones Refugiades.

4.3.3.1 La Mostra de Cinema i Convivència

La Mostra s'organitza des de l'any 2016, a través de la col·laboració amb Kineina Audiovisuals. Es tracta d'una activitat destinada a l'alumnat de secundària (els darrers anys s'ha centrat en tercer i quart), batxillerat i cicles formatius, oberta també a grups d'educació no formal (centre obert, esplais).

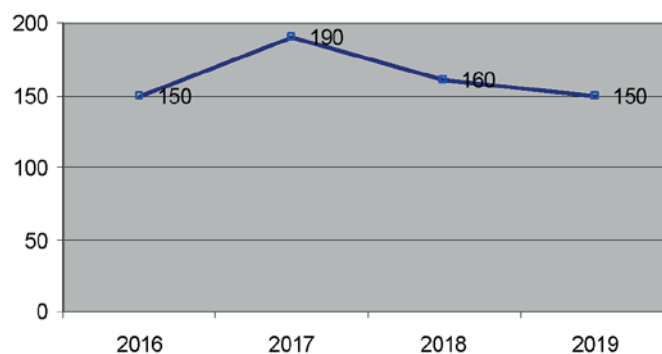
La Mostra s'estructura de la manera següent: es fa una primera sessió introductòria a l'aula, on a través de dinàmiques i algunes dades es presenta el tema que es treballa cada any. Posteriorment, els grups fan tres o quatre sessions en matèria d'educació audiovisual, on aprenen a emprar recursos comunicatius i cinematogràfics, a elaborar un guió, a fer el muntatge de les peces..., procés acompanyat per l'educador audiovisual de Kineina. Finalment, es fa una presentació pública conjunta (adreçada a tots els instituts) per donar a conèixer el projecte, el tema treballat, el procés seguit i les peces audiovisuals resultants. La jornada inclou la participació de l'alumnat en diferents espais de debat.

En aquest projecte destaquen alguns aspectes que aporten elements de reflexió:

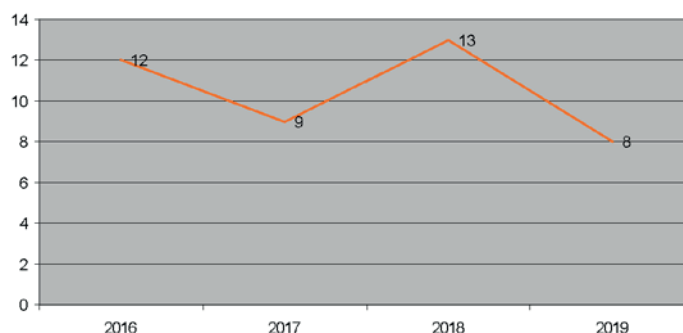
- La vinculació entre un **aprenentatge pràctic** (llenguatge audiovisual) i **aplicat** en l'elaboració de curtmetratges i uns **continguts** vinculats a la cooperació i la solidaritat.
- L'**espai compartit** amb els altres centres educatius.
- La combinació de la **mirada local-global**. En les diferents edicions s'ha cercat analitzar de quina manera la temàtica abstracta es materialitza a la ciutat en una sèrie de problemàtiques, persones que la pateixen i que també la combaten...
- La **flexibilitat de la proposta** que s'adapta a diferents espais/assignatures escolars, en funció de les necessitats de cada centre.
- El **treball prolongat** al llarg del curs i que comprèn dos trimestres.

- La possibilitat d'aprofundir en el projecte de manera que esdevingui un **Projecte d'Aprenentatge i Servei** (amb la realització d'unes quantes hores pràctiques).
- **Perspectiva de gènere i en clau de territori**, fent aterrar les temàtiques internacionals a la ciutat i donant protagonisme a les seves veïnes.

Nombre de joves participants a la Mostra de Cinema i Convivència de Sant Boi de Llobregat

Nombre de centres educatius participants a la Mostra de Cinema i Convivència de Sant Boi de Llobregat

«Alguns projectes d'EPS han obtingut el reconeixement extern. La Mostra va ser finalista als Premis Aprenentatge Servei 2016,»

Com s'observa en els gràfics anteriors, l'alumnat de la Mostra de Cinema i Convivència s'ha anat mantenint des que va començar la primera edició, exceptuant un petit repunt l'any 2017. Pel que fa a la participació dels centres educatius, aquesta ha minvat una mica en nombre, fet que s'explica pel replantejament de treball que s'ha anat fent al llarg dels darrers anys. Si bé inicialment hi van participar molts centres educatius, per calendari i nombre de sessions resultava poc operatiu i mancava temps de treball a l'educador audiovisual per treballar i coordinar-se amb tants centres, cadascun amb les seves especificitats. Per això es va considerar més adient treballar amb menys grups i amb més profunditat.

Aquest projecte va quedar **finalista als Premis Aprenentatge Servei 2016**, convocats per la Red Española de Aprendizaje-Servicio, la Fundació Educo i el grup editorial Edebé, amb l'objectiu de

reconèixer la tasca d'entitats, centres i alumnat en l'aplicació de la metodologia aprenentatge servei, així com de les pràctiques mateixes com a eines de compromís i transformació social.

L'any 2020, ha estat seleccionada com a bona pràctica en la convocatòria conjunta de la FEMP i l'AECID sobre Bones pràctiques Locals d'Educació per la Ciutadania Global.

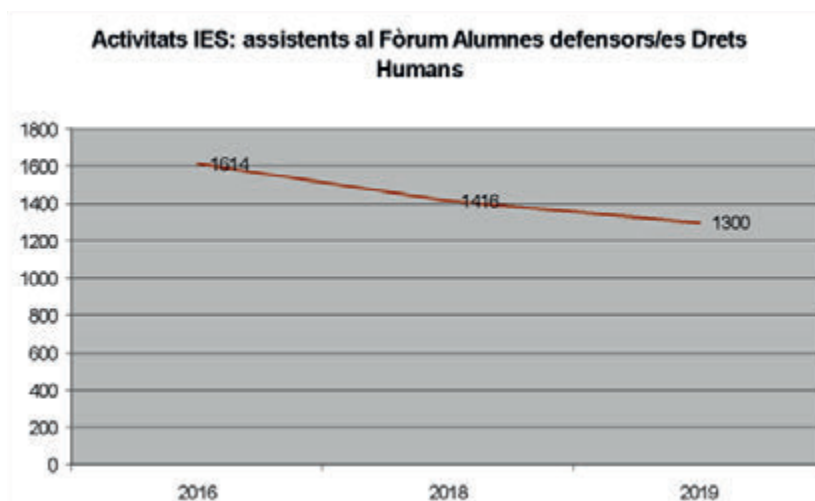
4.3.3.2 El Fòrum d'Alumnes Defensors i Defensores dels Drets Humans

«El Fòrum d'alumnes s'ha consolidat i s'ha replicat en altres ciutats que participen en el projecte de Ciutats Defensores dels Drets Humans»

Aquesta activitat s'adreça a l'alumnat de secundària i va néixer vinculada al projecte Ciutats Defensores dels Drets Humans, l'any 2013, aprofitant la feina que s'estava fent en el marc de la Xarxa d'alumnes per la convivència on s'organitzaven fòrums d'alumnes. Des de llavors, aquesta activitat s'ha consolidat i s'està replicant en altres ciutats participants del projecte Ciutats Defensores dels Drets Humans. Les persones defensores de drets humans que participen anualment en el projecte comparteixen el seu testimoni en un fòrum d'alumnes. Prèviament, als centres, els alumnes han dedicat unes sessions de reflexió, amb l'acompanyament de l'Institut Diversitas, per conèixer la trajectòria de lluita d'aquestes activistes. En aquestes sessions preparen qüestions per plantejar-los el dia del Fòrum. Posteriorment al Fòrum, de nou a les aules, es realitza una sessió de tancament i avaluació.

Hi ha determinats aspectes del projecte que mereixen atenció:

- **Projecte en xarxa i de procés.** Hi participen diferents centres de la ciutat i es combina un treball a l'aula previ (d'explicació i contextualització del defensor/a dels drets humans) amb un espai de trobada (el Fòrum) i un treball de debat a l'aula posterior.
- **Plantejament vivencial.** Tant en els tallers previs i posteriors, com en el mateix fòrum, s'intenta que l'alumnat empatitzi amb la situació que s'està plantejant. En aquest sentit, en la selecció dels defensors/ores que participaran en el fòrum es prioritzen aquelles persones que tenen històries que els poden quedar més properes.
- **Mirada global-local.** La majoria de defensors i defensores parteixen d'una lluita concreta a l'àmbit d'un territori per connectar-la amb les dinàmiques globals. Alhora, en molts dels casos busquen generar una reflexió sobre en quina situació es troba aquell dret/problemàtica aquí.
- **Col·laboració d'una entitat especialitzada** amb experiència pedagògica i domini de la temàtica, a partir de l'encàrrec concret de l'Ajuntament.

* No disposem de les dades d'assistència de l'any 2017 perquè el Fòrum d'ESO es va haver d'anul·lar.

L'assistència dels centres educatius de secundària i batxillerat al Fòrum s'ha mantingut força estable en el temps, i es pot dir que es tracta d'un projecte consolidat entre l'alumnat, pel seu interès i pels anys de trajectòria recorreguts.

4.3.3.3 Commemoració escolar del Dia Mundial de les Persones Refugiades (DMPR)

En el marc de la mal anomenada *crisi de les persones refugiades* i l'aprovació del Pla municipal d'acollida (2016), les escoles van sol·licitar a l'Ajuntament recursos pedagògics per explicar a l'alumnat el que estava passant. En aquell moment, institucionalment es va fer palesa la necessitat de donar a conèixer entre la ciutadania el dret d'asil i el compromís de la ciutat en l'acollida a persones refugiades, des d'una òptica de treball de prevenció de la xenofòbia. De fet, un dels eixos estratègics del Pla d'acollida se centra en l'educació per a la solidaritat, concretament la línia 2. El refugi és una oportunitat d'educació per a la solidaritat i la incidència política, que proposa «en coordinació entre diferents departaments municipals i entitats, participar en la construcció d'una narrativa pública sobre l'asil, els drets humans i el dret internacional que connecti amb la història pròpia i on es donin a conèixer les causes que han originat aquests desplaçaments de població i la situació de les persones que cerquen refugi des d'un enfocament de drets, que contribueixi a desmuntar rumors i a fomentar la solidaritat. Aquesta línia de treball s'estructura en diferents components: educació per a la solidaritat, campanya antirumors, formació, incidència i comunicació».

«El refugi és una oportunitat d'educació per a la solidaritat i la incidència política. El DMPR és una oportunitat per desenvolupar una proposta educativa de continuïtat amb impacte en l'esfera pública»

La commemoració del DMPR és una oportunitat **per desenvolupar una proposta educativa de continuïtat amb impacte en l'esfera pública**. L'activitat amb els centres s'emmarca en **una programació més àmplia, de ciutat**, centrada en el dret d'asil integrada per activitats de

sensibilització (cinefòrum, xerrades, presentacions de llibre, espectacles, etc.) adreçades al conjunt de la població.

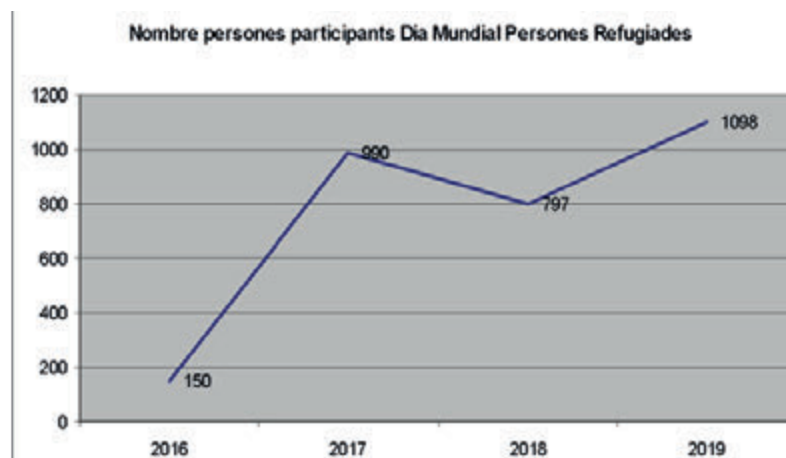
La proposta s'adreça a l'alumnat de cinquè i sisè de primària i hi participen totes les escoles que hi estan interessades. S'estructura en dues fases: la primera, que es desenvolupa a les escoles, se centra en la sensibilització i la formació al voltant del dret d'asil. La segona, d'incidència i creació col·lectiva, reuneix totes les escoles participants en un acte conjunt de creació col·lectiva pels volts del 20 de juny. Cada any es prepara un vídeo resum de la intervenció i es difon via xarxes socials.

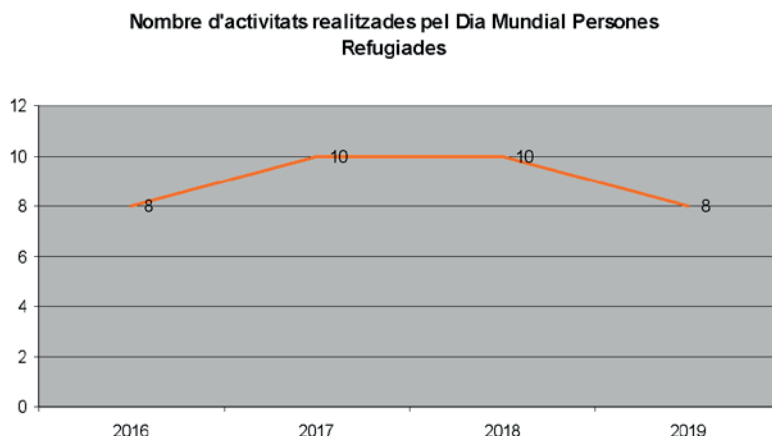
«Explora metodologies participatives i plàstiques i la creació col·lectiva com a vies de sensibilització de l'alumnat i la ciutadania»

Es lidera des de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau, en coordinació amb el Can Castells Centre d'Art i la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR). Anualment, es defineix un eix temàtic (2017, l'acollida; 2018, la fugida; 2019, la frontera sud, i 2020, la paraula), en funció del qual es convida un artista vinculat a la ciutat a col·laborar-hi. Conjuntament, es dissenya la proposta educativa i d'instal·lació artística que es fa arribar a les escoles. Fins ara, la proposta ha tingut una bona acollida, especialment en la primera edició, coincidint que era una temàtica molt present als mitjans de comunicació. L'any 2017 hi van participar vint escoles; el 2018, quinze, i el 2019, onze. L'edició del 2020 s'ha vist afectada pel tancament de les escoles i el confinament, motiu pel qual s'ha replantejat l'activitat i s'ha obert al conjunt de la ciutadania a través d'una proposta en línia de creació de versos. Posteriorment, s'ha fet una selecció d'alguns d'aquests versos, que s'han convertit en murals d'art urbà en els diferents barris de Sant Boi.

En totes les edicions, el projecte explora **metodologies participatives i plàstiques i la creació col·lectiva com a vies de sensibilització de l'alumnat i la ciutadania**. D'aquesta manera, es vol contribuir a **reforçar la cohesió social al municipi al mateix temps que es generen espais de reconeixement i empatia amb les persones acollides a la ciutat**. La vessant pública del projecte permet transformar un procés de sensibilització educativa en un acte d'incidència pública.

«La vessant pública del DMPR permet transformar un procés de sensibilització educativa en un acte d'incidència pública»

Aquesta activitat ha estat seleccionada com a **bona pràctica** a l'Àgora d'Experiències del Congrés de la Red Estatal de Ciudades Educadoras (RECE), concretament, en l'edició de 2020, sota el lema *Ciudades que sienten, respiran y abrazan*. També ha estat escollida, l'any 2020, com a bona pràctica en la convocatòria conjunta de la FEMP i l'AECID d'identificació de Bones pràctiques Locals d'Educació per la Ciutadania Global.

Considerem que són aspectes significatius de la proposta:

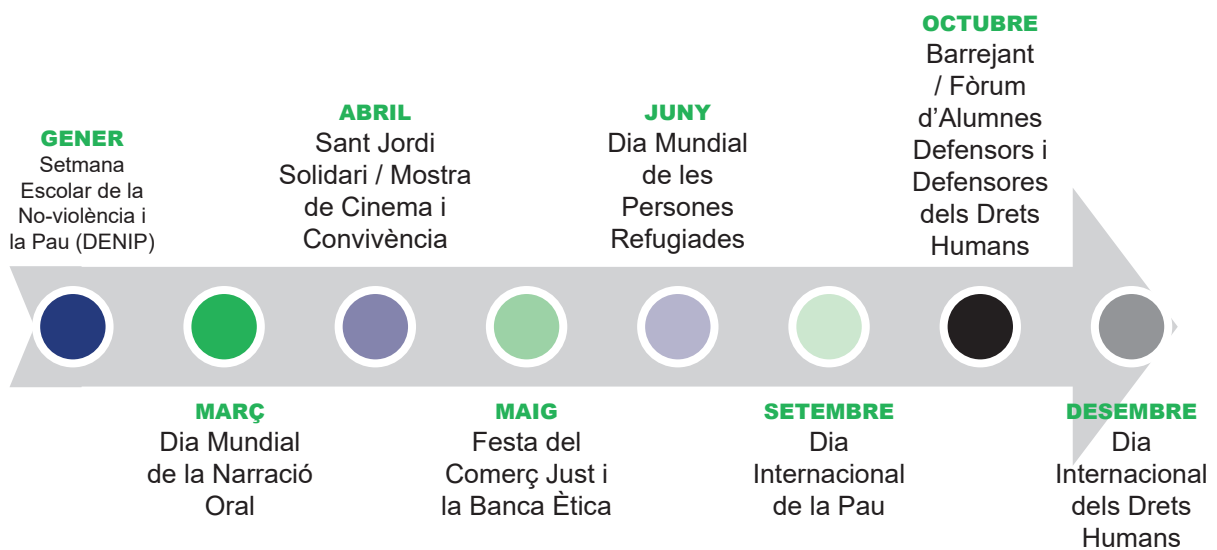
- La **integració de la proposta dins una programació de ciutat** vinculada a la commemoració del Dia Mundial de les Persones Refugiades.
- La participació d'un **gran nombre d'escoles amb un espai de confluència i creació conjunta**.
- L'espai de **col·laboració amb el Centre d'Art Can Castells i amb algun artista local**, com a manera d'**explorar altres llenguatges, ocupar l'espai públic i buscar noves aliances** en la defensa del dret d'asil.
- La combinació de **continguts teòrics amb una materialització pràctica**.
- Un plantejament de **procés** on la implicació de l'escola va més enllà de la programació del taller. Les escoles implicades continuen treballant amb els materials un cop realitzat el taller.
- L'**impacte públic de la proposta a nivell comunicatiu permet generar un focus d'atenció** sobre el tema i donar visibilitat a l'estratègia de la ciutat pel que fa a l'acollida.

«El DMPR va ser seleccionat com a bona pràctica a l'Àgora d'Experiències del Congrés de la Red Estatal de Ciudades Educadoras, l'any 2020»

4.4 Programació anual d'activitats

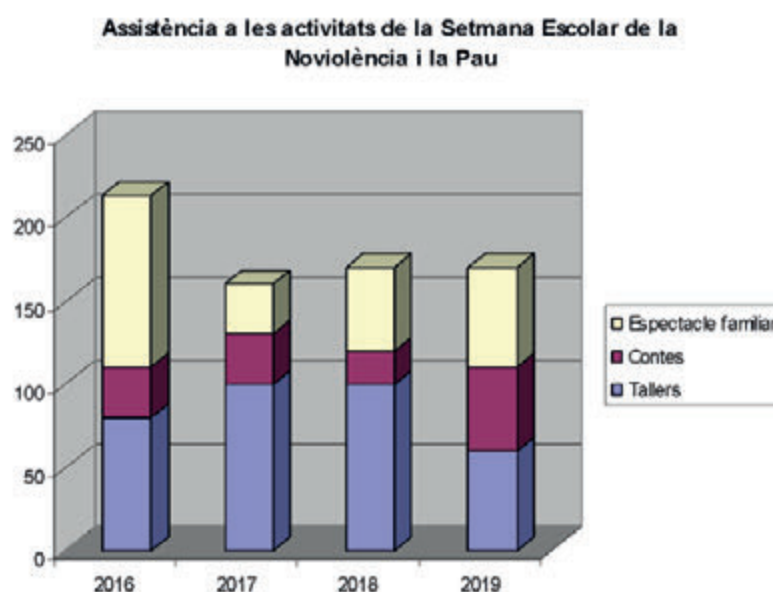
La llarga trajectòria de l'Ajuntament en polítiques de cooperació i en l'àmbit de l'educació per a la solidaritat, així com la presència d'un teixit social ampli i actiu, han permès que s'hagi **consolidat un calendari anual d'activitats** que fa que gairebé tots els mesos de l'any hi hagi una activitat significativa vinculada a l'àmbit.

Les accions de sensibilització que es porten a terme al municipi es treballen des de la informació i la difusió d'altres realitats, però també des de la perspectiva i la voluntat de generar sensibilitats, i de fomentar canvis en pautes socials, com podrien ser el consum o una visió crítica de la realitat:

4.4.1 Dia Escolar de la No-violència i la Pau

Cada 30 de gener se celebra el Dia Escolar de la No-violència i la Pau (DENIP), data en la qual va morir el polític i pensador pacifista Mahatma Gandhi. Per aquesta ocasió, i des de l'any 2015, s'organitzen a la Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer diverses activitats destinades al infants i les famílies i també s'envien materials pedagògics als centres educatius perquè puguin treballar a l'aula diferents propostes d'educació per a la pau. Anualment, per exemple, l'escola Barrufet aprofita aquesta cita per treballar la cultura de pau, i, amb el suport de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau, programa diverses activitats a l'escola durant tota la setmana.

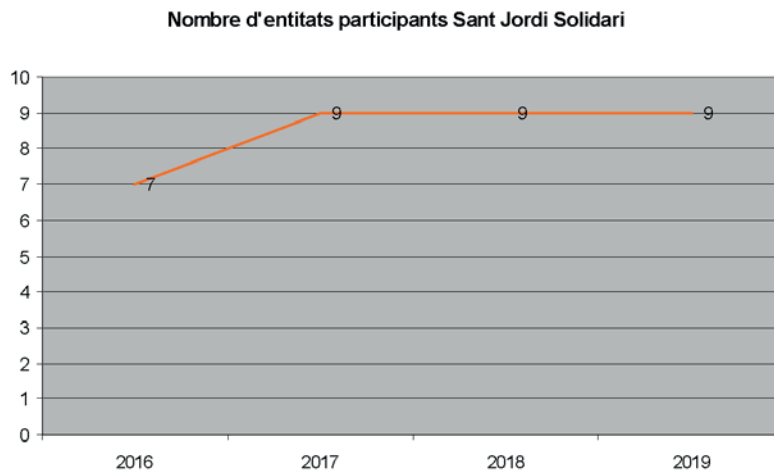
L'assistència d'infants i famílies a les activitats del DENIP ofertes a la Biblioteca s'ha mantingut força estable durant els darrers anys, sense grans canvis, ja que es tracta d'una programació bastant consolidada a la ciutat (tallers, contes, espectacle).

4.4.2 Dia Mundial de la Narració Oral

Des de l'any 2001, l'escola Pedagògum Cos, amb la col·laboració de l'Escola Municipal de Música Blai Net, organitza durant el mes de març la commemoració del Dia Mundial de la Narració Oral a Sant Boi. A partir de l'any 2012, l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau dona suport a l'escola en l'organització d'aquesta jornada perquè s'hi van incorporant diferents temàtiques vinculades a la solidaritat i la cooperació.

4.4.3 Sant Jordi Solidari

En el marc de la Fira de Sant Jordi, el 23 d'abril, s'organitza un espai en el qual les entitats de cooperació i solidaritat locals exposen materials relacionats amb els projectes de cooperació i els països on cooperen. Per recollir fons per a aquests projectes, venen la «rosa solidària», que és una rosa de proximitat. En aquest espai també s'organitzen activitats de sensibilització encaminades a reflexionar sobre diferents conceptes associats a la tradició de Sant Jordi; per exemple, l'exposició formativa sobre la problemàtica social, econòmica i mediambiental associada al cultiu i a l'exportació de les roses a Colòmbia.

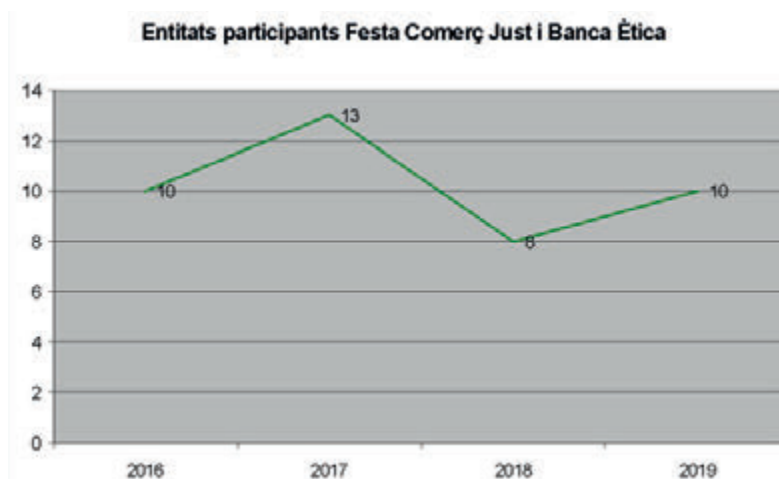

La Fira d'entitats de cooperació, solidaritat i pau celebrada durant la diada de Sant Jordi es manté també força estable des de l'any 2017, amb algunes noves incorporacions cada any, però sempre mantenint el nombre mitjà d'entitats participants.

4.4.4 La Festa del Comerç Just i la Banca Ètica

Al voltant del 10 de maig, Dia Mundial del Comerç Just, es llança la Campanya pel Comerç Just i la Banca Ètica, que és el nom promogut des de LaCoordi per a la tradicional Festa del Comerç Just que a Sant Boi es commemora des de l'any 2003.

La Campanya es promou des de LaCoordi– Coordinadora de Comerç Just i Finances Ètiques, creada el 2018 de l'agrupació de diverses entitats: SETEM Catalunya, Alternativa3, FETS – Finances Ètiques, Associació Fiare Catalunya, Oxfam Intermón i posteriorment la Xarxa d'Economia Solidària (XES). Ajuntaments i entitats del tercer sector de tot l'Estat s'hi adhereixen anualment i comparteixen un mateix eslògan, la imatge comunicativa i propostes d'activitats específiques. A partir de les activitats que es proposen, des de l'Ajuntament es configura una programació d'activitats de sensibilització entorn del comerç just i la banca ètica. Normalment es proposen diverses activitats ludicoinfantils (tallers, ludoteques i espectacles familiars) al voltant de la Fira d'Entitats, on s'ofereix també una mostra i la venda de productes de comerç just.

La Fira d'Entitats de cooperació, solidaritat i pau de la Festa del Comerç Just i la Banca Ètica també es manté amb regularitat en els darrers anys. L'any 2017 es va comptabilitzar la presència d'un col·lectiu d'artesanes (We Art), d'una entitat de Banca Ètica (Fiare) i d'un petit comerç d'aliments de proximitat (Gra de la Vila).

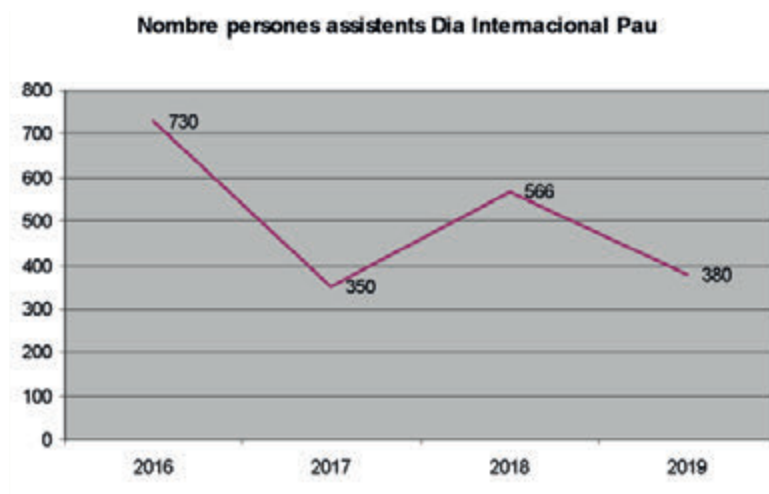
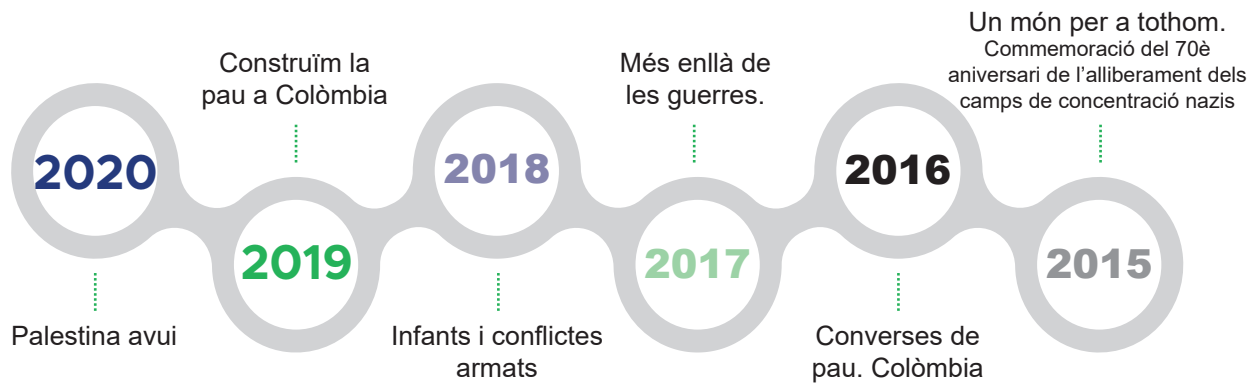
4.4.5 Dia Mundial de les Persones Refugiades

Com s'ha explicat a l'apartat 4.3.3.3, amb l'aprovació del Pla municipal d'acollida a persones refugiades, s'inicia la commemoració d'aquesta data, el 20 de juny. És a partir de la segona edició d'aquesta commemoració, l'any 2017, quan pren força el projecte educatiu que s'ha explicat i que actualment és el que vertebrava la programació.

4.4.6 Dia Internacional de la Pau

El Dia Internacional de la Pau, que es commemora anualment cada 21 de setembre, és una crida promoguda per les Nacions Unides per al cessament del foc i la no-violència. Amb l'objectiu de fer-ne ressò i aprofitar-ho com un espai pel foment de la pau, des de l'Ajuntament es van començar a organitzar activitats com ara xerrades i exposicions. Aquesta activitat ha anat madurant fins que l'any 2008 es va organitzar una programació amb un enfocament més integral.

Des de llavors, la commemoració s'estructura amb una programació amb diverses activitats (taula rodona, exposició, espectacle, etc.) amb relació a un eix temàtic que es determina anualment des de l'Ajuntament. En moltes de les activitats organitzades es compta amb la col·laboració d'entitats o col·lectius vinculats a la ciutat.

4.4.7 El Barrejant, la trobada de la solidaritat de Sant Boi de Llobregat

«El Barrejant és l'activitat més important de l'àmbit d'EPS tant pel que fa al volum presupostari com a la capacitat de mobilització del teixit associatiu i de la ciutadania»

El Barrejant, la trobada de la solidaritat de Sant Boi, és l'**activitat més important en l'àmbit de l'educació per a la solidaritat**, tant pel que fa al **volum presupostari com a la capacitat de mobilització del teixit associatiu i de la ciutadania**. Té lloc al voltant del primer cap de setmana d'octubre i proposa una programació que combina activitats diferents (xerrades, mostra d'entitats, exposicions, jocs infantils, concerts, espectacles, etc.) al llarg de tres dies entorn d'un eix temàtic que acostuma a seguir una lògica amb relació als anteriors; per exemple, les darreres edicions, Per la llibertat (2017), Per la igualtat (2018) i Per la solidaritat (2019). Així mateix, per a les properes edicions, des de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau s'ha proposat utilitzar com a element estructural els ODS amb el lema «17 objectius per transformar el món» que anualment s'agruparan seguint aquestes categories: planeta, persones, prosperitat, i pau i justícia. D'acord amb això, els lemes giraran al voltant de: «No tenim planeta B!» (2020), «Les persones primer» (2021), «Per un futur de prosperitat» (2022) i «Pau i justícia» (2023 i 2024).

El Barrejant és **una de les fires més consolidades en el seu àmbit**. La primera edició va tenir lloc el 1996 amb la crida «Som iguals, som diferents», lema que es va recuperar l'any 2016 per commemorar-ne els vint anys. En aquesta trajectòria, un element significatiu dels últims anys ha estat la **vinculació al projecte Ciutats defensores de Drets Humans** que, de fet, va néixer de l'impuls de Sant Boi en la voluntat d'incorporar la veu d'activistes internacionals en aquesta

trobada, a través d'un espai de coordinació i treball en xarxa amb altres municipis i institucions. Va ser l'any 2013 quan es va forjar aquest projecte i justament per això el Barreiant d'aquell any portava per lema «Sant Boi de Llobregat, ciutat defensora dels drets humans». Amb aquest projecte, que analitzem detalladament més endavant, el **Barreiant va consolidar una visió internacional i internacionalista incorporant la veu i el testimoni d'activistes de drets humans. Així mateix, es van posar les bases del que actualment s'ha convertit en una Xarxa de Ciutats defensores dels Drets humans**, on participen més de trenta municipis i diverses institucions de referència (IDHC, DIBA, ACCD, AMB, Casa Amèrica) sota el lideratge del FCCD i la gestió de la CCAR.

El Barreiant és una activitat adreçada al **conjunt de la ciutadania** i per això s'hi combinen activitats més especialitzades i de reflexió amb d'altres que pretenen fer més properes la cooperació, la solidaritat i la pau, des d'una vessant més lúdica i/o cultural. La programació s'elabora principalment des de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau, si bé també s'hi incorporen les propostes rebudes des de les entitats que formen el Consell Municipal de Cooperació, Solidaritat i Pau (en endavant, CMCSiP) i altres entitats de la ciutat. Els últims anys, la vessant ludicofestiva ha guanyat pes en la programació, en l'intent d'obrir l'activitat a un major nombre de públic.

Amb referència al **disseny**, tot i que la coordinació es desenvolupa des de l'àmbit, s'hi incorporen diferents elements per facilitar la participació de les entitats, tant pel que fa al disseny (on s'incorporen les propostes de les activitats) com a l'avaluació (ja que cada any es destina una sessió especial del CMCSiP per analitzar, amb totes les entitats, col·lectius i persones col·laboradores, el desenvolupament que ha tingut la Trobada de la Solidaritat). A més a més, cal destacar el procés participatiu iniciat l'any 2015 amb l'assessorament d'Espai Públic per tal de definir l'espai de la Fira d'Entitats. Fruit d'aquest procés, es va repensar l'estructura dels estands i des de llavors i en funció de l'avaluació anual de l'activitat, s'han anat fent canvis de plantejament per tal de respondre a les necessitats detectades i millorar-ne el funcionament. Uns quants dels canvis que es van definir en aquell procés s'han mantingut (per exemple, un doble escenari de format més petit i la generació d'un espai més confortable al voltant del bar), però d'altres, com que no donaven els resultats esperats, s'han suprimit (com ara el Barreiant als Barris, l'estructuració de la Fira en una cúpula geodèsica, etc.).

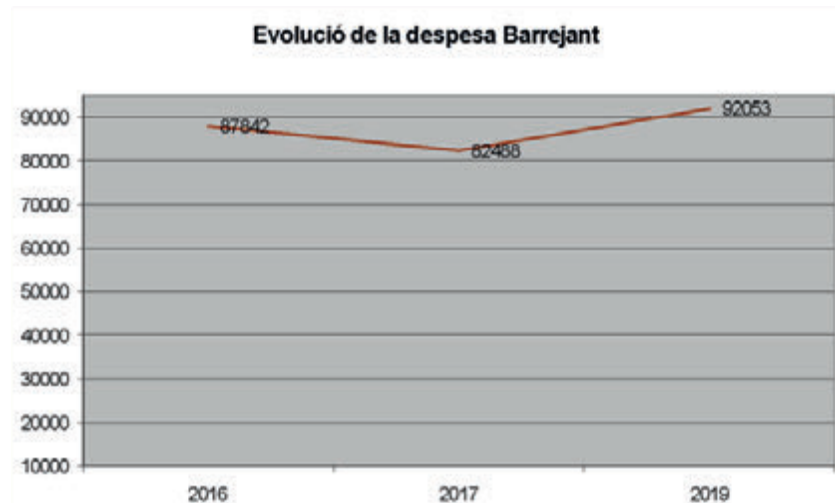
«Amb Ciutats Defensores dels Drets Humans, el Barreiant va consolidar una visió internacional i internacionalista. Alhora es van posar les bases de l'actual Xarxa de Ciutats Defensores dels Drets Humans»

Per bé que aquests **processos han permès incorporar novetats que han millorat la Fira, aquesta continua presentant deficiències pel que fa a l'impacte en la població i hi ha una preocupació compartida amb relació a les dificultats de generar interès en la ciutadania** que participa de les activitats del Barreiant però que no s'acosta als estands de les entitats. Aquesta inquietud es fa encara més evident en aquells moments en què el nombre de persones que acudeixen al Barreiant incrementa, però això no es tradueix en un augment en el nombre de consultes o vendes que realitzen les entitats. Amb la voluntat d'intentar capgirar aquesta tendència

que, d'altra banda, és comuna en fires d'aquesta tipologia, per preparar el Barrejant 2020 s'ha comptat amb el suport d'una tècnica externa que s'ha encarregat de dinamitzar la Fira, reorientant-la al format virtual que l'escenari de la pandèmia ha imposat.

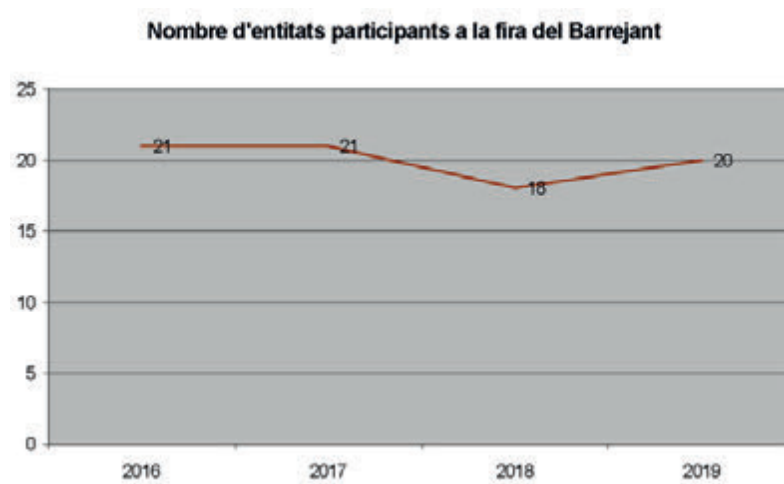
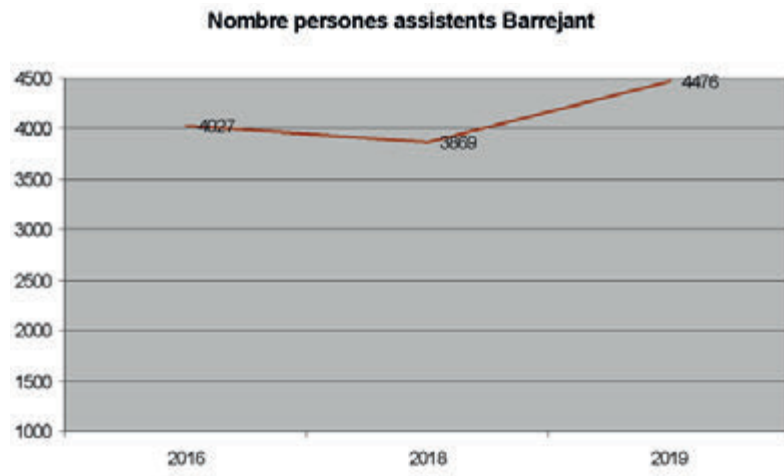
El **Barrejant és l'activitat de sensibilització a la qual es destinen més recursos municipals**, amb un pressupost que oscil·la entre els 80.000 € i els 90.000 € anuals, import que representa aproximadament **el 50 % del que es destina a l'educació per a la solidaritat**. Això explica aquest interès compartit de millora i de garantir-ne una màxima difusió entre la ciutadania.

«La participació social és un element característic del Barrejant i es materialitza en la Fira d'Entitats i en la programació d'activitats, moltes de les quals impulsades per entitats de la ciutat»

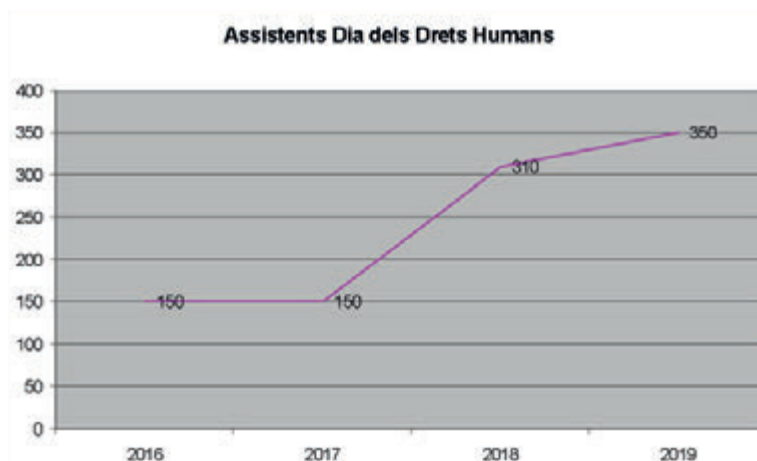
* No disposem de dades de l'any 2018

La participació social és un element característic del Barrejant i es materialitza en la Fira d'Entitats i en la programació d'activitats, moltes de les quals impulsades per entitats de la ciutat. La participació dels Gegants i dels Diables de Casablanca, que arrenca amb la primera edició de la Trobada de la Solidaritat, és un element paradigmàtic de com el Barrejant ha sabut sumar diferents col·lectius en pro de la solidaritat i del compromís internacionalista de la ciutat. A la Fira participen al voltant de divuit o vint entitats de cooperació, solidaritat i pau, i altres entitats culturals, educatives i socials. La participació d'entitats s'ha mantingut constant al llarg dels últims anys, i les baixes d'entitats s'han anat compensant amb noves altes. Precisament, la dissolució de l'entitat Ensenyament Solidari, l'any 2018, ha generat un buit en el Barrejant, perquè aquesta entitat jugava un rol important per assegurar la participació de l'àmbit educatiu al Barrejant, a través d'una proposta educativa que girava entorn de l'eix temàtic anual i amb la qual es convidava les escoles a treballar la temàtica a l'aula i a participar activament en un acte conjunt de commemoració que solia tenir lloc el matí de diumenge.

4.4.8. Dia Internacional dels Drets Humans

Des del seu compromís amb els drets humans, l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat se suma cada **10 de desembre a la celebració del Dia Internacional dels Drets Humans**, que commemora la Declaració Universal dels Drets Humans aprovada per les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948. Per aquest motiu, al llarg dels anys s'han organitzat diverses accions de sensibilització, principalment espectacles teatrals adreçats a les escoles. L'any 2018 es van organitzar diverses activitats commemoratives del setantè aniversari de la Declaració.

4.4.9 Projecte Ciutats Defensores dels Drets Humans

En el seu inici l'any 2013, Ciutats Defensores dels Drets Humans era un **projecte conjunt** entre l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, la CCAR i l'IDHC, amb la participació d'altres municipis catalans i d'altres institucions i entitats, a través del qual es volia donar a conèixer la feina dels defensors i les defensores dels drets humans, ajudant a conscienciar la ciutadania de les ciutats participants sobre la necessitat d'integrar la defensa dels drets humans en la nostra tasca quotidiana. En el marc del projecte, s'organitza l'estada a Catalunya d'un grup d'entre sis i vuit defensors i defensores dels drets humans durant un període de dotze dies, i es planifica una sèrie d'activitats varies (xerrades, trobades, reunions institucionals, visites a centres educatius, escoles, etc.) que serveixen per donar a conèixer la tasca dels defensors i les defensores i la importància de donar-los suport. Aquest projecte ha evolucionat al llarg dels anys i, a més d'ampliar-se a nous municipis (actualment trenta) i organitzacions, en aquest moment es lidera des del FCCD.

El projecte va sorgir amb l'objectiu de **millorar el coneixement, la promoció i la defensa dels drets humans entre la ciutadania de les ciutats participants**, i concretament, pel cas de Sant Boi, amb la voluntat de visibilitzar aquesta vessant internacional en el marc del Barrejant. De forma específica, inicialment el projecte es proposava els objectius següents:

1. Donar a conèixer la tasca de diferents defensors i defensores de drets humans, ajudant així a protegir-los.
2. Visibilitzar la feina dels municipis participants com a ciutats defensores dels drets humans.
3. Promoure l'intercanvi d'experiències entre defensors i defensores de diferents llocs del món, identificant les similituds i diferències en la seva feina.
4. Donar a conèixer les arrels, la situació i els efectes dels conflictes que es viuen en els llocs de procedència dels defensors i les defensores.

Al llarg dels anys, l'experiència acumulada, la participació de nous actors i, sobretot, la valoració rebuda de les persones defensores de drets humans que hi han participat han portat a fer una reflexió més profunda (especialment al llarg del 2019, dinamitzada per la CCAR) sobre la missió, la

visió, els valors i els principis del projecte i sobre com aquest, a més de respondre a les necessitats dels ens participants, es pot posar al servei i/o adequar a les necessitats dels defensors i les defensores de drets humans i les seves organitzacions. Altres aspectes que han estat objecte de discussió han estat la forma d'organització interna del projecte, atesa la seva complexitat creixent i la diversitat d'actors participants, així com també les seves accions i productes.

Més enllà del procés intern del projecte, s'hi han desenvolupat aspectes significatius i que són font de molts aprenentatges:

- **Treball en xarxa i suma de recursos** (econòmics i humans) entre una pluralitat d'actors: municipis, institucions supramunicipals i organitzacions del tercer sector.
- Possibilitat d'aplicar **la defensa dels drets humans** de manera concreta, a través del testimoni de persones que han estat reconegudes internacionalment per aquesta tasca.
- Oportunitat de generar un **espai de trobada** entre els diferents instituts, gràcies al Fòrum d'alumnes, que permet compartir i intercanviar aprenentatges.
- **Impacte comunicatiu supramunicipal.**

4.5 El vincle entre els projectes de cooperació i l'educació per a la solidaritat (EPS)

Un dels espais de millora que s'ha identificat en els successius estudis (avaluació PMTCiS i PDCD) és el que fa referència al **vincle entre els projectes de cooperació i l'educació per a la solidaritat, tant pel que fa als projectes impulsats per l'Ajuntament com a aquells de les entitats**. S'observa que, sovint, **aquests projectes no repercuteixen en la ciutat, ni tan sols en la difusió**. És a dir, hi ha hagut moltes dificultats per visibilitzar la contribució que fa l'Ajuntament a aquests projectes i, en general, la ciutadania desconeix aquest compromís. Aquest fet, si bé no és l'únic, sembla que expliqui, en part, la pèrdua progressiva de suport social que ha experimentat la cooperació, que ha estat motiu de preocupació en el sector, especialment en un moment de retallades. Com expressa Miquel Carrillo en el títol del seu llibre, «les polítiques de cooperació (però no només) necessiten que la ciutadania surti a defensar-les»; cal *Volver a pisar las calles*.

Conscients d'aquesta debilitat, els darrers anys, en les **bases de la convocatòria de subvencions** per a projectes de cooperació de les entitats s'han reforçat els criteris de valoració relatius a les activitats de sensibilització vinculades al projecte. Això ha permès, d'alguna manera, que aquests projectes tinguin algun tipus de devolució cap a la ciutat, en forma de xerrada, exposició, etc. Tot i així, en general, l'impacte d'aquestes activitats, tant en l'aspecte comunicatiu com de participació,

ha estat molt limitat. **Aquestes activitats han «alimentat» l'agenda d'activitats de cooperació, però no han tingut gaire transcendència.** En els casos que s'han adreçat a l'àmbit escolar, en part a causa del desajust entre el calendari de subvencions i el del calendari escolar, sovint s'han plantejat de manera inconnexa amb el que s'estava treballant a l'aula; això ha contribuït segurament a la percepció comuna entre els i les docents de la saturació d'informació i oferta i la poca adaptació dels recursos proposats.

Els **viatges de seguiment als projectes de cooperació** són un altre mecanisme que ha contribuït a establir un vincle entre els projectes de cooperació i l'educació per a la solidaritat, si bé aquest no n'és l'objectiu principal. Arran de l'aprovació del PDCD, es va acordar en el si del CMCSiP que anualment es faria una visita conjunta de seguiment i avaluació d'un projecte de cooperació d'una entitat a través d'una delegació formada per l'Ajuntament (política i tècnica) i dues persones membres del CMCSiP, escollides a partir d'un petit procés selectiu. El primer viatge va tenir lloc l'any 2018 al Marroc per conèixer el projecte de l'escola de formació de Sindicalistes Solidaris. L'any 2019 es van visitar els projectes de la Fundació Kassumay i de la Fundación Juan Ciudad al Senegal. La pandèmia de la COVID-19 ha impossibilitat el viatge al Perú per conèixer el projecte d'ESF previst per al 2020. Més enllà del seguiment en si, i segons la valoració de les persones participants feta posteriorment als viatges en el CMCSiP, aquestes experiències, que sempre s'han valorat molt positivament, han afavorit la interrelació entre les entitats del CMCSiP, el coneixement i aprenentatge mutu, i, per tant, el vincle entre cooperació i educació per a la solidaritat.

4.6 Activitats internes

En l'objectiu de fomentar l'educació per a la solidaritat, conviuen, com hem anat veient, una perspectiva externa i una d'interna, que té per objectiu l'organització municipal mateixa, ja que les iniciatives empreses dins l'Ajuntament poden **propiciar canvis** i demostrar que la cooperació i la solidaritat es poden manifestar també des de la **pràctica política**, i, per tant, amb efectes en les accions públiques. Des d'aquesta vessant, es parla de **coherència de polítiques pel desenvolupament sostenible**, és a dir, el paper que les polítiques de cooperació juguen per vetllar que les altres polítiques —en aquest cas, municipals— contribueixin a la justícia global, o bé que, com a mínim, no tinguin un efecte contrari.

Amb relació a l'estudi elaborat el 2009 s'han fet progressos discursius. La coherència de polítiques és un element clau del PDCD, que fa un exercici molt important de vinculació amb els diferents instruments de planificació interns i apunta un sistema d'indicadors no s'han produït grans canvis. En aquest sentit, es pot parlar d'una bretxa entre el discurs i la

praxi que, com apunta la *Guia de cooperació descentralitzada per a càrrecs electes*,¹¹ és un dels elements que explica la crisi de la cooperació. Es mantenen les línies de treball anterior:

- **Comerç just i compra pública ètica.** L'objectiu és incorporar el comerç just i la compra pública ètica com a criteri per contractar empreses proveïdores i garantir que els productes i materials amb els què es treballa responguin a criteris de sostenibilitat i de respecte dels drets humans. En aquest sentit, es mantenen algunes de les màquines expenedores de cafè just. Cal destacar que, l'any 2018, el Departament de Contractació i Compres va crear tres grups de treball entre el personal de l'Ajuntament a fi d'incorporar diferents criteris de valoració a l'hora d'elaborar els plecs de contractació del Consistori. Des de l'àmbit de Cooperació vam participar en cadascun dels tres grups de treball: el de medi ambient, el social i el d'innovació.
- Si bé es pot dir que l'Ajuntament ha millorat molt pel que fa als criteris de sostenibilitat, les accions vinculades al comerç just continuen sent molt simbòliques, i en la gran majoria dels casos, impulsades des del mateix àmbit. Malgrat que hi ha hagut intents d'introduir compres amb aquests criteris (per exemple, l'obsequi de la cursa Sant Ramon de Nit), aquests no s'han considerat apropiats pels altres departaments, sovint per motius econòmics.
- Tampoc hi ha hagut cap avenç en l'àmbit de les finances ètiques, més enllà de la difusió que se'n fa en el marc de la Festa del Comerç Just. Tota l'operativa econòmica de l'Ajuntament es realitza, sense excepció, amb entitats financeres tradicionals. Per una qüestió de coherència de polítiques és cabdal posar fil a l'agulla en aquest tema i, com ja s'està fent en molts altres ajuntaments, començar a treballar amb entitats financeres ètiques, en primer lloc, pel que fa a l'operativa vinculada a les partides de cooperació.
- **Mocions.** Considerades com una línia d'actuació de denúncia i pressió política, tenen l'objectiu de donar a conèixer una problemàtica i mostrar un posicionament polític respecte a aquesta. Tenen valor com a instrument de sensibilització política, tant dels regidors i membres del consistori, com del conjunt de la ciutadania (vegeu, a l'annex 10.3, Mocions aprovades els darrers anys).
- **Formació interna.** La formació del personal tècnic de l'Ajuntament té un doble objectiu. D'una banda, sensibilitzar els equips professionals en la temàtica, i, de l'altra, incrementar les competències en l'àmbit específic i així afavorir la transversalització de la política.

«Des dels diferents departaments de l'Ajuntament es proposen altres activitats que comparteixen uns valors, continguts i objectius de l'àmbit»

11 Diputació de Barcelona, desembre 2020.

«Continua vigent, doncs, la visió recollida en el PMTCiS d'abordar l'educació per a la solidaritat «des d'un punt de vista integral, com a estratègia d'enfortiment democràtic i de participació»

- **Cooperació tècnica.** El reforç de la cooperació tècnica com a instrument dels projectes ha esdevingut una via per involucrar personal tècnic de l'Ajuntament en la temàtica, fet que permet aprofitar l'expertesa existent per afavorir el desenvolupament d'un projecte amb una contrapart. A través d'aquesta col·laboració, s'ha afavorit la sensibilització del personal tècnic, i la complicitat i la connexió amb un altre departament de l'Ajuntament. En els darrers anys, hi ha hagut experiències en l'àmbit de la igualtat, l'urbanisme, la participació i la governança, i organització que han estat molt ben valorades per les persones participants.

A tot això cal afegir les accions comunicatives portades a terme a l'Ajuntament de manera específica a la plantilla, principalment mitjançant diferents mecanismes:

- **Ajuntagent 2.0.** Espai web pensat per informar internament, però també, com el nom indica, per facilitar el coneixement i la interacció entre el personal de l'Ajuntament.

- **Notícies a la Intranet.**

- **Ajuntainfo.** Aquesta via es reserva per informacions de caràcter més institucional.

4.7 Altres activitats promogudes per l'Ajuntament

Més enllà de les activitats promogudes des de l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau, des dels diferents departaments de l'Ajuntament es proposen altres activitats que comparteixen uns valors, continguts i objectius de l'àmbit. De fet, **un dels objectius principals del PMTCiS era transversalitzar la cooperació i la solidaritat (valors, continguts i estratègies) al conjunt de polítiques municipals** i treballar (objectiu que continua plenament vigent i que es recull en el PDCD) des de l'òptica de la **coherència de polítiques pel desenvolupament sostenible**. Com se subratlla ja en el document d'avaluació del PMTCiS, **«l'aposta per la transversalitat com a element de coherència en l'actuació municipal suposa un gran repte de coordinació amb la resta d'iniciatives d'altres àrees de l'Ajuntament i un gran esforç per passar de la sensibilització a les activitats d'educació per al desenvolupament»**. L'adopció de l'Agenda 2030 i els ODS com a marc del Pla de govern, com veurem, es percep per diferents actors com una **oportunitat per treballar tots aquests aspectes i fomentar la sensibilització i formació en l'àmbit intern de l'Ajuntament, tant pel que fa a l'estructura tècnica com política**. El nou Pla d'internacionalització pot ser una altra oportunitat per treballar tota l'agenda de cooperació des de vessants diferents. Continua vigent, doncs, la visió recollida en el PMTCiS d'abordar l'educació per a la solidaritat **«des d'un punt de vista integral, com a estratègia d'enfortiment democràtic i de participació»**.

Les entrevistes ens han permès identificar algunes d'aquestes iniciatives així com possibles espais de col·laboració de futur que apuntem a continuació. Val a dir que, a banda d'espais i línies de treball en comú i compartides (on existeix un ampli espai de millora pel que fa a la col·laboració), al llarg dels anys s'han impulsat altres activitats puntuals (per exemple, concerts, tallers, xerrades, etc.) que, per la seva extensió, no podem recollir de manera detallada aquí. És important destacar que en la majoria de casos es tracta d'activitats puntuals, no de projectes o estratègies més estructurades.

4.7.1 Cultura

Existeix una experiència de col·laboració amb l'àmbit de cultura que els últims anys s'ha concretat en diferents activitats:

- Organització d'activitats en equipaments culturals de la ciutat:
 - Commemoració DENIP a la Biblioteca
 - Organització DMPR en col·laboració amb el Can Castells Centre d'Art.
 - Exposicions al Museu
- Col·laboració puntual en la programació teatral de la ciutat.
- Presència en esdeveniments culturals de la ciutat (per exemple, l'estand d'entitats de cooperació en el marc de Sant Jordi).
- Col·laboracions amb el teixit artístic de la ciutat (programació musical, col·laboracions d'artistes en activitats, etc.).

Aquestes col·laboracions s'han impulsat des de Cooperació i hi ha hagut poques col·laboracions a la inversa.

Espais de millora i col·laboració:

- Consolidar les col·laboracions de manera més estratègica: que s'incorporin aquestes activitats en la programació cultural de la ciutat.
- Apropiar-se, des dels canals comunicatius específics de cultura, d'aquelles activitats impulsades des de l'àmbit o des del teixit associatiu que tenen clarament un contingut cultural (mostra de cinema, exposicions, concerts del Barrejant, presentacions de llibres, cinefòrums, etc.).
- Incorporar criteris com la diversitat i els drets humans en activitats centrals del calendari cultural de la ciutat, com ara l'Altaveu o la Festa Major.

4.7.2 Mediació i Restauració Comunitària

En la nova estructura tècnica de l'Ajuntament (2019) s'ha creat una unitat que engloba Cooperació, Solidaritat i Pau així com Mediació i Restauració Comunitària. Això es percep com una oportunitat per treballar i aprofundir de manera conjunta en determinats temes, especialment vinculats a l'educació per a la pau i polítiques de memòria històrica.

El plantejament estratègic i un canvi metodològic impulsat des de l'àmbit de Mediació els últims anys, amb l'enfocament de la **irrupció restaurativa** que l'any 2020 ha estat incorporat al Banc de Bones Pràctiques dels governs locals, han generat unes sinergies de treball amb els centres educatius per abordar la resolució de conflictes, i concretament l'assetjament escolar, que estan generant molt interès i afavorint la convivència als centres educatius. Aquesta metodologia combina accions immunològiques, com ara tallers educatius a les aules, amb accions quirúrgiques per tractar casos concrets. La finalitat última és que cada aula estigui capacitada per resoldre els propis conflictes. Aquesta metodologia s'ha vist reforçada a partir de la directriu de la Generalitat que obliga els centres educatius a desenvolupar un projecte de convivència.

Espais de millora i col·laboració:

- Aprofitar la xarxa de contactes de professorat i centres interessats a treballar les mesures restauratives per oferir-los també formació relacionada amb la cultura de pau (cursos acreditats CRP, curs d'estiu, etc.).
- Tenir, cada centre, un projecte de convivència des de 2020, d'acord amb el requisit de la Generalitat. Podem incloure càpsules formatives de valors i habilitats sobre: solidaritat, pau, drets humans, cultura de pau, etc., com a marc contextual on després treballen les pràctiques restauratives.

4.7.3 Esports

Els últims anys, l'àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau i el d'Esports s'han coordinat de manera puntual per activitats específiques, com ara la pujada al Sant Ramon de Nit o la cursa de VOLS. Aquestes col·laboracions han permès incorporar activitats solidàries (sobretot de sensibilització i/o captació de fons) en el marc d'un esdeveniment esportiu.

Espais de millora i col·laboració:

- Desenvolupar mecanismes per aprofitar la capacitat de convocatòria que ofereix l'àmbit esportiu.

4.7.4 Infància, Adolescència i Joventut

Les polítiques de joventut tenen molta trajectòria a la ciutat i molts espais en comú amb l'àmbit de Cooperació. Així mateix, una de les accions estratègiques —i interès compartit amb les entitats— és arribar al jovent de la ciutat, tant pel que fa a la seva sensibilització com al seu compromís actiu en l'àmbit, perquè un dels problemes fonamentals de les entitats és la manca de relleu generacional.

Amb aquest objectiu, l'any 2020 es va llençar la convocatòria de beques de voluntariat internacional.

Espais de millora i col·laboració:

- Arribar als espais d'educació no formal.
- Acostar l'àmbit de la cooperació i la solidaritat als joves des d'una òptica professionalitzadora. En aquest sentit, per exemple es poden incorporar continguts de l'educació per a la pau en el Curs d'educació en el lleure que es promou.
- Replicar activitats reeixides adreçades als joves i adaptar-les a l'àmbit, com ara el Concurs de cartells que s'organitza per la Fira d'Art Jove.
- Aprofitar les xarxes pròpies de Joventut (Instagram i web) per difondre continguts i propostes.

4.7.5 Educació

Aquest apartat és una síntesi de les reflexions sorgides amb diferents referents de l'àmbit educatiu, des de la direcció del Servei i del departament (de l'Ajuntament), als referents específics per determinats temes, com ara els projectes de centre, les AMPA i les escoles bressol.

Com ja s'ha explicat, l'interès per incidir en l'àmbit educatiu es va reforçar arran de l'aprovació del PMEiFS, segurament afavorit pel fet d'estar sota una mateixa direcció política. Actualment es promouen moltes activitats especialment en l'àmbit de l'educació formal a infants i joves gràcies a la Guia d'activitats, projectes específics d'algunes escoles i projectes propis de l'Ajuntament. En canvi, hi ha molt poques experiències de col·laboració en l'àmbit de l'educació formal en adults, malgrat que a la ciutat n'existeix una oferta considerable (amb una llarga implantació de la UNED, el Consorci de Normalització Lingüística o l'Escola d'Adults).

Des de l'àmbit d'Educació estan treballant en un replantejament de la Guia d'activitats per intentar revertir la percepció de saturació i de doble circuit que tenen les escoles. Es considera que, a través de la Guia, es pot facilitar el vincle amb el teixit associatiu de les entitats —i per això és important disposar d'un mapa d'actors de la ciutat—, afavorir el desenvolupament artístic, generar

una reflexió sobre el consum responsable i establir la connexió amb projectes visibles i competències bàsiques. En aquest sentit, es tracta de treballar projectes multidisciplinaris. Per tot això, és fonamental que l'**Ajuntament ofereixi un acompanyament als centres que s'encaminin a promoure millores i innovació en el projecte educatiu, afavorint la formació del professorat** (iniciatives de formació en cascada), **la introducció d'ambients d'aprenentatge, la codocència**, etc. És important que els **projectes s'integrin de manera globalitzada** en els centres, que els temes es treballin des de diferents matèries, que s'integrin de forma transversal i que tinguin impacte en la **comunitat educativa**. Un referent seria el projecte realitzat amb Can Castells Centre d'Art, els resultats del qual es van plasmar en l'exposició *Colors*. Es tracta de **fomentar projectes globalitzats i transversals tant en els centres com en la mateixa oferta educativa**. Com ens diu una de les tècniques, «no cal fer coses noves ni intentar que facin altres coses, sinó que cal posar en context les que fan i dotar-les de contingut».

Aquesta voluntat d'actualització i innovació en l'àmbit educatiu es va materialitzar amb el compromís de moltes escoles en el projecte **Escola Nova XXI**, que, entre d'altres aspectes, va generar un espai de trobada i de posada en comú de les reflexions pedagògiques dels centres. Aquest treball ha tingut continuïtat en el **Seminari de transformació educativa**, on actualment participen deu centres de la ciutat. Un interès compartit és generar aprenentatges significatius que permetin desenvolupar les habilitats de l'alumnat per anar pel món. Persones capaces d'adaptar-se a multitud de situacions i d'elaborar un discurs crític. Alhora, des de la ciutat es tracta de promoure l'equivalència entre centres i la igualtat d'oportunitats, identificant les diferents bretxes existents en i entre les escoles. L'absentisme i la desafecció escolar són dos reptes cabdals.

Pel que fa a la petita infància, cal destacar que les tres escoles bressol municipals (La Mercè, La Marta i La Susa) disposen d'un servei de menjador escolar coordinat des de l'Ajuntament a través d'una licitació biennal prorrogable dos anys més. La licitació incorpora diferents criteris de proximitat i producció ecològica. Des de l'any 2006, l'empresa El menú del petit ofereix aquest servei. Es tracta d'una empresa especialitzada en menjadors escolars amb molta sensibilitat envers l'alimentació de qualitat, de proximitat i alhora amb les necessitats específiques que puguin tenir els infants per raons de salut o de religió. Una comissió integrada per famílies membres del Consell de participació de les escoles bressol va revisar els menús per garantir un bon equilibri nutritiu. Un dels problemes de difícil solució és el problema del malbaratament alimentari. Els excedents de menjar es llencen perquè la normativa prohibeix treure els excedents de les escoles.

Espais de millora i col·laboració:

- Incrementar l'impacte dels projectes i activitats d'EPS en l'àmbit educatiu, incorporant-hi altres agents de l'àmbit no formal.
- Proposar activitats i projectes més alineats amb el currículum escolar, tenint en compte les metodologies que s'estan promovent (com ara el treball per ambients d'aprenentatge o per

projectes) i les noves línies educatives dels centres (que prioritzen temes com la coeducació, la inclusió i la cohesió social, la innovació educativa, Educació 360, etc.).

- Fomentar propostes de Servei comunitari (obligatori a batxillerat) que vinculin els centres amb el treball del teixit associatiu d'algunes entitats a la ciutat, com ara el treball de Desos al Parc Agrari a través de Central Park, o bé la tasca d'acollida de la CCAR a persones refugiades, en el marc de la qual es desenvolupen activitats com el coneixement entorn o intercanvis lingüístic.
- Mantenir l'acompanyament als IES en els treballs de recerca. Desenvolupar un crèdit de síntesi vinculat a l'EPS.
- Generar una estratègia per recuperar el vincle de les escoles amb l'àmbit de Cooperació que permeti cobrir part dels objectius que es plantejava l'entitat dissolta Ensenyament Solidari: formació al professorat i sensibilització de l'alumnat.
- Desenvolupar un projecte com «Escoles per la solidaritat/o la transformació», replicant les Escoles Verdes.
- Possibilitat d'aprofitar el Seminari de transformació educativa per treballar conjuntament aquesta proposta i oferir formació al professorat.
- Incorporar, en els plecs de clàusules dels menjadors de les escoles bressol, criteris de valoració que afavoreixin la compra de productes de comerç just i/o de proximitat. Informar-ne també les AMP o AFA.
- Fomentar activitats en l'àmbit de l'educació formal adreçades a adults, aprofitant els espais existents: generar píndoles informatives, oferir una programació modular en el marc de la UNED a partir dels eixos temàtics vinculats a l'EPS.
- Afavorir acompanyar processos d'investigació (a través de Treballs de Final de Grau de la UNED) centrats en l'EPS que reverteixin coneixement en el territori.
- Aprofitar l'aposta del petit menú per fer pedagogia a través del Consell de participació de les escoles bressol.
- Tornar a plantejar un projecte per evitar el malbaratament alimentari dels menjadors de les escoles bressol mitjançant una col·laboració amb la Botiga Solidària.
- Establir un mecanisme per afavorir la difusió de les activitats familiars entre les famílies usuàries de les escoles bressol.

«La perspectiva de gènere ha anat impregnant tant la política i l'agenda de cooperació com les prioritats de les entitats.»

4.7.6 Igualtat

Igualtat és una de les polítiques en les quals hi ha més coincidència i trajectòria de col·laboració. D'una banda, perquè **la perspectiva de gènere ha anat impregnant tant la política i l'agenda de cooperació i de l'altra les prioritats de les entitats**, amb referents clau per a l'agenda del desenvolupament com són la CEDAW i la Conferència Mundial de Beijing. La Convenció sobre

l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW, per les sigles en anglès) de 1979, és la primera declaració dels drets internacionals de les dones on s'estableix una primera agenda d'acció per posar fi a la discriminació basada en el sexe. A la Conferència Mundial de Beijing (1995), s'impulsa una nova declaració i una plataforma d'acció a escala mundial per a l'empoderament de les dones i per garantir la igualtat de gènere, partint de la premissa que això només serà possible si s'incorpora la perspectiva de gènere i l'Agenda 2030 en tots els nivells i en totes les polítiques.

A banda d'aquesta agenda compartida, **existeixen experiències de col·laboració significatives** com són la cooperació tècnica per elaborar el Pla d'Igualtat de San Miguelito (2011) o el projecte de cooperació tècnica amb la Comuna de Ben Guerir (Marroc) per prevenir la violència masclista i per incorporar la transversalitat de gènere en el marc d'un projecte de la Diputació de Barcelona i l'Institut Marroquí de Desenvolupament Local (IMADEL), que ha estat guanyador del premi Plataforma Awards 2020. Així mateix, cal destacar la participació d'una tècnica de la Unitat de Cooperació en el projecte Antenes per la igualtat —que té com a objectiu transversalitzar les polítiques d'igualtat a l'organització a partir de diferents referents tècnics especialitzats—, un projecte del Pla d'Igualtat intern de l'Ajuntament. A més a més, des de l'àmbit de Cooperació s'han impulsat diversos projectes i activitats centrats en el reconeixement de les dones i els seus papers a la societat (entre aquests, La Mostra de Cinema i Convivència del 2018, dedicada al paper de les dones com a constructores de pau, i el butlletí Solidària número 22 [desembre 2016], dedicat als drets del col·lectiu LGTBI).

Espais de millora i col·laboració:

- Comunicar les activitats conjuntament.
- Revisar la marca pròpia de Cooperació, seguint l'exemple de «Sant Boi és diversa» i les campanyes impulsades des d'Igualtat («Això no és amor», «Només si és sí»).
- Introduir criteris específics vinculats a les polítiques LGTBI.
- Treballar conjuntament cap a un nou enfocament de l'oferta educativa per potenciar una escola transformadora i coeducativa.

4.7.7 Serveis socials

Malgrat visions comunes sobre molts dels problemes socials de la ciutat, en aquest àmbit hi ha poca trajectòria de treball en comú, més enllà del conjunt d'actuacions vinculades al Pla municipal d'acollida a persones refugiades. Del conjunt de l'àmplia cartera de serveis, s'identifiquen determinats serveis a partir dels quals es podrien estructurar aquestes col·laboracions. D'una banda, pel que fa a les activitats adreçades a la infància en risc que s'ofereixen a través dels centres oberts. Es tractaria d'incorporar l'EPS com a contingut en les programacions dels centres oberts, especialment aprofitant els casals per a infants que s'organitzen durant les vacances escolars.

D'altra banda, col·laboracions al voltant de la botiga solidària que quinzenalment proporciona aliments a nou-centes famílies. L'any 2019, més de dues mil famílies es van beneficiar d'aquest servei gestionat des de l'Associació Aliments Solidaris. L'any 2021, a més a més, s'inicia una col·laboració amb l'Associació Espigoladors i està previst reactivar un projecte per evitar el malbaratament alimentari. Més enllà d'aquests dos àmbits específics, l'aprovació del nou Pla estratègic de serveis socials 2020-2024 dona més pes al treball comunitari, cosa que progressivament pot obrir nous espais d'interrelació; concretament, la palanca 3: L'acció comunitària i la prevenció: un sistema més proactiu, on hi ha tot un eix (5) dedicat a l'acció comunitària preventiva i inclusiva.

Espais de millora i col·laboració:

- Convidar a participar de les activitats les persones residents de la Llar municipal per a persones amb discapacitat intel·lectual.
- Oferir activitats d'EPS als centres oberts, especialment durant la programació dels casals d'estiu, així com als Casals d'estiu municipals que s'oferten des de la Unitat d'Infància, Adolescència i Família
- Participar en el projecte de malbaratament alimentari, aportant el vincle local-global i explicant el concepte de sobirania alimentària.

4.7.8 Participació ciutadana

Des de l'àmbit de Participació s'està coordinant l'elaboració del Pacte de ciutat, que analitza des d'una dimensió econòmica, social i sanitària la situació a la ciutat arran de la pandèmia, fent especial èmfasi en les afectacions en termes de vulnerabilitat. A més, vetllen pel funcionament i l'actualització dels diferents òrgans de participació, especialment després de l'aprovació del nou Reglament de Participació Ciutadana. Entre els consells de la ciutat, el d'Infància i Adolescència i el Consell escolar destaquen per ser més actius. També destaquen el dinamisme i la riquesa del Consell Municipal de Cooperació, Solidaritat i Pau. A banda dels òrgans de participació, l'àmbit comunitari és l'altra línia principal de treball; actualment, molt enfocada a la situació de l'emergència social derivada de la pandèmia.

Com a responsables del Registre Municipal d'Entitats (RME) s'encarreguen de fer el vincle entre les noves entitats que es registren a la ciutat i els àmbits de referència. A hores d'ara, el RME té 441 entitats registrades, vint de les quals estan vinculades a l'àmbit de Cooperació, i dotze, a Infància i joves. S'identifica, a més, un mínim de cinc entitats que se situen en l'àmbit de la nova ciutadania, però que mantenen vincles actius amb els països d'origen i això podria obrir un espai de col·laboració i un vincle amb l'àmbit de cooperació.

Espais de millora i col·laboració:

- Revisar el RME per identificar quines entitats es poden incorporar o participar puntualment en el CMCSiP, especialment aquelles formades per persones migrades.
- Actualitzar el RME tenint en compte la situació actual de les entitats.
- Millorar les capacitats internes de les entitats a través de la formació.

4.7.9 Comunitat i vida quotidiana

Aquesta unitat aglutina els tècnics de districte i s'encarrega d'acompanyar els processos de desenvolupament comunitari als districtes, sota el paraigua dels plans de desenvolupament comunitari que actualment estan en procés de fusió amb el Pla d'inclusió que donarà lloc als plans locals d'acció comunitària inclusiva (PLACI).

La pandèmia ha paralitzat alguns processos que estaven en marxa, com la renovació dels consells de districte, en el marc del nou Reglament de Participació Ciutadana. També ha suposat una reducció del vincle amb les entitats i la població, que s'està intentant reprendre malgrat les limitacions del context.

Com a unitat de proximitat, estan en contacte amb diferents agents del territori, alguns dels quals participen en les taules tècniques, un espai de participació vinculat als plans comunitaris. Cada districte té les seves particularitats i actors i persones de referència, que són clau a l'hora d'impulsar els processos.

En la reunió es fa palès l'espai de millora existent amb relació a la descentralització de les activitats al territori i la presència als barris de les activitats d'EPS, fins ara molt limitada i circumscrita a les activitats en els centres educatius i a alguna campanya de comunicació específica. El calendari d'activitats d'EPS es concentra territorialment en tres districtes: Districte Est Vinyets- Molí Vell (DENIP, Festa del Comerç Just i Dia Internacional per la Pau, i Dia Internacional dels Drets Humans), Barri centre (Sant Jordi i Dia Mundial de les Persones Refugiades) i Districte de Marianao (Barrejant). No hi ha cap activitat del calendari anual que tingui lloc als districtes de Moli Nou- Ciutat Cooperativa, Camps Blancs i Casablanca.

Espais de millora i col·laboració:

- Assegurar la presència als barris a través de les línies d'activitat en EPS ja existents, a través del treball per projectes amb els centres educatius des d'una dimensió comunitària i d'acord amb les especificitats de cada barri.

- Participar en la taula tècnica dels districtes en aquelles activitats de la programació més rellevants, per tal d'establir més sinergies amb els diferents actors del territori, com per exemple el Barrejant.
- Incorporar els centres oberts com a agents del territori arrelats als barris, amb qui generar dinàmiques de col·laboració.

4.7.10 Comunicació

Un dels reptes permanents de l'àmbit ha estat guanyar presència en els mitjans de comunicació de la ciutat, per tal d'afavorir que la població tingui un major coneixement de la política així com per crear vies per fomentar-ne la sensibilització. La comunicació també és essencial des d'una perspectiva de rendició de comptes i transparència. Tot i això, els temes vinculats a la cooperació tenen poca presència en aquests mitjans (i especialment en el *Viure*, que és el que té més repercussió perquè arriba en paper a tots els habitatges de la ciutat). Com s'ha vist, aquesta voluntat comunicativa ha portat al desenvolupament d'eines de comunicació pròpies.

Espais de millora i col·laboració:

- Incrementar i millorar la presència en les diferents eines comunicatives de l'Ajuntament (*Viure*, pàgina web, etc.).
- Millorar els mecanismes de comunicació de les activitats, amb especial èmfasi al Barrejant i al Dia Mundial de les Persones Refugiades, per aconseguir un impacte més enllà de la ciutat.
- Incorporar la idea de la solidaritat com a part de la identitat/marca de la ciutat, donant a conèixer totes aquelles pràctiques que han tingut un èxit reconegut (per exemple, el DMPR, la Mostra Local de Cinema i Convivència, el projecte Ciutats Defensores dels Drets Humans, etc.).
- Definir una marca pròpia de solidaritat.
- Introduir l'ús d'alguna xarxa social arrelada entre el jovent (per exemple, Instagram), que parteixi d'una comunicació que emfasitzi les inquietuds socials, una vessant crítica, i que apel·li les emocions (*mindfulmarketing*).

4.7.11 Contractació i compres

L'any 2016, l'Ajuntament va iniciar un procés de treball intern en contractació pública, posant l'accent en tres àmbits: social, ambiental i d'innovació. Fruit d'aquest procés, el juliol de 2019, el Ple de l'Ajuntament va aprovar la Instrucció sobre Contractació Pública Responsable. La instrucció

pretén afavorir la incorporació de criteris ètics en les compres públiques a través d'un procés progressiu; «es pretén incorporar de manera transversal i preceptiva en tots els contractes les polítiques públiques socials, ambientals i d'innovació». Amb l'aprovació de la Instrucció es va crear la Comissió per aplicar-la, que actualment està treballant, amb el suport d'una consultora externa, en l'elaboració d'un document d'aplicació. Aquest document establirà les línies per facilitar la incorporació de criteris ètics en els plecs de clàusules.

Espais de millora i col·laboració:

- Col·laborar en el procés de formació del personal tècnic per incorporar criteris ètics en els plecs de clàusules mitjançant petites càpsules formatives especialitzades.
- Reforçar la importància de la compra pública a través del protocol o document d'aplicació de la instrucció.
- Identificar les clàusules socials que es poden incorporar als plecs de clàusules per disposar de majors garanties sobre les compres públiques.

4.7.12 Projectes estratègics i Coboï

Malgrat que fins ara hi ha hagut pocs espais de confluència, la reunió permet identificar molts àmbits d'afinitat tant per la manera de plantejar els processos, com per la diagnosi de les problemàtiques actuals (moltes de les quals, compartides) i els reptes comuns; per exemple, projectes de ciutat de caire col·laboratiu, innovadors i amb projecció cap enfora o la prioritització del treball per processos en àmbits com l'educatiu poden esdevenir focus de treball en conjunt.

Els darrers anys, Coboï s'ha especialitzat en la col·laboració multifactorial i, en aquest sentit, podria esdevenir un actor rellevant a l'hora de donar suport a diferents processos; com per exemple, facilitant la interrelació amb el sector empresarial, entre d'altres.

Compartim, també, la preocupació per l'impacte social dels projectes en el territori i les dificultats en l'àmbit de la comunicació, i de l'aproximació, en general, amb la ciutadania. De la seva experiència, n'extreuen la necessitat de condensar i concretar públics per definir amb claredat cada comunitat específica a la que ens volen apropar, alhora que potenciar la comunicació multiactor amb les diferents comunitats amb les que ens vulguem adreçar.

Espais de millora i col·laboració:

- Donar a conèixer els projectes que incorporin elements d'innovació social.
- Integrar COBOI en el procés de redefinició de la Festa del Comerç Just.
- Incorporar l'EPS en el procés de disseny de la ciutat i el treball que COBOI fa amb joves.

4.7.13 Medi ambient

Sant Boi fa una clara aposta pel desenvolupament sostenible, fet que es reflecteix en l'Estratègia de Ciutat. Aquesta aposta ha estat reconeguda en diferents espais. Un exemple n'és el Premi Ciutat Sostenible de la Fundació Fòrum Ambiental (2004 i 2017), l'única ciutat de l'Estat que l'ha guanyat dos anys.

El PDCD reconeix un àmbit de treball conjunt i complementari amb les polítiques mediambientals pel que fa a la vinculació entre justícia global i justícia ambiental, molt vinculats a conceptes com la interdependència.

Un element destacable és el replantejament que el departament ha fet amb relació a l'aproximació a les escoles i a les activitats que s'ofereixen a través de la Guia. Aquest canvi vol donar resposta a les noves metodologies i filosofies educatives. Es vol afavorir que docents i alumnes siguin cocreadors de les activitats; apropar els individus i les comunitats al seu entorn i dotar-los d'eines per decidir i actuar sobre els problemes ambientals. L'educació ambiental presenta unes característiques distintives (moltes de les quals, compartides amb l'EPS) com la vivencialitat, el fet experimental i la possibilitat d'apropar la ciència i la interrelació amb el medi, per transformar el model actual, que no és sostenible. Aquesta reestructuració ha portat a plantejar l'oferta de manera organitzada per tipologies d'activitats i àmbits temàtics. A més a més, s'ofereix la possibilitat de participar en projectes complets que s'integren en l'Estratègia de Ciutat Sostenible i Saludable.

Actualment, des del servei de medi ambient estan realitzant un estudi sobre les estratègies de sensibilització ambiental a la ciutat que, entre d'altres, analitzarà les estratègies comunicatives i de corresponsabilització ciutadana per la transformació sostenible del municipi.

Espais de millora i col·laboració

- Malgrat els punts en comú entre els enfocaments ('EPS i l'educació ambiental) tant pel que fa la visió del món, com la necessitat del compromís i la corresponsabilització ciutadana, hi ha poques experiències de treball compartides entre l'àmbit de medi ambient i el de cooperació.
- Coordinació en la programació que s'ofereix a les escoles sobretot pel que fa als projectes de caràcter transversal vinculats a la corresponsabilització ambiental, la transició justa i el canvi climàtic.
- Extreure aprenentatges del model la Xarxa d'escoles verdes per a una estratègia de treball en xarxa amb les escoles.

- Que les activitats d'educació ambiental sobre el canvi climàtic incorporin una visió internacional sobre l'impacte desigual del canvi climàtic en les poblacions més vulnerables.
- Que les empreses municipals de la ciutat, en el marc del servei Igualtat, governança i suport municipal incorporin aspectes de coherència de polítiques tant pel que fa a les contractacions i compres com a la formació del personal.
- Aprofitar la commemoració d'algun dia internacional vinculat al medi ambient per plantejar alguna activitat conjunta.
- Establir un lligam entre les activitats en l'àmbit de l'EPS i l'estratègia alimentària de ciutat que es troba en procés d'elaboració.

5. L'educació per a la solidaritat des de la perspectiva de les entitats

5. L'educació per a la solidaritat des la perspectiva de les entitats

La ciutat de Sant Boi de Llobregat compta amb un **ampli ventall d'entitats en l'àmbit de la cooperació i la solidaritat**, algunes de les quals han sorgit des de la ciutat (per exemple, Desos, la Fundació Kassumay o l'Associació d'Amistat San Miguelito Sant Boi), i d'altres que són delegacions d'altres entitats però que tenen algun tipus de vincle amb la ciutat que ha fet possible que s'incorporin al Registre Municipal d'Entitats (com ara la Fundació Vicente Ferrer, la Fundació Pau i Solidaritat, Sindicalistes Solidaris, Cooperació, Amizade Junts amb Moçambic, VOLS Voluntariat Solidari, Fundación Juan Ciudad, etc.).

Es tracta d'un teixit divers que ha anat canviant amb el temps, amb la dissolució d'algunes entitats (com ara Ensenyament Solidari o el grup local del Comitè Oscar Romero), però que també ha anat guanyant noves representacions (recentment, per exemple, l'Assemblea de Cooperació per la Pau). Malgrat que el propòsit actual no sigui analitzar en profunditat aquest teixit, és important destacar aquesta diversitat en estructura (voluntària o amb un equip tècnic), en dimensions, capacitat financera, orientacions, etc.

El Consell Municipal de Cooperació, Solidaritat i Pau (CMCSiP) és l'espai de confluència de tot aquest teixit que, a més, a partir de l'any 2019, amb l'aprovació consensuada d'unes noves normes de funcionament, ha esdevingut un espai més obert tant a persones a títol individual com a altres entitats no directament vinculades a la cooperació.

Actualment, totes les entitats del CMCSiP, i particularment les onze que han respost l'enquesta, incorporen l'educació per a la solidaritat com a línia de treball que queda reflectida en els seus estatuts, si bé, en la majoria dels casos, vertebrada al voltant de la de cooperació, que sol ser la principal. Tot i aquest paper encara secundari, s'observa un interès creixent per millorar-la, tant des del punt de vista de la seva conceptualització com pel tipus d'estratègies i activitats que es promouen. Al llarg dels anys, algunes de les activitats que organitzen s'han anat consolidant, com veurem, en el calendari d'activitats de la ciutat.

5.1 La conceptualització de l'EPS

La **denominació del terme** és un dels aspectes que en permet captar el caràcter processal. No hi ha una manera única de referir-s'hi, com hem vist en l'apartat de conceptualització, i aquesta diversitat de termes, si bé hi ha matisos que els diferencien, conviuen en el si de l'EPS de les entitats santboianes. En alguns casos, els processos de reflexió estratègica de les entitats han fet evolucionar el concepte i l'enfocament de la pràctica cap a la idea d'educació per a la ciutadania global. En d'altres, aquest procés encara no s'ha consolidat i es troben en plena discussió o bé s'utilitzen de manera indistinta EPD, EPS i ETpCG. El nostre propòsit no és ara aquesta anàlisi

comparativa, que podria revelar diferències importants probablement en el disseny de les estratègies i en la seva avaluació, sinó, sobretot, fer constar que conviu aquesta diversitat de termes i que això n'emfasitza la concepció com a procés. Val a dir que les entitats amb una estructura tècnica han aprofundit més en aquest debat i en molts casos estan prenent com a referència l'educació transformadora per a la ciutadania global en la línia de les directrius de la Generalitat de Catalunya i altres organismes internacionals de cooperació. Altres entitats, en canvi, encara s'hi refereixen amb el terme *sensibilització*, però conscients que encara tenen oportunitats de créixer en aquest aspecte.

Sigui quin sigui el terme, en les definicions que hi proposen hi ha molta coincidència a considerar-ho part d'un **procés centrat en valors** (solidaritat, igualtat, inclusió, pau) en què la participació és essencial. Sindicalistes Solidaris, per exemple, l'entén com un «procés de coneixement i d'anàlisi crítica de la realitat que vincula l'acció local i la seva dimensió global. La seva finalitat és promoure una consciència crítica envers les causes que generen desigualtats i conflictes».

Es tracta d'un procés encaminat al **canvi social, a la transformació**. Segons el document estratègic de VOLS Voluntariat Solidari —ara mateix en revisió—, genera reflexions i actituds crítiques i impulsa una ciutadania global i responsable compromesa en la transformació social. Des de la Fundació Vicente Ferrer, defineixen l'educació pel desenvolupament —terme que també estan revisant— com a «estratègia d'acció socioeducativa per a la transformació humana per sensibilitzar, per conscienciar, per generar una reflexió sobre les diverses realitats humanes, i per promoure canvis en les actituds, solidaritat, maneres de sentir i pensar. I afegeixen que ha d'anar encaminada a treballar estratègies transformadores, que incloguin valors, actituds, coneixements, temàtiques i procediments». Més enllà de transmetre informació —propòsit principal de la sensibilització—, segons VOLS es tracta d'afavorir una **anàlisi i comprensió de la realitat des d'una perspectiva crítica** amb la finalitat de crear opinió, aportar alternatives i provocar un canvi de mentalitat. I afegeixen que «l'EPD implica estar obert a nous interrogants, a altres realitats i estar oberts a la crítica i l'autocrítica».

La riquesa de matisos en les definicions aportades ens revela **la diversitat de pràctiques i de maneres de sentir que conflueixen en el CMCSiP**. Tot i aquesta diversitat, i gràcies als estudis anteriors (PMTCiS i PMEiFS), podem afirmar que s'observa una evolució de les pràctiques i sobretot de l'enfocament, on guanya fermesa la visió transformadora davant un món cada cop més interconnectat i interdependent, però més desigual. Entre aquestes mirades diverses, destaca la que aporta l'Amical de Mauthausen. En el seu cas, la solidaritat es vertebrava al voltant de la memòria democràtica (la deportació republicana als camps nazis i la solidaritat entre les persones deportades com a element de la resistència i supervivència) i els valors republicans vinculats a la llibertat, la igualtat i la fraternitat. Per tant, per a l'Amical, l'educació per a la solidaritat, és «l'educació pels valors republicans, per la justícia i la llibertat, amb un triple component de solidaritat internacional, intergeneracional i interterritorial»,

5.2. Les entitats que impulsen l'EPS: temàtiques, estratègies i experiències

D'acord amb el seu àmbit de treball, les entitats prioritzen unes temàtiques i uns continguts, fet que singularitza la seva feina. Algunes entitats fan plantejaments més generalistes (per exemple, Creu Roja), mentre que d'altres els fan més especialitzats en una temàtica o mirada (drets laborals, en el cas de la Fundació Pau i Solidaritat o Sindicalistes Solidaris; el dret a l'educació, en el cas de VOLS Voluntariat Solidari; el dret d'asil, en el cas de la CCAR; el dret a l'aigua, en el cas d'ESF, o el dret a la salut, de la Fundación Juan Ciudad i el Parc Hospitalari Sant Joan de Déu) o en un país (com la Fundación Vicente Ferrer a l'Índia). Això fa, d'una banda, que al CMCSiP es pugui aplegar una gran diversitat de temes i que representi un potencial important —segurament no prou aprofitat— d'intercanvi, col·laboració i aprenentatge mutu. Més enllà d'aquestes «especialitzacions» apareix de manera transversal en totes les entitats, i cada vegada amb més solidesa, l'enfocament de gènere i drets humans, així com la visió mediambientalista.

En la llarga trajectòria de treball, les entitats han explorat diverses línies de treball que, en general, es poden agrupar en l'estructura clàssica de l'EPS:

- Sensibilització en forma d'exposicions, col·loquis, xerrades, tertúlies, premis, curses (per exemple, el Cros solidari), maletes viatgeres (intercanvi de cartes entre alumnat de dos llocs, com el projecte Tamavi impulsat per la Fundació Kassumay entre infants de Sant Boi, Begues i Djembering al Senegal) i fins i tot viatges o estades (com els que es promouen des de l'Amical de Mauthausen o l'ACPP), etc.
- Formació en cursos (presencials o en línia), en tallers, jornades amb materials didàctics (com ara guies, jocs específics [per exemple, el Joc Habitat desenvolupat per ESF], maletes pedagògiques o plataformes web com ara caminsderefugi.com, de CEAR).
- Recerca (plataformes web, producció d'audiovisuals, campanyes específiques a mig camí entre la recerca i la incidència, com ara les impulsades per ESF: «Aigua un dret i no una mercaderia» o «El preu de l'abundància: drets humans a les fosques»).
- Incidència política (sobre temes específics, normalment en el marc de campanyes més àmplies).

I molt vinculades a aquestes tres:

- **Voluntariat** (entès alhora com a experiència formativa i vivencial de la solidaritat).
- **Comunicació** (xarxes socials, producció d'audiovisuals, sovint amb components de recerca i denúncia).

Val a dir que algunes entitats tenen molt treballada l'EPS amb diferents projectes, però que aquests no arriben a la ciutat de Sant Boi, bé perquè es tracta de delegacions locals d'entitats molt grans (com el cas de Creu Roja), bé perquè no existeixen recursos humans per fer-ho possible (ja sigui per manca d'un finançament específic o per motius d'organització interna de l'entitat).

En alguns casos, arriben alguns materials (com ara exposicions), però no s'hi desenvolupen projectes de llarga durada, com sí que ho fan en altres poblacions (per exemple, Desos a Barcelona).

La qüestió del finançament sembla que és un dels motius explicatius, ja que molts d'aquests projectes es desenvolupen gràcies a un finançament extern, sigui d'un ens local o supramunicipal. En el cas de la CCAR, per exemple, els dos últims anys ha tingut molta presència a la ciutat i ha desenvolupat una tasca educativa significativa gràcies al projecte «En defensa del dret d'asil: reforçant l'acollida de persones refugiades a Sant Boi i reafirmant el rol de la ciutadania», en el marc del qual s'ha comptat amb una figura específica per treballar el dret d'asil amb les escoles de la ciutat.

En altres casos, en canvi, les entitats impulsen projectes i activitats d'EPS a la ciutat, però sense cap articulació amb l'Ajuntament i només, a vegades, arriba la informació via xarxes socials. El formulari ha permès identificar algunes d'aquestes iniciatives posant de manifest aquest espai de millora en la comunicació i l'articulació.

El pes de cada **línia de treball** varia en funció de l'entitat i de la seva evolució. En línies generals, es pot dir que la sensibilització ha guanyat més intencionalitat (en la vocació transformadora esmentada), i la comunicació, més presència, sobretot per l'ús de les xarxes socials. Alhora, des dels canals propis de l'àmbit (butlletí, ràdio, xarxes socials) s'ha fet un esforç per visibilitzar aquestes iniciatives del teixit associatiu i donar-los veu.

La voluntat de treballar amb **les escoles** de la ciutat ha guanyat força els últims anys. En el cas del Parc Sanitari Sant Joan de Déu, per exemple, s'ha posat en marxa el programa Educa SJD, una nova marca que busca englobar els diferents projectes que es fan als centres educatius amb l'objectiu de treballar amb l'alumnat el valor de la solidaritat, si bé en un sentit més ampli que el d'aquest pla, amb temes com la salut mental, el sensellarisme, la gent gran i dependent, les persones migrants, la infància hospitalitzada, el final de la vida, la discapacitat o la prevenció d'addiccions.

La producció de materials didàctics és una via que complementa els tallers i xerrades a les escoles, tant si es plantegen de forma més estructurada (en el marc d'un projecte de l'entitat o de la mateixa escola) com d'una manera més puntual. La maleta pedagògica de la CCAR, per exemple, vol facilitar recursos al professorat per treballar el dret d'asil a l'aula. Malgrat aquesta multitud de recursos, en molts casos —com s'ha constatat amb les enquestes al professorat—, aquests no arriben a peu d'aula, o, si hi arriben, no es té prou temps per utilitzar-los. En moltes ocasions, els i les mestres parlen d'una saturació de materials o de la poca adequació d'aquests a les seves necessitats.

Aquesta voluntat **d'implicar els joves** és compartida per moltes entitats, i en la majoria dels casos s'enfoca a l'àmbit educatiu formal. Per aquest motiu no és estrany que estiguin incorporant propostes metodològiques com ara l'**Aprenentatge Servei** (ApS). La Fundación Vicente Ferrer, per exemple, proposa un ApS en gènere a través de la revisió de contes tradicionals amb perspectiva de gènere. Al Parc Sanitari Sant Joan de Déu han dissenyat quatre models d'ApS (Altaveu!, Voluntariat MagicLine, InClou Cultura i Projectes SJD) amb els quals pretenen «donar l'oportunitat als més joves de donar veu, treballar pels col·lectius vulnerables i acostar-se a la seva realitat alhora que treballen competències i es formen com a ciutadans solidaris i responsables». Aquest programa es complementa amb materials educatius, propostes d'activitats per treballar els diferents àmbits a l'aula que el professorat pot descarregar al web www.batecs-sjd.org, un portal de vídeos testimonials de curta durada, amb vivències que conviden a reflexionar-hi des de diferents mirades. VOLS també ha centrat molt interès a treballar amb els joves, sobretot a través del vincle amb l'obra salesiana. Destaquen projectes com l'Espirai Solidària (una xarxa de grups de joves i adolescents que tracten temes sobre justícia social, ambiental i/o econòmica) o bé el joc de rol Somosmás (per la prevenció dels discursos d'odi per motius de raça, gènere, origen, orientació sexual, condició socioeconòmica, classe social, religió, entre d'altres), o, en l'àmbit educatiu formal, la proposta d'ApS desenvolupada en col·laboració amb SED i que s'està implantant a Barcelona, Sant Adrià del Besòs, Santa Coloma de Gramenet i Lleida, adreçat al professorat, educadors, personal tècnic d'ajuntaments, entre altres professionals, amb la finalitat de dissenyar i impulsar projectes d'ApS i Justícia Global al territori.

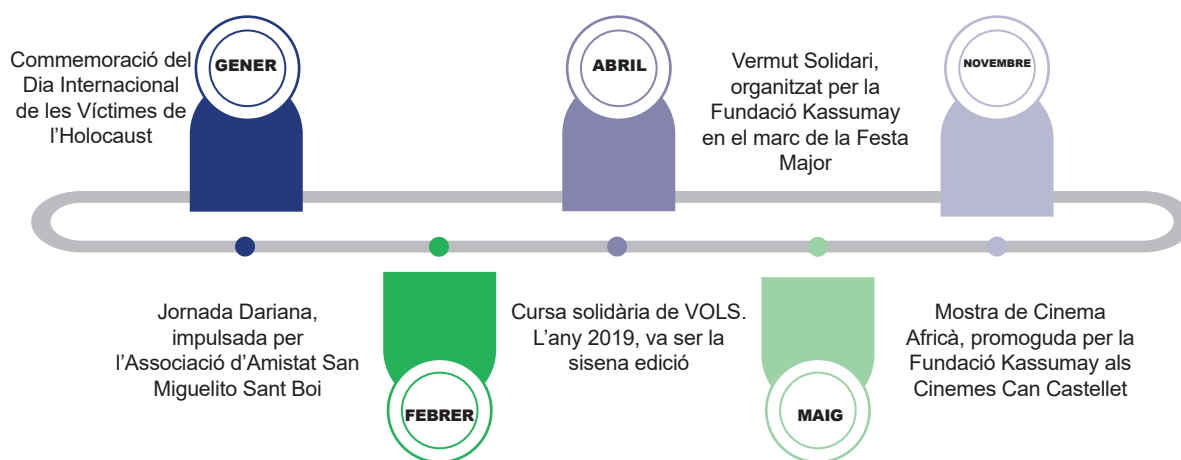
El **treball en xarxa** es presenta com una altra vessant important de l'EPS, ja sigui mitjançant campanyes puntuals com xarxes més estables. La Xarxa Mai Més, promoguda per l'Amical de Mauthausen, és el projecte més significatiu de l'entitat i compta amb la implicació d'ajuntaments, centres educatius, entitats i associacions. A partir de les històries dels deportats de cada localitat, treballa per defensar i recuperar la memòria de la deportació i els valors inherents a aquesta temàtica.

Els formularis ens permeten constatar una **gran riquesa de pràctiques i propostes en l'àmbit de l'EPS pel que fa a les entitats**. Tanmateix, en molts casos, aquestes no són visibles a la ciutat, bé perquè no hi arriben, bé perquè es desenvolupen amb poca coordinació amb l'Ajuntament i altres actors locals. Com veurem en el DAFO, moltes entitats són conscients d'aquests espais de millora. Per exemple, des de l'Amical de Mauthausen ressalten *«la importància de la coordinació i el lligam entre les diferents propostes, entitats i mirades, per aconseguir una suma efectiva (dirigida) al canvi de model social»*.

Les entitats són conscients de la singularitat d'algunes de les seves propostes i de la possible replicabilitat a la ciutat; a banda dels exemples esmentats: el curs en línia sobre dret d'asil impulsat per la CCAR, adreçat al professorat, amb el reconeixement de crèdits; un camp de treball impulsat per la Fundació Kassumay l'any 2016, on va participar l'agrupament escolta, o el vincle creat entre l'Escola Vicente Ferrer i la fundació.

5.3 Calendari d'activitats

La trajectòria i tradició d'algunes activitats impulsades per les entitats a la ciutat han contribuït a generar aquest calendari d'activitats (de cooperació, solidaritat i pau), malgrat que, com dèiem, no sempre amb la repercussió desitjada.

5.4 Debilitats i fortaleses de les entitats amb relació a l'EPS

La **manca de recursos**, i concretament de finançament, s'identifica com un dels principals factors limitadors de l'abast de les accions d'EPS de les entitats a la ciutat. En el cas de les entitats de base voluntària, la disponibilitat de base social és limitada i és molt difícil incorporar gent nova, com lamenten des de la Fundació Kassumay. En el cas de les entitats amb estructura tècnica, els recursos tècnics i d'estructura també són insuficients i l'EPS no n'és l'eix de treball principal, de manera que es prioritza l'atenció als col·lectius o els projectes de cooperació. Com expressen des del Parc Sanitari Sant Joan de Déu, «la dimensió educativa i de sensibilització demana dedicació i recursos humans; com que el focus de l'organització és l'assistència, de vegades és complicat combinar les dues dedicacions».

La manca de **planificació estratègica** concreta pel que fa a l'EPS és, en alguns casos, un altre factor que reforça aquesta manca de recursos.

A aquests aspectes, se n'hi afegixen d'altres més contextuals vinculats als efectes que pot tenir un escenari de recessió econòmica en els fons destinats a la cooperació. Per exemple, com assenyalen des de la CCAR, «els drets humans i el dret d'asil perden prioritat davant de qüestions de salut pública, pobresa, etc., i això pot afectar directament la possibilitat d'implementar projectes en aquests àmbits».

A més a més, com apunten des de VOLS, hi ha dificultats associades a la interrelació amb l'àmbit escolar, com ara la coordinació amb les escoles i el desajust entre el calendari escolar i el de les subvencions.

Per a la Fundación Vicente Ferrer, aquesta «poca disponibilitat de recursos limita la possibilitat de portar a terme projectes amplis que perdurin en el temps i siguin viables».

Malgrat aquestes debilitats, es reconeixen **fortaleses** assentades en la trajectòria en l'àmbit (la majoria d'entitats acumulen més de deu anys d'història, i algunes, com la Fundació Pau i Solidaritat, VOLS, Creu Roja o CEAR, més de vint-i-cinc): l'arrelament al territori i el suport institucional que reben; l'experiència i expertesa dels equips professionals, així com la base voluntària, o el discurs i la transversalitat de les temàtiques nord/sud, on és important afavorir una perspectiva transformadora dels ODS.

5.5 Els reptes de les entitats amb relació a l'EPS

El principal repte que comparteixen és enfortir els discursos i el treball que realitzen, cada entitat des de la seva mirada específica, però amb una visió compartida de treball per la justícia global. Volen aconseguir més repercussió amb la feina que fan i «arribar al màxim de persones possible». Alhora, pensen que, des d'aquesta perspectiva crítica dels ODS, es pot aprofundir en determinats àmbits com ara l'impacte en els drets humans de les empreses espanyoles que operen a l'exterior, o bé desenvolupar nous materials i noves formes de treballar l'EPD que permetin arribar a nous públics, ampliar la base social o aconseguir més implicació del voluntariat. Per a la Fundación Vicente Ferrer, es tracta de «dur a terme projectes amb major grau d'impacte i de procés d'avaluació per tal d'enfortir les intervencions que realitzem, a més de contribuir en major grau a la transformació social».

Sens dubte, el nou context creat per la pandèmia global posa en joc totes aquestes habilitats i competències, i genera una nova oportunitat per explicar des d'una perspectiva crítica, les interdependències en un món desigualment globalitzat, així com la capacitat d'adaptació (capacitats i competències) del teixit associatiu davant aquest nou context.

5.6 El paper de l'Ajuntament segons les entitats

Hi ha una visió força compartida dels diversos rols que ha de jugar l'Ajuntament amb relació a l'EPS:

- **Foment de l'EPS i dels drets humans.** Ha de dinamitzar campanyes de sensibilització sobre Ciutadania i Justícia Global i formar el personal de l'Ajuntament.
- **Coordinació i interlocució.** Ha d'oferir espais que permetin la coordinació entre els agents per tal de construir l'EPS de manera conjunta. Es tracta de fer de pont, de vincular les entitats i facilitar el contacte entre els diversos agents educadors.
- **Suport polític i logístic.** Ha de donar suport en l'àmbit de les seves competències, així com facilitar espais per a l'organització d'actes.
- **Comunicació.** Ha de difondre el treball de les entitats, amb especial èmfasi en la comunicació dirigida cap al jovent (es proposa, en aquesta línia, la creació d'un canal d'Instagram dinàmic).
- **Recursos.** Ha d'oferir recursos que permetin potenciar, fomentar i donar suport als projectes de les entitats, i que permetin també fer diagnòstics i plans de treball a les entitats.

6. La visió dels centres educatius de les activitats d'educació i formació per a la solidaritat

6. La visió dels centres educatius de les activitats d'educació i formació per a la solidaritat

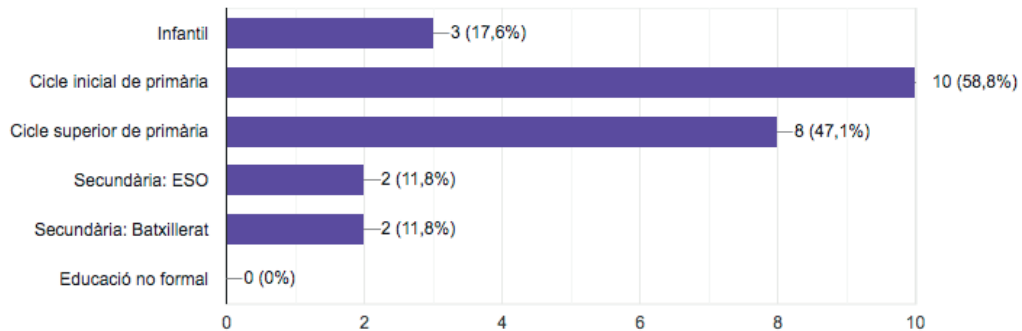
Els centres educatius són agents clau de l'educació per a la solidaritat del municipi, com queda reflectit en els diferents instruments de planificació vinculats a l'àmbit així com en el pes creixent que les activitats destinades al sector educatiu han ocupat en els pressupostos. En aquest sentit, la diagnosi havia d'incorporar les seves aportacions. Per això, es va dissenyar un formulari que es va fer arribar des del Departament d'Educació de l'Ajuntament a tots els centres de primària i secundària de la ciutat. Així mateix, s'havia planificat un taller de reflexió conjunt el 17 de març que es va haver d'anul·lar a causa del confinament.

A través del formulari, volíem: 1) obtenir informació sobre el coneixement que es té des dels centres de les activitats d'educació per a la solidaritat; 2) identificar pràctiques que els centres consideren rellevants en aquest àmbit, i 3) detectar les necessitats dels centres per tal de poder elaborar estratègies de treball més adaptades al context educatiu.

Com mostra en el gràfic següent, **les respostes** provenen principalment de docents de primària. Això pot respondre al fet que la Guia s'utilitza en major mesura a les escoles i que la vinculació amb secundària s'acostuma a vehicular a través dels projectes específics que es treballen durant l'any (com, per exemple, La Mostra de Cinema i Convivència o el Fòrum d'Alumnes Defensors i Defensores dels Drets Humans).

Cicle de la persona que respon el formulari

17 respostes

Els centres educatius tenen un alt grau de **coneixement de les activitats** vinculades a la cooperació i la solidaritat que s'ofereixen en el marc de la Guia (94 %). D'aquests, un 64 % reconeix sol·licitar-ne normalment i en fa una valoració positiva, sobretot quan l'objectiu és tractar temes específics. Uns quants docents consideren que aquestes activitats permeten afavorir el treball conjunt com a poble.

Per contra, els centres que no en sol·liciten, ho fonamenten en diversos motius, si bé sembla que coincideixen en diferents aspectes: manca d'informació, poca adaptació al projecte de l'escola i necessitat de prioritzar activitats més alineades.

«Participem en les trobades sobre refugiats i en el Barrejant. La resta no es vinculen gaire amb el que treballem a l'escola.»

«Per desconeixement i per falta de disponibilitat dins de l'horari escolar.»

«No sabia que es podien demanar.»

«Perquè, ara per ara, estem centrats en altres prioritats en el nostre projecte de convivència.»

«Tradicionalment hem participat més en les activitats mediambientals.»

«Prioritzem altres activitats i la nostra escola està dins del projecte de mediació de l'Ajuntament i ara estem també iniciant els guaites.»

Pel que fa a la **programació anual d'activitats**, de les sis activitats analitzades, només dues són conegudes majoritàriament pel professorat: el Barrejant (82,4 %) i la commemoració del Dia Mundial de les Persones Refugiades (70,6 %). La menys coneguda és el DENIP; només l'11,8 % la coneixen, mentre que, justament, la pau i la resolució de conflictes es consideren, en un altre apartat de l'enquesta, temàtiques en les quals es té més interès.

A banda d'això, crida l'atenció que activitats amb llarg recorregut, en les quals s'incorporen propostes educatives i que s'adrecen principalment a un públic familiar, com ara la Festa del Comerç Just o la commemoració del DENIP, siguin tan poc conegudes entre el professorat. Un dels aspectes que ho pot explicar és que, només ocasionalment, les escoles realitzen activitats vinculades a aquestes activitats i no solen incorporar aquestes commemoracions en el calendari escolar, amb l'excepció d'algun centre, com l'escola Barrufet, que cada gener dedica una setmana al DENIP, motiu pel qual sol·licita a l'Ajuntament alguna via de col·laboració. També consideren que l'alumnat només ocasionalment té coneixement d'alguna d'aquestes activitats.

Més enllà de la Guia i de les activitats específiques que es programen des de l'Ajuntament, és clau **el paper de les escoles en la promoció de la solidaritat d'una manera transversal**, incorporada al currículum educatiu, com a part de l'educació en valors i del projecte de convivència del centre. Malgrat que això sembla una obvietat, algunes respostes obtingudes són sorprenents perquè no reconeixen aquest contingut o bé únicament l'associen a activitats puntuals com ara La Marató de TV3, recollides puntuals d'aliments i altres projectes de recollida de roba, vinculats, per

exemple, a nens que pateixen càncer. Aquestes respostes contrasten amb les d'altres centres, que identifiquen la solidaritat clarament com un dels continguts de l'educació en valors integrada en el PEC i desenvolupada més específicament en el projecte de convivència. Així mateix, des d'aquesta perspectiva, reconeixen també activitats i projectes específics, alguns dels quals, des d'una visió de la solidaritat encara bastant assistencialista i poc transformadora (recollida d'aliments, de roba, La Marató de TV3, etc.). Algunes escoles esmenten activitats promogudes per l'Ajuntament, com ara el Sant Jordi Solidari, el Dia Mundial de les Persones Refugiades, el Barrejat o el Dia Internacional dels Drets Humans.

Aquesta diferència entre centres queda palesa en els diversos formularis, també en la pregunta de si el centre desenvolupa algun projecte significatiu o singular vinculat a la cooperació, la solidaritat, els drets humans, la pau o la justícia global. Hi ha alguns centres, si bé no majoritaris, que no identifiquen cap activitat en aquest àmbit. La majoria de centres ho vinculen, des d'una perspectiva més transversal i interdisciplinària, al PEC i al treball del dia al dia al centre, sobretot pel que fa a la resolució de conflictes, i a activitats puntuals amb les quals ho reforcen, ja sigui a partir de dates assenyalades com de col·laboracions puntuals i específiques amb determinats col·lectius (ONG o entitats del tercer sector presents a la ciutat). Per exemple, l'INS Rafael Casanova explica que ho treballen en el Pla d'acció tutorial. «Tenim el projecte Planeta B, en què es treballa la sensibilització pel medi ambient, i a tercer d'ESO, a la matèria d'emprenedora, tenim el projecte de recollida d'aliments.» En alguns casos s'exploren maneres més transversals d'abordar el tema, vinculades a les diferents assignatures. A l'Escola Casablanca fan «tertúlies literàries basades en els clàssics universals. Els alumnes comparteixen en rotllana els fragments que són per a ells més significatius i s'obre un torn obert de paraula perquè la resta pugui fer aportacions. Aquesta pràctica educativa d'èxit ha donat peu a parlar de feminisme, de Romeu i Julieta, o del repartiment de la riquesa llegint Oliver Twist. D'altra banda, tots llegim El club dels Valentis i participem en la resolució dialògica dels conflictes que se'n deriva».

No hi ha unanimitat sobre si **els recursos** de què disposen són suficients. En molts casos, consideren que són insuficients i, de vegades, poc adaptats al context: «Al professorat actualment li arriba molta informació; a vegades, el problema és adequar-la». Alguns mestres consideren que sí que es disposa de recursos, però que «caldría la intervenció d'agents externs per a potenciar-los». Tot i saber que els recursos de vegades són insuficients o inadequats, s'adapten i es reivindiquen en la feina diària: «Ens adaptem; la nostra escola és cada dia solidaritat i cooperació», afirma una mestra.

Amb relació al paper que hauria de jugar l'Ajuntament per potenciar aquest treball dins els centres i les aules, es proposen diferents línies de treball, algunes amb relació a les activitats de la Guia, i d'altres vinculades al rol de l'Ajuntament com a promotor de les competències i els recursos educatius.

Amb referència a les **competències** docents, destaquen:

- Informació, formació i recursos als docents. «Si pot ser, disponible a l'inici de curs per incloure-la al Pla de treball de centre». Malgrat això, a la pregunta de si tenen interès concret a formar-se en aquest àmbit, un 23,5 % de les persones enquestades manifesta que no.

En dos casos es menciona el projecte de mediació, en el marc del qual reben formació i assessorament com a metodologia replicable. En aquesta línia, un altre docent proposa «la creació i dinamització d'un grup de representants dels centres per potenciar aquesta temàtica».

Amb relació a la Guia d'activitats, s'apunta **una oferta més ajustada a les necessitats dels centres, flexible i que faciliti la gestió dels docents**:

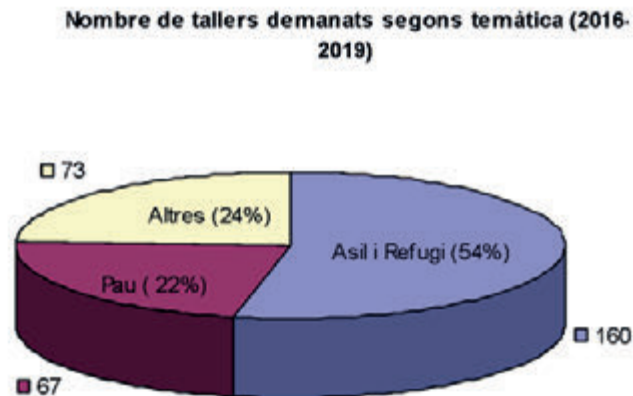
- Promoure més activitats «aportant recursos humans i materials als centres». Una altra docent coincideix que «és important que vinguin persones de fora del centre a fer tallers, però que és molt important que siguin dinàmiques».
- Activitats més integrades a la tasca dels centres: «Estaria bé que els activitats proposades poguessin estar més vinculades a la programació general anual de cada centre. Sovint ens arriben les propostes i les anem encabint com bolets, i quan se'n proposa alguna de diferent, si no està al catàleg, no es pot fer». Una altra docent considera que «no es tracta tant d'activitats com del fet de poder comptar amb un suport per poder portar a terme el nostre projecte».
- Que l'Ajuntament ofereixi activitats amb diferents formats i metodologies; per exemple, «activitats artístiques on es treballin els temes». Es considera molt positiu «que les activitats siguin gratuïtes, si no, i per la tipologia d'alumnes, no les podríem realitzar».
- Que l'oferta de l'Ajuntament sigui «variada i prou flexible per poder-se adaptar a les diferents realitats dels centres». En un altre moment, una docent expressa: «M'agradaria que les activitats educatives que ofereix l'Ajuntament fossin més flexibles, que es poguessin adaptar a cada escola, i que les poguessis demanar en qualsevol moment del curs. Al setembre intentem organitzar-ho tot, però estaria bé poder deixar un forat per a les possibles necessitats que es produeixen al llarg del curs».

Les **temàtiques** en què tenen més interès són la cultura de pau i la resolució de conflictes, seguits del consum responsable. Com es desprèn de la comparativa de gràfiques, és significatiu que hi hagi relativament poca

coincidència d'aquests resultats que expressa el professorat amb els interessos temàtics que es desprenen de les demandes que fan a través de la Guia d'activitats escolars, que els darrers anys s'han centrat en l'interès per la cultura de pau i el dret d'asil. Un possible factor explicatiu és la fidelització d'unes quantes escoles amb alguns tallers en concret que es realitzen cada curs escolar amb la mateixa persona tallerista.

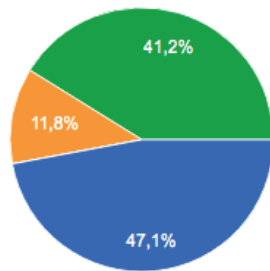
Pel que fa al **format de les activitats**, a més a més de la provisió d'activitats en format taller (opció del 47 % de les persones enquestades), s'identifica un interès que la intervenció de l'Ajuntament incorpori l'acompanyament i l'assessorament dels centres (41 %), a través d'un treball transversal vinculat al PEC.

En aquesta línia, els preguntàvem sobre en quines assignatures o espais consideren que s'adapta millor l'oferta d'activitats de cooperació, pau, solidaritat i drets humans. L'espai de la tutoria destaca per damunt dels altres, seguit de les ciències socials, el treball per projectes i en menor mesura els projectes d'ApS i el Servei Comunitari. En aquest sentit, s'evidencia certa bretxa entre els espais que s'identifiquen pel que fa a la planificació de l'EPD, del treball de les entitats i, fins i tot, de la mateixa planificació educativa, on l'ApS i el Servei Comunitari tenen molt de pes, i els espais o línies de treball que s'haurien de prioritzar des de la perspectiva del personal docent.

Quins formats d'activitat t'interessaria més treballar a l'aula?

17 respostes

- Taller dinamitzat (1-2 hores)
- Taller de ràdio i drets humans
- Obra d'espectacle de drets humans
- Acompanyament tècnic per afavorir un treball transversal vinculat al Projecte educatiu del centre

7. Anàlisi DAF0 de l'EPS a la ciutat

A blue-tinted photograph of a 'NO PASS' sign on a fence. The sign is white with the words 'NO' and 'PASS' in large, bold, blue letters. The sign is attached to a metal fence. In the background, a multi-story building with windows is visible through the fence.

**NO
PASS**

7. Anàlisi DAFO de l'EPS a la ciutat

A partir de la informació recollida gràcies a les entrevistes i als formularis, recopilem les debilitats, les amenaces, les fortaleses i les oportunitats (metodologia DAFO) de l'EPS a la ciutat. Vegeu el DAFO complet a l'annex 10.4.

Debilitats

L'EPS va a contracorrent i es disposa de pocs recursos específics i que tenen poc impacte. Hi ha una bretxa entre el discurs i la pràctica. S'observen punts de millora pel que fa a la coherència, la comunicació, l'articulació i les metodologies.

La voluntat d'avançar cap a la justícia global qüestiona el capitalisme i els valors imperants (d'individualisme i consum) de la nostra societat. Ens trobem en una situació de crisi econòmica, social i ambiental, però no es percep una actitud de lluita i compromesa cap al canvi ni una consciència generalitzada de la interdependència local-global. Es manté una visió de la cooperació com un aspecte secundari, i les narratives i activitats que es promouen amb aquesta visió transformadora encaminada a la justícia global tenen poca repercussió entre la ciutadania, tant entre la gent gran com—i amb especial preocupació— entre el jovent. Persisteix una visió assistencialista de la cooperació que en dificulta la transversalització i la coherència de polítiques encaminades al desenvolupament sostenible i des d'una mirada de drets humans. Hi ha desconexió entre projectes de desenvolupament i EPS; no s'han incorporat les finances ètiques. Hi ha dificultats importants de comunicació i per fer entendre què es fa i per què.

L'EPS encara ocupa un lloc secundari en la tasca de les entitats que tenen dificultats per aconseguir recursos específics i incorporar una visió més planificada. A més a més, la base social de les entitats cada cop és més reduïda i disposa de menys voluntariat. Les propostes que arriben a l'àmbit educatiu sovint estan poc coordinades i predominen enfocaments puntuals.

Amenaces

La crisi econòmica i sanitària vinculada amb la pandèmia pot anar en contra dels fons destinats a l'educació per a la solidaritat en un moment de crisi de la cooperació.

Els valors imperants de la societat capitalista van en detriment d'allò social. La societat és cada cop més individualista i hi ha una desafecció creixent de la ciutadania cap a la política i la gestió d'allò col·lectiu. Els discursos racistes i xenòfobs estan prenent força i representació política. A més a més, la crisi econòmica i sanitària generada arran de la COVID-19 pot provocar un replegament dels fons públics per fer front a les necessitats immediates de la població. La fatiga de la cooperació i la manca de coordinació són altres aspectes que poden contribuir a aquesta pèrdua de suport social.

Fortaleses

La ciutat de Sant Boi ha mostrat un compromís fort i capacitats locals, tant institucionals com de la societat civil, per promoure l'educació per a la solidaritat.

Al llarg dels anys, la ciutat ha destacat per un compromís en l'àmbit de l'educació per a la solidaritat. Aquesta trajectòria ha generat competències institucionals i també en el teixit associatiu, i ha donat lloc a una diversitat d'actors que s'interrelacionen en el marc de diferents xarxes, que poden aportar molt potencial per implementar l'EPS. A més a més, s'han desenvolupat experiències reeixides que poden ser replicables i que es poden adaptar als espais i currículums educatius. En el si del CMCSiP, l'EPS pren importància en el treball de les entitats. El Consell pot ser un espai per facilitar la coordinació de les iniciatives i la interlocució amb els centres. Hi ha voluntat i espais per promoure una tasca articulada.

Oportunitats

L'Ajuntament ha incorporat l'Agenda 2030 i els ODS en l'agenda de la ciutat i en una estratègia a mitjà termini. Des de les polítiques de cooperació es pot aportar una lectura transformadora dels ODS i aprofitar l'emergència sanitària i climàtica per explicar la interdependència local-global i el canvi de paradigma sobre el desenvolupament.

El compromís per un desenvolupament sostenible s'ha incorporat en l'agenda de la ciutat, que s'ha alineat amb els ODS. Hi ha una interrelació directa entre la pressió mediambiental sobre el planeta i la pandèmia que ha generat la COVID-19. És un bon moment per afavorir una lectura transformadora dels ODS, transversalitzar l'EPS en l'organització i en les propostes educatives. La predisposició dels centres, els espais que s'estableixen al currículum educatiu i la revisió de la Guia d'activitats educatives conviden a aquest replantejament.

8. Mapa d'actors

8. Mapa d'actors

ÀMBIT	ACTOR	ROL
AJUNTAMENT	Regidoria de Cooperació, Solidaritat i Pau	<ul style="list-style-type: none"> - Definició i lideratge de la política - Representació institucional - Xarxes/aliances - Sensibilització al Ple
	Àmbit de Cooperació, Solidaritat i Pau	<ul style="list-style-type: none"> - Disseny, execució i avaluació de projectes i actuacions
	Departament de Comunicació	<ul style="list-style-type: none"> - Comunicació de projectes - Marca de ciutat
	Departament de Contractació	<ul style="list-style-type: none"> - Criteris ètics en les compres
	Departament de Compres	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de comerç just
	Departament de Tresoreria i Comptabilitat	<ul style="list-style-type: none"> - Finances ètiques
	Recursos Humans	<ul style="list-style-type: none"> - Consolidació de RH de l'àmbit - Protocol·lització de la cooperació tècnica - Formació interna
	Cultura	<ul style="list-style-type: none"> - Coordinació d'una programació cultural «transformadora» - Programació en equipaments culturals - Col·laboració amb el teixit artístic local - Comunicació
	Igualtat	<ul style="list-style-type: none"> - Formació en enfocament de gènere i DH a nivell intern (en el marc del Pla d'igualtat) - Col·laboració amb el Consell Municipal de les dones - Coordinació de programació - Difusió d'accions - Educació per a la solidaritat (perspectiva de gènere)

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

	Medi Ambient	<ul style="list-style-type: none"> - Criteris per a la Compra Pública, - Formació en una lectura transformadora dels ODS, - Sensibilització ambiental sobre interdependència local-global - Educació per a la solidaritat (perspectiva ecosocial) - Comunicació
	Esports	<ul style="list-style-type: none"> - Difusió de programació - Sensibilització del teixit esportiu i activitats esportives solidàries
	Educació	<ul style="list-style-type: none"> - Coordinació i interlocució amb els centres educatius i institucions de l'àmbit de l'educació (per exemple, CRP) - Gestió de la planificació i instruments de l'oferta educativa - Formació al professorat. Entre d'altres, Seminari de Transformació Educativa
	Infància, Joventut i Adolescència	<ul style="list-style-type: none"> - Coordinació i interlocució amb entitats de l'àmbit de l'educació no formal - Coordinació d'activitats conjuntes - Interlocució amb col·lectius juvenils - Espais de formació per a joves
	Mediació i Restauració Comunitària	<ul style="list-style-type: none"> - Espais de formació en el marc dels cercles restauratius - Vincle amb polítiques de memòria
	Nova ciutadania	<ul style="list-style-type: none"> - Participació de persones migrades en la programació de les activitats - Incorporació de persones migrades en el si del Consell - Impuls d'iniciatives de formació
	Participació	<ul style="list-style-type: none"> - Suport al teixit associatiu - Afavoriment de la participació de col·lectius no organitzats en el si del Consell
EQUIPAMENTS DE CIUTAT	Casals de barri	<ul style="list-style-type: none"> - Espais on s'executen les activitats - Difusió

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

	Biblioteques	<ul style="list-style-type: none"> - Espai d'execució - Programació pròpia on s'incorporen temàtiques vinculades a l'EPS (Guia de lectura, col·loquis/xerradessobre llibres)
	Cinemes Can Castellet	<ul style="list-style-type: none"> - Espai d'execució de la programació d'EPS - Difusió
	Can Castells Centre d'Art	<ul style="list-style-type: none"> - Col·laboració en el marc d'alguns projectes - Interlocució amb el teixit artístic de la ciutat - Programació que incorpora la cultura com a via per a la transformació social
	Escoles, INS, Escola d'adults (Cicles formatius), UNED	<ul style="list-style-type: none"> - Incorporació transversal de valors /continguts d'EPS - Projectes d'EPS - Participació en activitats de sensibilització - Difusió a les famílies
	CNL	<ul style="list-style-type: none"> - Participació en activitats de sensibilització - Difusió a les famílies
INSTITUCIONS SUPRAMUNICIPALS	DIBA	<ul style="list-style-type: none"> - Assessorament - Formació d'equips polítics i tècnics - Presència en xarxes especialitzades - Comunicació - Recursos econòmics
	AMB	<ul style="list-style-type: none"> - Recursos econòmics - Col·laboracions en el marc de les xarxes
	ACCD	<ul style="list-style-type: none"> - Marc conceptual - Col·laboració en el marc de les xarxes
	XCPE	<ul style="list-style-type: none"> - Formació - Intercanvi - Incidència
PLATAFORMES/XARXES	Electronics Watch	<ul style="list-style-type: none"> - Formació - Intercanvi - Incidència

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

	Ciutats Defensores DH: Ajuntaments, IDHC, Casa Amèrica, FCCD, CCAR, ACCD	- Organització d'activitats - Intercanvi - Incidència - Comunicació
	FCCD	- Formació i assessorament - Campanyes conjuntes - Incidència - Comunicació
	Xarxes de municipis: catalana, ciutats refugi	- Intercanvi - Incidència - Comunicació
SOCIETAT CIVIL	Entitats de cooperació, solidaritat i pau inscrites al Registre Municipal d'Entitats	- Programació d'activitats d'EPS - Subvencions a projectes de cooperació - Comunicació - Assistència social a determinats col·lectius - Participació en altres xarxes (per exemple, Lafede)
	Altres organismes i entitats amb experiències de col·laboració: - Entitats que col·laboren en l'execució d'activitats escolars: Escola Cultura de Pau, Kineina Audiovisuals, Ombú Acció, Diversitas, etc. - Altres entitats: Reds, Colectivo Fals Borda, etc.	- Col·laboració en la programació d'algunes activitats - Formació - Treball en xarxa - Incidència política
	- Entitats d'inclusió: especial interès en les entitats de persones migrades (per exemple, El Farah) i col·lectius i persones migrades i en situació de refugi	- Participació en les activitats que es programen - Difusió
	Entitats esportives: la Santboiana o la Fundació Pau Gasol	- Participació en les activitats que es programen - Difusió
	Entitats/ grups culturals: espe- cial interès amb entitats i grups que treballen amb joves (per exemple, Aula de teatre Inestable). Altres: SlumPoetry, Fundació Marianao	- Participació en les activitats que es programen - Formació de referents - Difusió

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

	Entitats educatives: AMPA i AFA	<ul style="list-style-type: none"> - Participació en activitats formatives - Participació en activitats educatives - Promoció de valors vinculats a l'EPS a les escoles i projectes específics (per exemple, menjadors escolars sostenibles) - Difusió
	Entitats educatives (àmbit educació no formal), agrupaments d'escoltisme (caus, esplais, etc.)	<ul style="list-style-type: none"> - Participació en activitats formatives i projectes específics - Difusió
ALTRES	Síndica de Greuges	<ul style="list-style-type: none"> - Formació - Incidència política - Comunicació
SECTOR EMPRESARIAL	Teixit empresarial de la ciutat. Especial interès en l'Associació Sant Boi Comerç, Fundació Ordesa	<ul style="list-style-type: none"> - Sensibilització - Col·laboració econòmica - Difusió
	Empreses de l'Economia Social i Solidària. Empreses com la Fundació Cassià Just, etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Participació en activitats - Formació - Difusió - Col·laboracions econòmiques

9. Conclusions i propostes

9. Conclusions i propostes

En aquest punt recollim les primeres conclusions que es poden formular de l'anàlisi de les dades obtingudes. Destaquem els aspectes més significatius de les accions de sensibilització que s'estan portant a terme i els que poden ser susceptibles de millora.

9.1 Aspectes que cal destacar

1. El compromís municipal amb l'educació per a la solidaritat: trajectòria i recursos humans i econòmics.
2. L'EPS com a eix estratègic de les polítiques de cooperació que mobilitza la meitat dels recursos específics de l'àmbit.
3. Consolidació d'un calendari anual d'activitats a la ciutat.
4. L'EPS es basteix des d'una articulació estratègica (PDCD, Pla municipal d'acollida).
5. Implicació dels centres educatius en les activitats d'educació per a la solidaritat.
6. Projectes educatius que són referents, replicables i reconeguts com a bones pràctiques (La Mostra, la commemoració del DMPR).
7. Major importància de l'EPS dins el treball que fan les entitats.
8. Actualització del CMCSiP i increment de la seva diversitat, amb la presència de noves entitats i l'obertura a la ciutadania a títol individual.
9. Perspectiva estratègica de l'Ajuntament alineada amb l'Agenda 2030 i els ODS.
10. Nova organització interna municipal que pot afavorir noves sinergies i treball triangular i/o transversal.
11. Consolidació de canals específics de comunicació: renovació de la pàgina web, increment progressiu de seguidors a Facebook i Twitter.

12. Reconeixement de l'Ajuntament de Sant Boi com a referent en les polítiques de cooperació i educació per a la solidaritat, amb experiències de lideratge.
13. Valoració molt positiva de les experiències de cooperació tècnica com a element de sensibilització del personal municipal.
14. Aproximació i coincidència progressives dels debats educatius amb els plantejaments de l'EPS.

9.2 Aspectes que cal millorar

1. Les propostes d'educació per a la solidaritat estan circumscrites a l'àmbit de l'educació formal i gairebé només adreçades a infants i joves. En l'àmbit de l'educació formal no existeixen propostes vinculades als joves dels cicles formatius ni a adults, en general vinculats a la UNED i a altres espais educatius formals.
2. Predominen les activitats puntuals d'educació per a la solidaritat, a vegades amb poc impacte o poc adequades al context escolar, i sense continuïtat per part dels centres. Caldria introduir un canvi d'enfocament més orientat a les competències i a un plantejament de procés, que incorpori reptes d'innovació educativa així com metodologies per les quals estan apostant els centres i des d'una perspectiva més globalitzada.
3. Proliferen les activitats de sensibilització però tenen poc impacte: baixa participació i baixa repercussió comunicativa dels canals principals de l'Ajuntament.
4. La cooperació i la solidaritat estan molt diluïdes en la marca de ciutat. El reconeixement extern de l'àmbit no repercuteix en la ciutat.
5. Convé revisar algunes activitats, posant-ne en relació els costos i l'impacte. És important socialitzar aquesta informació en el si del CMCSiP.
6. No existeixen recursos específics per impulsar projectes d'EPS amb les entitats, malgrat que algunes tenen capacitat per fer-ho i estan desenvolupant projectes interessants del mateix àmbit en altres territoris.
7. Hi ha poca articulació entre les entitats en l'àmbit de l'educació per a la solidaritat. Puntualment, es fan algunes accions.

8. La sensibilització dels equips municipals presenta dificultats. La cooperació i la solidaritat es perceben com quelcom allunyat dels seus àmbits de treball.
9. Poca participació del jovent en les activitats i poca presència en la base social de les entitats.
10. Poca participació en les activitats de determinats col·lectius que podrien aportar el seu potencial i contribuir a fer aterrar les temàtiques; per exemple, les persones migrades i les persones en situació de protecció internacional acollides a la ciutat.
11. Alguns àmbits que permetrien avançar en la coherència de polítiques, molt especialment el de les finances ètiques, estan estancats.
12. El CMCSiP és poc representatiu de la diversitat de la ciutat. Les persones migrades i/o en situació de protecció internacional participen molt poc en les actuacions vinculades a l'educació per a la solidaritat.

10. Annexos

Butlletí de Cooperació, Solidaritat i Pau

D'AGERMANAMENTS > 20
< DE COOPERACIÓ <<< ANYS

Diputació
Barcelona

SB
boig per
la solidaritat

Número 15 - Octubre 2014

SOLIDÀR

Butlletí de Cooperació, Solidaritat i Pau

CONSTRUÏM LA PAU

10. Annexos

10.1 Dades de l'Ajuntament

REGIDORIA

Regidora responsable: **Alba Martínez Vélez**
 Càrrec: **Tinenta d'alcaldia de Ciutat educadora, Cooperació, Solidaritat, Pau, Mediació i Restauració Comunitària**

Tècnic responsable: **Manuel J. Pérez Galé**
 Càrrec: **Cap de la Unitat de Cooperació, Solidaritat, Pau, Mediació i Restauració Comunitària**

Tel.: **936351200 ext. 437**
 Fax: **936543067**
 Adreça electrònica: **mperez@santboi.cat**
 Direcció: **Joan Bardina, 29 (Torre del Sol)
 08830 Sant Boi de Llobregat**

CONSELL MUNICIPAL DE COOPERACIÓ, SOLIDARITAT I PAU

Any de constitució: 1997

Composició: partits polítics amb seu a Sant Boi: PSC, Sant Boi en Comú, Ciutadans. Entitats de cooperació, solidaritat i pau: Amical de Mauthausen i altres camps, Sindicalistes Solidaris, Fundació Pau i Solidaritat, Assemblea de Cooperació per la Pau, Fundació Kassumay, Associació d'Amistat San Miguelito Sant Boi, Cooperació, Amizade Junts amb Moçambic, Fundación Juan Ciudad ONGD, Enginyeria Sense Fronteres, DESOS- Opció Solidària, Creu Roja, Associació Compassió i Vida, Grup de suport al Colectivo de Mujeres de Matagalpa, Fundación Vicente Ferrer, VOLS Voluntariat Solidari, Associació Dunia Kato.

PRESSUPOST MUNICIPAL DE COOPERACIÓ

Import total (any 2020): **430.720 €**

Percentatge d'ingressos propis municipals per a cooperació: 0,8 %

Distribució

Cooperació al desenvolupament: 155.101€
 Educació pel desenvolupament: 206.919€
 Acollida: 50.420€
 Ajut d'emergència: 4.256€
 Altres: 14.024€

Sistema de gestió del pressupost

Gestió directa de l'Ajuntament: 40 %
 Gestió indirecta: 36 %
 Gestió delegada: 24 %

10.2 Eines per al treball de camp

10.2.1 Formulari per als centres educatius

Pla municipal d'educació i formació per la solidaritat

Aquesta enquesta forma part del procés de diagnosi que s'està realitzant des de l'Ajuntament en relació les polítiques de sensibilització i educació per la solidaritat per tal de traçar les estratègies del nou Pla d'educació i formació per la solidaritat.

Opció 1

Nom del centre

Tu respuesta

Cicle de la persona que respon el formulari

- Infantil
- Cicle inicial de primària
- Cicle superior de primària
- Secundària: ESO
- Secundària: Batxillerat
- Educació no formal

Coneixeu les activitats que des de l'Ajuntament s'ofereixen en l'àmbit de la Cooperació i la solidaritat a través de la guia d'activitats escolars?

- Si
- No

Acostumeu a sol·licitar activitats del catàleg vinculades a la cooperació i a la solidaritat?

- Sí
- No

En cas que no, ens podries explicar per quins motius?

Tu respuesta

En cas que sí, quina opinió general en tens?

Tu respuesta

De les activitats de sensibilització que s'organitzen de forma periòdica a la ciutat, quines coneixes?

- DENIP
- Sant Jordi Solidari
- Festa del Comerç Just
- Commemoració del Dia Mundial de les Persones Refugiades
- Dia Internacional de la Pau (21 de setembre)
- Barrejant. Trobada de la Solidaritat de Sant Boi de Llobregat
- Commemoració del Dia Internacional dels Drets Humans

Aquestes activitats tenen repercussió al vostre centre?

- Sí, la majoria
- Ocasionalment, alguna
- No

 [Solicitar acceso de edición](#)

Creieu que l'alumnat coneix aquestes activitats?

- Sí, la majoria
- Ocasionalment, alguna
- No

El Projecte Educatiu d'Escola o de centre incorpora valors vinculats a l'educació per la solidaritat? Quins?

Tu respuesta

Al vostre centre desenvolpeu algun projecte significatiu/singular vinculat a la cooperació, la solidaritat, els drets humans, la pau o la justícia global ? En cas que sí, ens en podries fer cinc cèntims?

Tu respuesta

Creus que les i els docents disposeu de prous recursos per treballar temàtiques vinculades a la cooperació i la solidaritat dins l'aula?

Tu respuesta

Què creus que podria fer l'Ajuntament per afavorir que als centres educatius es tractessin les temàtiques vinculades a la cooperació i la solidaritat?

Tu respuesta

Quins dels següents temes t'interessaria més treballar a l'aula?

- Migracions i persones refugiades
- Cultura de pau i resolució de conflictes
- Drets Humans
- Dret humà a l'aigua
- Drets dels infants
- Consum responsable
- Fam i malbaratament alimentari
- Altres

Quins formats d'activitat t'interessaria més treballar a l'aula?

- Taller dinamitzat (1-2 hores)
- Taller de ràdio i drets humans
- Obra d'espectacle de drets humans
- Acompanyament tècnic per afavorir un treball transversal vinculat al Projecte educatiu del centre

En quines assignatures o espais creus que s'adapa millor l'oferta d'activitats de cooperació, pau, solidaritat i drets humans

- Ciències socials
- Tecnologia
- Llengües
- Tutoria
- Possible projecte d'APS
- Com a servei comunitari
- Com a treball per projectes
- Altres

 [Solicitar acceso de edición](#)

T'interessaria comptar amb algun tipus de recolzament per treballar algun d'aquests temes a l'aula o al centre al llarg de diferents sessions, de forma gratuïta?

- Sí, tenim ganes de treballar algun tema a l'aula i ens aniria bé un cop de mà en l'enfocament i el seguiment
- Depenent del tema
- No disposem de temps
- No ens interessa

T'interessaria formar-te en aquest àmbit?

- Sí
- No

T'agraïm el teu temps i les teves aportacions que ens serviran com a base per l'elaboració del nou Pla. Si hi ha alguna reflexió que t'agradaria fer-nos arribar, ho pots fer en aquest darrer apartat. Comentaris, suggeriments...la teva opinió i aportacions són molt benvingudes!!

Tu respuesta

Enviar

Nunca envíes contraseñas a través de Formularios de Google.

Este contenido no ha sido creado ni aprobado por Google. [Notificar uso inadecuado](#) - [Términos del Servicio](#) - [Política de Privacidad](#)

Google Formularios

10.2.2 Formulari per a les entitats del CMCSiP

Entitats. Pla municipal d'Educació i Formació per la Solidaritat (PEiFS)

Aquesta enquesta forma part del procés de diagnosi que s'està realitzant des de l'Ajuntament en relació les polítiques de sensibilització i educació per la solidaritat per tal de traçar les estratègies del nou Pla d'educació i formació per la solidaritat.

Volem conèixer més a fons el treball que fa la vostra entitat en aquest àmbit i també entendre com la concebeu i quins reptes us plantegeu. Posteriorment a la recollida d'aquesta informació i una vegada estigui elaborada, convocarem una sessió de treball amb totes les entitats del Consell per identificar conjuntament quins són els reptes que ens hauríem de plantejar en aquest àmbit en un mig termini (2020-2026).

Com veureu, al llarg del formulari ens referim a l'educació per la solidaritat (utilitzarem l'acrònim EpS) i no a d'altres conceptes que utilitzen altres organitzacions i institucions com ara l'educació per la justícia global o l'educació pel desenvolupament. Si bé sabem que no són exactament sinònims (i això s'explicitarà en el Pla), us demaneu que al respondre ho feu d'acord amb el concepte que utilitza la vostra entitat.

El termini màxim per respondre l'enquesta és el 23 d'abril.

Us agraïm per endavant la vostra col·laboració!

Nom de l'entitat

Tu respuesta

[Siguiete](#)

Nunca envíes contraseñas a través de Formularios de Google.

Este contenido no ha sido creado ni aprobado por Google. [Notificar uso inadecuado](#) - [Términos del Servicio](#) - [Política de Privacidad](#)

Google Formularios

Entitats. Pla municipal d'Educació i Formació per la Solidaritat (PEiFS)

Com concebeu l'EpS?

En aquest apartat volem recollir informació sobre la vostra visió de l'EpS i les estratègies i línies de treball que utilitzeu. També, conèixer aquells projectes que considereu més significatius i el valor afegit/singularitat de les vostres activitats en relació a la d'altres entitats

Què enteneu per EpS? En cas d'utilitzar un altre concepte expliqueu-nos quin i com el definiu.

Tu respuesta

Com s'incorpora en els vostres Estatuts?

Tu respuesta

Quines són les principals línies de treball?

Tu respuesta

Quines temàtiques i orientacions singularitzen la vostra feina en relació a altres entitats?

Tu respuesta

Quins són els projectes més significatius que esteu fent en aquest àmbit?

Tu respuesta

Quins projectes heu desenvolupat a Sant Boi en aquesta línia? Si us plau, concreteu-nos l'any.

Tu respuesta

Hi ha altres projectes en EpS que per la seva singularitat vulguis destacar? Digues quins i perquè.

Tu respuesta

Quins debilitats teniu en aquest àmbit de treball?

Tu respuesta

Quines forteses?

Tu respuesta

Quins reptes us plantegeu?

Tu respuesta

Quin paper hauria de jugar l'Ajuntament en relació el treball que feu en EpS?

Tu respuesta

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

Ens aquest apartat volem conèixer quina és la vostra percepció de l'EpS a la ciutat, i construir a partir de les vostres aportacions un primer DAFO.

Per tu, quins són els projectes/activitats més significatius de la ciutat en EpS?

Tu respuesta

Quines debilitats afrontem?

Tu respuesta

Quines amenaces?

Tu respuesta

Quines fortaleeses?

Tu respuesta

Quines oportunitats?

Tu respuesta

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

Mirem al futur. Quins aspectes creus que hauria d'incloure el futur Pla d'EpS?

En aquesta secció volem fer una pluja d'idees que ens serveixi de base per la sessió de treball que farem al març

Quins objectius ens hauríem de proposar?

Tu respuesta

Quins instruments hauríem d'utilitzar?

Tu respuesta

Cap a quins actors/agents ens hauríem d'adreçar de manera preferent?

Tu respuesta

Per tu, quines serien les prioritats en l'àmbit de la sensibilització? i a qui l'hauríem de dirigir?

Tu respuesta

Quines prioritats establiries pel que fa la formació?

Tu respuesta

ESTUDI PER A L'ELABORACIÓ DEL PMEIFS 2021-2026

Quines necessitats formatives detectes com a entitat?

Tu respuesta

A nivell d'incidència, quin creus que hauria de ser el paper de l'Ajuntament?

Tu respuesta

Segurament aquesta enquesta és incompleta, i queden molts temes per parlar. En aquest darrer apartat ens agradaria que apuntessis el que trobes a mancar, sabent que l'enquesta només és una primera recollida d'informació que ens ajudarà a fer la diagnosi i estructurar la sessió de treball conjunta. Si us manca espai, podeu completar la informació enviant un correu a csopena@santboi.cat

Tu respuesta

Moltes gràcies!!

Tu respuesta

[Atrás](#)

Enviar

Nunca envíes contraseñas a través de Formularios de Google.

Este contenido no ha sido creado ni aprobado por Google. [Notificar uso inadecuado](#) - [Términos del Servicio](#) - [Política de Privacidad](#)

Google Formularios

10.3 Mocions aprovades els darrers anys

2016

- Dies internacionals i europeus
 - Dia Internacional de Commemoració Anual en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust(gener)
 - Commemoració de l'Any Europeu contra la Violència de Gènere (febrer)
 - Dia Mundial de l'Aigua(març)
 - Dia Mundial del Llibre i dels Drets d'Autor(abril)
 - Dia Mundial de la Diversitat Biològica(maig)
 - Dia Mundial de les Persones Refugiadest (juny)
 - Dia Mundial contra el Tràfic de Persones(juliol)
 - Dia Internacional de la Pau (setembre)
 - Dia Mundial de l'Alimentació (octubre)
 - Dia Mundial de la Ciència per a la Pau i el Desenvolupament (novembre)
 - Dia Internacional dels Drets Humans (desembre)
- Aprovació de la moció de solidaritat amb Palestina (gener).
- Aprovació de la moció del grup municipal d'ICV-EUiA-ME-E de rebuig a l'acord entre la Unió Europea i l'estat de Turquia per la gestió de la crisi humanitària de persones refugiades (març).
- Aprovació de l'adhesió de l'Ajuntament de Sant Boi al manifest elaborat amb motiu de la celebració de la XVII Festa del Comerç Just i la Banca Ètica (maig).
- Aprovació de la moció del grup municipal d'ICV-EUiA-ME-E sobre el tancament definitiu del Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) de Barcelona (juliol).
- Aprovació de la moció del món local en suport dels acords de pau a Colòmbia (setembre).
- Aprovació de l'adhesió de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat a la Declaració institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2016 (setembre).

2017

- Dies internacionals i europeus
 - Dia Europeu de la Mediació (gener)
 - Dia Mundial de la Justícia Social (febrer)
 - Dia Internacional per a l'Eliminació de la Discriminació Racial (març)
 - Dia Mundial de la Seguretat i la Salut al Treball (abril)
 - Dia Mundial de la Diversitat Cultural per al Diàleg i el Desenvolupament (maig)
 - Dia Mundial de les Persones Refugiades (juny)
 - Any Internacional del Turisme Sostenible pel Desenvolupament (juliol)
 - Dia Internacional de la Democràcia (setembre)
 - Dia Mundial de l'Alimentació (octubre)
 - Dia Internacional per a la Tolerància (novembre)
 - Dia Internacional dels Drets Humans (desembre)

- Moció del grup municipal d'ICV-EUiA-ME-E de l'Ajuntament de Sant Boi de suport a la creació d'un marc legislatiu per al respecte dels drets humans de les empreses catalanes que operen a l'exterior (abril).
- Aprovació de la moció d'adhesió de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat a la «Declaración de Barcelona: las ciudades ante la realidad del refugio en el Estado Español» (juliol).
- Aprovació de l'adhesió de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat a la Declaració institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2017 (octubre).

2018

- Dies internacionals i europeus
 - Dia Internacional de la Commemoració de les Víctimes de l'Holocaust (gener)
 - Dia Internacional de Tolerància Zero contra la Mutilació Genital Femenina (febrer)
 - Dia Mundial de la Poesia (març)
 - Dia Mundial de la Seguretat i la Salut en el Treball (abril)
 - Dia Internacional de les Famílies (maig)
 - Dia Mundial del Refugiat (juny)
 - Dia Internacional de les Poblacions Indígenes (juliol)
 - Dia Internacional de la Pau (setembre)
 - Dia Mundial dels Docents (octubre)
 - Dia per a la Prevenció de l'Explotació del Medi Ambient en la Guerra i els conflictes armats (novembre)
 - Dia Internacional dels Drets Humans (desembre)
- Aprovació de la moció presentada pel grup municipal d'ICV-EUiA-ME-E d'adhesió al manifest de la campanya «Casa nostra és casa vostra» (gener).
- Aprovació de la moció presentada pel Grupo Municipal Ciudadanos de condemna dels segrests en escoles de Nigèria (març).
- Aprovació de la moció del Grup Municipal d'ICV-EUiA-ME-E en suport a Proactiva OpenArms (abril).
- Aprovació de la moció del Grup Municipal d'ICV-EUiA-ME-E de suport i per a la protecció dels defensors i defensores dels Drets Humans a Colòmbia (maig).
- Aprovació de la moció contra la violència i la repressió del poble palestí(juny).
- Declaració institucional sobre la situació a Nicaragua (juliol).
- Aprovació de la Declaració institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2018 (octubre).
- Aprovació de la moció del grup municipal d'ICV-EUiA-ME-E per a la suspensió de la venda d'armes espanyoles a la coalició saudita que intervé al conflicte del Iemen (desembre).

2019

- Dies internacionals i europeus
 - Dia Internacional de l'Educació (gener)
 - Dia Internacional de la Commemoració Anual de les Víctimes de l'Holocaust (gener)
 - Dia Mundial de la Justícia Social (febrer)

- Dia Mundial de la Poesia (març)
 - Dia Mundial del Llibre i els Drets d'Autor (abril)
 - Dia Mundial de la Població (juliol)
 - Dia Mundial de la Salut Mental (octubre)
 - Dia Mundial de la Ciència per la Pau i el Desenvolupament (novembre)
 - Dia Internacional dels Drets Humans (desembre)
- Aprovació de la moció a favor de la pau, el diàleg i la independència de Veneçuela, amb un vot particular (febrer).
 - Aprovació de la Declaració institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2019 (setembre).
 - Aprovació de la moció de condemna de la intervenció militar turca a Rojava i de suport al Kurdistan (octubre).
 - Aprovació de la moció en suport a les ONG que treballen en el rescat i salvament al mediterrani (octubre).

2020

- Dies internacionals i europeus
 - Dia Internacional de la Commemoració de les Víctimes de l'Holocaust (gener)
 - Dia Internacional de Tolerància Zero contra la Mutilació Genital Femenina (febrer)
 - Dia Mundial de la Poesia (març)
 - Dia Mundial de la Salut (abril)
 - Dia Internacional de la Convivència en Pau (maig)
 - Dia Mundial de les Persones Refugiades (juny)
 - Dia Internacional de les Víctimes de Desaparicions Forçades (juliol)
 - Dia Internacional de la Pau (setembre)
 - Dia Internacional per a l'Erradicació de la Pobresa (octubre)
 - Dia Universal de l'Infant (novembre)
- Aprovació de la moció d'adhesió al manifest «Cooperació contra el coronavirus», impulsat per la Confederación de Fondos de Cooperación y Solidaridad (juny).
- Aprovació de la moció de suport al Manifest del Fons Català de Cooperació pel Desenvolupament amb motiu del Dia Mundial de les Persones Refugiades 2020 (juny).
- Aprovació de la moció per reclamar la reubicació urgent i l'acollida digna de les persones refugiades a les illes gregues (setembre).
- Aprovació de l'adhesió al manifest instat pel Moviment Democràtic de Dones i la Xarxa Catalana de Municipis Lliures de Tràfic de Persones Destinades a l'Explotació Sexual (setembre).
- Aprovació de la Declaració institucional de les Ciutats Defensores dels Drets Humans 2020 (octubre).

10.4 Anàlisi DAFO completa

DEBILITATS

- Crisi econòmica, ambiental i social; manca de valors de la societat (no com a ciutat); cansament, manca d'inquietuds i d'esperit de lluita o de canvi, que sembla que s'hagin instal·lat.
- Percepció ciutadana que es tracta de temes que no afecten la realitat pròpia.
- Poca repercussió del discursos.
- Desconeixement entre la ciutadania d'activitats destacades en l'àmbit.
- Poc impacte de les activitats de sensibilització i dificultat de mesurar-lo.
- La gent gran hi té poca participació o una participació molt superficial.
- El format del Barrejant com a eina de sensibilització per a la cooperació internacional s'està esgotant. Cada any baixa la participació.
- L'espai on es fa la Fira del Barrejant i la difusió de l'esdeveniment.
- Falta d'espais expositius a la ciutat.
- Resistències internes en la transversalització de l'educació per a la solidaritat.
- No s'han incorporat les finances ètiques a l'Ajuntament.
- Desconnexió entre els projectes de cooperació i l'EPS.
- Persistència d'una visió assistencialista de la cooperació i la solidaritat.
- Mirada sectorial de l'Ajuntament (poca experiència en el treball des de la transversalitat).
- Dificultat d'incorporar la mirada de drets humans a la resta d'àrees de l'Ajuntament.
- La jerarquia de continguts en l'àmbit comunicatiu de l'Ajuntament deixa sempre en segon pla la cooperació, que no ha estat mai una prioritat.
- Dificultat per crear una «marca» que permeti donar projecció a la feina que es fa (altres àmbits de l'Ajuntament ho han sabut fer; per exemple, «Sant Boi és Diversa»).
- Canals comunicatius actuals poc eficients.
- Falta d'espais expositius a la ciutat.
- Envelliment del teixit associatiu ciutadà vinculat a la cooperació i la solidaritat.

- Poca disponibilitat de voluntariat (per motius diversos: incompatibilitat horària, manca de temps, etc.).
- Dificultat d'arribar al jovent.
- Dificultats de finançament de les entitats pel que fa l'EPD.
- En algunes entitats, manca de recursos tècnics i d'estructura específica per desenvolupar l'EPD perquè no és la línia de treball prioritària.
- Dins la tasca de les entitats, l'EPD és un àmbit amb poca planificació estratègica.
- Pocs recursos per treballar amb el voluntariat local (necessitat d'inversió en diagnòstics i identificació de les necessitats formatives de les persones voluntàries a l'entitat, que ens servirà per millorar-ne el sentiment de pertinença, així com els coneixements que tenen sobre diferents temes de ciutadania i Justícia Global).
- Poca articulació entre les entitats, més enllà de les activitats impulsades per l'Ajuntament.
- Dispersió i saturació de l'oferta adreçada als centres educatius.
- Dificultat per fer de pont entre el món educatiu i les entitats. Cal aglutinar propostes per facilitar el treball a les escoles i reforçar l'Ajuntament en aquesta tasca de coordinació.
- Dificultat de coordinació amb els centres educatius: desajust entre les subvencions i el calendari escolar.
- Les activitats educatives als centres són molt puntuals i no es fa un enfocament de procés per treballar un tema a les aules.

FORTALESES

- Pressupost específic per a l'educació per a la solidaritat, amb determinació, segons el PDC, d'un percentatge específic i compromís de l'Ajuntament en l'àmbit de la cooperació.
- Entitats del tercer sector molt preparades a la ciutat.
- Sensibilitat, trajectòria i formació de l'equip de l'àmbit en cooperació, també en l'àmbit dels ODS.
- Calendari d'activitats anual a la ciutat consolidat, amb activitats com ara el Barrejan, que són referència en l'àmbit.
- Experiència de treball en xarxa amb altres ajuntaments, combinant l'esfera local i la internacional, com per exemple el projecte de Ciutats Defensores dels Drets Humans.
- Vincle i experiències de col·laboració amb entitats referents en l'àmbit de la cooperació, els drets humans i la pau: Lafede, ECP, IDHC, etc.
- Suport i acompanyament de la Diputació de Barcelona (recursos econòmics, formació, treball en xarxa) i col·laboració d'altres ens que treballen en l'àmbit (FCCD, altres consistoris, etc.)

- Participació a diferents xarxes vinculades a la solidaritat i l'educació que ens aporta recursos i nous espais d'intercanvi: Electronics Watch, Xarxa d'Alcaldes per la Pau, Ciutats Defensores, LaCoordi, el Fons Català.
- Existència d'experiències de treball reeixides en col·laboració amb altres departaments de l'Ajuntament al llarg dels darrers anys (cultura, igualtat, joventut).
- Existència de projectes singulars, com ara la Mostra Local de Cinema i Convivència o la commemoració del DMPR, que tenen elements metodològics replicables.
- Reconeixement extern d'alguns projectes desenvolupats: DMPR, per la RECE (2020); o DMPR i la Mostra, en la identificació de bones pràctiques, per la convocatòria FEMP-AECID (2020).
- Sensibilitat i compromís del personal de les entitats i del voluntariat.
- Teixit d'entitats que integren l'EPD entre els seus estatuts i objectius estratègics.
- Expertesa d'algunes de les entitats en la formació.
- Consciència progressiva de la importància de treballar l'EPD en paral·lel a la cooperació.
- Existència d'òrgans per facilitar la participació i interlocució amb ciutadania i entitats, principalment la participació i la coordinació a través del CMCSiP.
- La disposició d'un espai cohesionat com el Consell Municipal de Cooperació, Solidaritat i Pau (CMCSiP), on totes les entitats participants poden construir, conjuntament, una nova forma d'acostar els valors de la cooperació internacional a la ciutadania a través de l'EPS.
- Procés de reflexió al CMCSiP i d'adaptació al nou reglament de participació ciutadana. Del procés, n'han resultat les normes de funcionament del consell, que permeten la participació individual o col·lectiva i també la creació del Grup Motor.
- Algunes de les entitats del Consell tenen una llarga trajectòria de treball i són referents en el seu àmbit.
- Les entitats disposen d'eines pedagògiques desenvolupades.
- Nous espais en els àmbits educatius que permeten vincular la reflexió amb l'acció: Pla d'acció tutorial, aprenentatge servei, servei comunitari.
- Creació d'una incipient xarxa de voluntariat del Pla d'acollida de les persones refugiades i de l'espai de la Taula local per l'acollida.
- Actualització de l'espai comunicatiu del web (canvi d'imatge i estructura).
- Canals comunicatius propis de Cooperació, Solidaritat i Pau (web, xarxes, espai ràdio, revista, butlletí).
- Recorregut i solidesa de la Xarxa d'Educadors i Alumnes per la Convivència.
- Implicació d'un nombre important de centres educatius en les activitats de sensibilització al voltant dels drets de les persones refugiades.
- Activitats i projectes consolidats i que la ciutadania coneix i reconeix; per exemple, el Barrejjant.

- Ús dels recursos propis per millorar la rendició de comptes a la ciutadania.
- Identificació de nous col·lectius de la ciutat amb qui es pot fer incidència política i establir nous vincles de cooperació local-global.

AMENACES

- Els valors individualistes i de consum de la societat capitalista van en detriment del bé social.
- Augment dels missatges d'odi des d'alguns partits polítics i associacions, amb falsos mites i notícies irreal.
- L'augment de les idees racistes, homòfobes i d'odi de gènere.
- Situació i adaptació postcrisi COVID-19, incertesa. El context de crisi COVI-19 podria generar un risc de pèrdua de suport social de la població a les polítiques de cooperació.
- Retrocés dels fons públics cap a qüestions de salut pública i lluita contra la pobresa que poden deixar l'EPS amb molt poc finançament, o fins i tot sense, quan lluitar contra prejudicis i falsos rumors serà més necessari que mai.
- Risc de reducció del finançament vinculat al descens dels recursos propis i a la dificultat de defensar el manteniment de la despesa.
- Els drets humans i el dret d'asil perden prioritat davant de qüestions de salut pública, pobresa, etc., i això pot afectar directament la possibilitat d'implementar projectes en aquests àmbits.
- La política de cooperació no sol ser una prioritat central pels governs.
- «Fatiga de la cooperació», perquè fa molts anys que es fa.
- Canvis polítics al municipi.
- Manca de coordinació i suport per part de l'ACCD i l'AMB.
- El consum molt superficial de la situació dificulta l'aproximació a problemàtiques complexes com les que treballem a Cooperació.
- L'alt volum d'informació i de propostes d'activitats a diferents nivells saturen la població, fet que pot provocar desafecció i falta de compromís a la ciutadania.
- Persistència d'una visió assistencialista de la cooperació des d'algunes entitats i sectors amplis de la població.
- Difuminació dins de les moltes activitats que es desenvolupen al municipi.
- Professorat sobrecarregat de feina i que rep una oferta formativa i d'activitats educatives des de molts àmbits i entorns.

OPORTUNITATS

- Integració de l'Agenda 2030 i els ODS en el Pla de govern i el Pla d'internacionalització.

- El context de la crisi generada per la COVID-19 pot ser una oportunitat per explicar la interdependència local-global i l'emergència climàtica.
- Arran de la crisi sanitària actual, la ciutadania està sensibilitzada sobre la connectivitat entre els problemes locals-globals.
- La majoria de la gent jove puja amb idees renovades, no es creu tot el que veu i llegeix i forma les seves pròpies idees amb fets. Sorgeix l'oportunitat de treballar amb aquesta gent per forjar un caràcter fort a través de l'educació i que siguin el futur amb el qual treballar.
- La participació en diferents xarxes vinculades a la solidaritat i l'educació ens aporta recursos i nous espais d'intercanvi: Electronics Watch, Xarxa d'Alcaldes per la Pau, Ciutats Defensores, LaCoordi, el Fons Català.
- La DIBA recupera el paper de promotora de la reflexió sobre les polítiques d'EPS. És una oportunitat per aprofundir en la reflexió i veure com materialitzar-ho.
- Formació a diferents àmbits de l'Ajuntament en els ODS.
- S'han començat a treballar en el si de l'Ajuntament els plecs de clàusules amb relació a la contractació pública ètica. Adaptació incipient.
- Oportunitats (i voluntat) de treballar transversalment l'EPS, identificades en el procés d'elaboració del Pla: Festa Major, Seminari de Transformació Educativa.
- Les entitats poden aportar un apropament des d'una perspectiva crítica dels ODS.
- Aprofitament dels recursos en línia de les entitats; treball en els drets econòmics, socials culturals i ambientals tant amb adults com amb menors.
- DESCA: <<http://senserefugi.ccar.cat/ca/>>.
- Obertura del Punt d'Informació i Orientació sobre protecció Internacional, gestionat per la CCAR.
- Les escoles s'estan repensant: estan repensant els processos i les maneres de fer.
- Procés de reformulació i replantejament de la Guia d'activitats als centres educatius, a partir d'una diagnosi elaborada a través d'un procés participatiu. És una oportunitat per repensar l'oferta.
- Voluntat d'alguns centres de la ciutat d'aprofundir en el treball en l'àmbit.
- Voluntat del personal educatiu de la ciutat de dotar-se de recursos i de comptar amb un acompanyament per desenvolupar temàtiques vinculades a l'educació per a la ciutadania global.
- Material didàctic generat per les entitats per treballar diferents temàtiques vinculades a l'EPD.
- Servei comunitari (3r d'ESO) i ApS com a oportunitat per implicar joves i crear vincles amb les entitats de la ciutat.

10.5 Glossari

ACNUR: Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats. Compta amb un comitè a Catalunya. Els objectius de l'ACNUR són garantir la protecció a les persones refugiades i buscar-los solucions duradores.

Ajut d'emergència: Cerca la satisfacció de les necessitats bàsiques que s'han revelat com a urgents a causa de situacions més imprevistes que estructurals (encara que la vulnerabilitat pel que fa als desastres naturals o a les condicions de brot d'un conflicte són realitats estructurals). En aquest àmbit, el treball d'ajuntaments i fons de cooperació se centra prioritàriament en la identificació i el finançament de projectes de desenvolupament que puguin ser mantinguts més tard per les comunitats propulsores i dinamitzadores dels projectes esmentats, de manera que assentin les bases d'un benestar sostenible i sense dependència.

Aprenentatge servei (ApS): L'aprenentatge servei és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat, en el qual els i les participants es formen mentre treballen sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

Assessories tècniques municipals: La cooperació tècnica és un dels instruments bàsics que l'ajuda oficial al desenvolupament utilitza actualment. Des del punt de vista conceptual, d'acord amb la definició del Comitè d'Ajut al Desenvolupament de l'OCDE, l'entenem com el conjunt d'activitats adreçades a desenvolupar els recursos humans incrementant el seu nivell de coneixements, habilitats, qualificacions i aptituds productives, i que es realitza, fonamentalment, mitjançant processos formatius—regulats o informals—, prestacions d'experts, consultories tècniques i l'impuls de la recerca operativa.

ANUE: L'Associació per a les Nacions Unides a Espanya té com a objectiu divulgar els principis i propòsits de les Nacions Unides, i divulgar i donar suport a la tasca realitzada per aquesta organització i els seus organismes.

Ciutadania global: Comprensió ètica de la comunitat mundial sobre la responsabilitat de la ciutadania en el desenvolupament i en les polítiques per aplicar-lo.

Codesenvolupament: És la vinculació entre migració i desenvolupament en la qual l'ajuda solidària esdevé una forma de desenvolupament i cooperació en igualtat de condicions, on hi ha un benefici mutu i uns interessos compartits. Es produeix tot un procés que comença amb les demandes del sud, continua creant una relació d'associació i millora amb la implicació de les persones immigrants, a la recerca d'una acció conjunta i de sinergies entre l'ajuda oficial, els

compromisos de desenvolupament de les autoritats receptores, les remeses de les persones immigrants i les aportacions privades, que es poden manifestar de maneres diferents: formació, creació de petites empreses, enfortiment del teixit associatiu, sensibilització i intercanvis professionals.

Comerç just: Comerç que possibilita l'accés dels productors pobres del sud als mercats dels països rics, basant-se en unes relacions d'equitat i solidaritat, i orientant-se cap a la reducció de la pobresa; és a dir, un comerç que vol garantir als productors del sud condicions laborals dignes i un salari just pel seu treball que els asseguri un mitjà de vida sostenible.

Consells de cooperació: Són els instruments que coordinen la política de cooperació que es desenvolupa tant en l'àmbit municipal, com en l'autonòmic o l'estatal. En els consells participen tant els agents socials compromesos amb la solidaritat com l'equip responsable de la política de cooperació en l'àmbit tècnic i polític. A fi que puguin ser realment útils, els consells han de ser crítics amb les polítiques que han consensuat. Es tracta, doncs, d'instruments de participació ciutadana a través dels quals es coordina l'acció en l'àmbit de la cooperació de l'Ajuntament i les entitats, i ahirora s'aprofundeix en la democràcia gràcies a la participació ciutadana.

Consell Municipal de Cooperació, Solidaritat i Pau: Mecanisme de l'Ajuntament de Sant Boi destinat a desenvolupar la participació en assumptes públics. Té funcions consultives, i assessora i col·labora amb el govern municipal en matèries relacionades amb la promoció de la solidaritat, la cooperació internacional i la pau.

Cooperació per al desenvolupament: No hi ha una definició única, ajustada, completa ni vàlida permanentment per a aquest terme. De fet, la definició que es presenti estarà condicionada per la nostra concepció en les prioritats del desenvolupament. Tot i això, podríem dir que cooperar per al desenvolupament significa treballar junts —al nord i al sud, i des del nord al sud— per al desenvolupament dels pobles. La cooperació pressuposa la presència de diferents actors: els finançadors que aporten tots els recursos —o una part— perquè els projectes es puguin desenvolupar, els executors —entitats del nord o del sud que elaboren i executen el projecte—, i els beneficiaris, que són totes aquelles persones que tenen alguna mena d'accés als serveis i/o béns proporcionats pel projecte. La cooperació per al desenvolupament és quelcom més que un mecanisme de redistribució de recursos financers i tecnològics amb els quals es pot permetre un cert desenvolupament a escala local; és un exercici de solidaritat amb el treball que ja fa la societat civil organitzada del sud per a la reconstitució de la justícia social i el reconeixement a les poblacions empobrides dels seus drets més fonamentals. Cal entendre la cooperació com un mecanisme que permeti crear les condicions perquè els pobles puguin satisfer les seves necessitats per si mateixos, sense dependre de l'exterior, i així reforçar la capacitat de decisió d'aquestes societats sobre el seu futur per assentar les bases del seu benestar.

Cooperació directa / cooperació indirecta: Per distingir la cooperació que realitza directament l'Ajuntament amb els actors del sud, d'aquella que es produeix a través de les ONG.

Cultura de pau: Foment del compromís i de l'oposició a tot tipus de violència. Sensibilització i informació prenent com a eix prioritari els drets humans en tota la seva expressió.

Cursos, tallers, seminaris, xerrades: activitats formatives adreçades a l'àmbit formal i no formal, que poden abordar la sensibilització i l'educació per al desenvolupament des de perspectives diferents, i poden ser un instrument per desenvolupar un programa posterior. Poden ser una eina per crear punts de trobada entre les entitats o organitzacions que les realitzen i els col·lectius destinataris.

Desenvolupament: El desenvolupament inclou moltes dimensions —familiar, social, ambiental, econòmica i política— de la vida de les persones i dels grups socials. El desenvolupament és el procés d'ampliació d'oportunitats per a totes les persones per tal que puguin tenir una vida digna.

Edu 360. Aliança Educació 360: Segons la Diputació de Barcelona, és una iniciativa educativa, social i política que entén la comunitat i el municipi com un ecosistema educatiu local, capaç de connectar els aprenentatges que es produeixen en tots els temps i espais de la vida de les persones. Aquest plantejament vincula l'escola, les famílies i tots els agents i recursos de la comunitat, vetllant per garantir l'equitat i la igualtat d'oportunitats. Aquesta mirada de 360 graus proposa que el model educatiu promogui i incorpori també les oportunitats educatives que avui estan fora del sistema reglat escolar—activitats extraescolars, de vacances, el temps de migdia— i en àmbits com l'artístic, l'esportiu, el lúdic, de lleure, tecnològic.

Educació per al desenvolupament: L'educació per al desenvolupament i sensibilització social es defineix com un procés educatiu constant que afavoreix la comprensió de les interrelacions econòmiques, polítiques, socials i culturals entre el nord i el sud. Igualment, promou valors i actituds relacionades amb la solidaritat i la justícia social i cerca vies d'acció per transformar tant la realitat local com les relacions internacionals i aconseguir un desenvolupament humà i sostenible que afavoreixi a tothom i no exclogui cap persona, col·lectiu o poble. Per tant, no es tracta d'accions puntuals, sinó de processos participatius i interactius que tenen l'objectiu d'aconseguir el compromís de les persones per implicar-se en una acció solidària i transformadora tant a casa nostra com donant suport a les iniciatives del sud.

Educació formal: Procés educatiu desenvolupat en institucions educatives oficialment reconegudes per impartir el currículum regulat per l'administració educativa, i que dona accés a titulacions reconegudes.

Educació no formal: Procés educatiu específicament dissenyat en funció d'objectius explícits de formació o instrucció.

L'enfocament basat en drets humans (EBDH): Marc de referència basat en els estàndards internacionals de drets humans segons el qual l'objectiu del desenvolupament és la plena realització dels drets humans de les persones, que passen de ser subjectes de necessitats a subjectes de drets. Des d'aquesta perspectiva, es pretén garantir les diferents dimensions del dret humà (la disponibilitat, l'accessibilitat, la qualitat, l'acceptabilitat, etc...) segons està recollit en els diferents instruments del dret internacional. El punt de partida de l'enfocament és l'anàlisi de les causes estructurals que impedeixen la realització dels diferents drets humans. L'EBDH implica l'assumpció de nous rols per part dels diferents actors: Les persones, titulars de dret, que tenen la capacitat per reclamar-los; les institucions públiques a nivell local, regional o nacional que són les titulars d'obligacions ja que són actors amb obligacions jurídiques i morals en relació al compliment dels drets humans. I els titulars de responsabilitats que són els altres actors que tenen responsabilitats envers l'assoliment dels drets humans, com per exemple la família, el professorat, les associacions, els professionals sanitaris o qualsevol actor comunitari. Segons l'EBDH les estratègies d'actuació passen necessàriament per l'enfortiment de les capacitats de tots els actors implicats per a l'assoliment del dret humà o drets humans vulnerats. La participació en la política pública és un altre element primordial, perquè està vinculat a la transformació de les relacions de poder entre els diferents titulars de drets, d'obligacions i de responsabilitats. És necessari que hi hagi canvis en les relacions de poder entre tots aquests actors per afavorir el desenvolupament i compliment dels drets humans. Una major participació dels titulars de drets implica un major coneixement dels seus drets i del funcionament de les institucions públiques, la qual cosa els posiciona davant dels titulars d'obligacions i genera societats més democràtiques. En aquest sentit, la rendició de comptes i la transparència són essencials per afavorir la participació dels titulars de drets en les polítiques públiques.

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament: Organització formada bàsicament per ajuntaments catalans i altres organitzacions municipalistes que destinen una part del seu pressupost a finançar accions de cooperació al desenvolupament i a la solidaritat.

Fons propis de l'Ajuntament: Recursos econòmics generats pel funcionament mateix de l'Ajuntament, en concret, taxes i impostos municipals.

Lafede: Federació formada per 124 organitzacions que neix el gener de 2013 com a resultat de la fusió de les antigues Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament (FCONGD), Federació Catalana d'ONG pels Drets Humans (FCONGDH) i Federació Catalana d'ONG per la Pau (FCONGPAU).

Moció: És un instrument de pressió política mitjançant el qual un ajuntament o una altra institució es poden pronunciar sobre una qüestió que cau fora de les seves competències. El camp de possibles temàtiques de les mocions és immens: drets humans, desarmament, justícia internacional, relacions econòmiques internacionals, etc.

Obertura de la ciutadania al món: Terme per referir-se al procés de canvi i formació de la ciutadania en general i no solament de la comunitat educativa (educativament i mitjançant campanyes i programes sobre temes internacionals enfocats a reformar la ciutadania) sobre la situació de regions i països que no són objecte habitual d'atenció pels mitjans de comunicació; i per analitzar i explicar les causes estructurals i conjunturals de les relacions internacionals causants de les desigualtats existents i així promoure una major implicació de la ciutadania.

Pla d'acció tutorial (PAT): És el document on es recullen totes les intervencions que els/les tutors/es i el professorat del centre hauran de realitzar respecte de la tutoria. El PAT, com qualsevol altra programació del centre, recull la planificació de l'acció tutorial a partir dels objectius, els continguts, la seqüenciació de les activitats i l'avaluació.

Projecte educatiu de centre (PEC): És un document que inclou els trets d'identitat del centre, els principis pedagògics, els principis organitzatius i el projecte lingüístic. S'hi especifiquen els valors, els objectius i les prioritats d'actuació del centre, la concreció dels currículums que s'imparteixen i el tractament transversal en les àrees, matèries o mòduls de l'educació en valors i altres ensenyaments. Als centres públics, el PEC l'elabora el claustre, per iniciativa del director. Als centres privats concertats, el titular del centre aprova el PEC, un cop escoltat el consell escolar.

Programa Municipal Transversal de Cooperació i Solidaritat: És un instrument estratègic que planteja les actuacions de cooperació i solidaritat com el resultat i l'expressió d'una política global que implica al conjunt de departaments municipals.

Projecte de convivència: Document dels centres educatius que ha de recollir les accions que el centre desenvolupa per capacitar tot l'alumnat i la resta de la comunitat escolar per a la convivència i la gestió positiva dels conflictes.

Sensibilització: Fa referència al conjunt de campanyes dirigides a la presa de consciència de la ciutadania dels desequilibris existents entre el nord i el sud. Persegueix, doncs, un canvi de percepció en la població com a element central en la lluita per l'equitat i la justícia entre el nord i el sud. Es basa a facilitar l'accés a la informació a través de diferents campanyes.

Servei comunitari: El servei comunitari per a l'alumnat de secundària obligatòria és una acció educativa, en el marc del currículum obligatori, que vol promoure que els alumnes experimentin i

protagonitzin accions de compromís cívic, que aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania, i que posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat.

Xarxa Catalana per la Compra Pública Ètica: Eina per garantir la coherència en el consum institucional de les administracions locals amb els principis dels serveis públics. També pretén oferir incentius a les empreses proveïdores per avançar en la seva responsabilitat sobre el conjunt dels seus processos de producció i sobre les condicions socials i laborals dels treballadors/es que hi intervenen.

10.6 Fonts documentals

AGÈNCIA CATALANA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT. «Enfocament de gènere i basat en drets humans», Generalitat de Catalunya, 2006.

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT,

- Programa Municipal Transversal de Cooperació i Solidaritat 2007-2011
- Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat 2009-2011
- Pla d'Igualtat de Gènere 2018-2021
- Pla Director de Cooperació al Desenvolupament 2015-2019
- Estratègia de Ciutat 2030

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT I D-CAS, «Estudi sobre la Guia d'activitats», amb la col·laboració de la consultora D-Cas

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT I FONS CATALÀ DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT, Avaluació del Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat i del Programa Municipal Transversal de Cooperació i Solidaritat

BAOBAB; EDUALTER. «Caracterització i anàlisi de l'educació per al desenvolupament a Catalunya. Document de síntesi». Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, 2010.

CARRILLO, M. Volver a pisar las calles, Iaria editorial, 2020.

GALANTE, R. [et al.]. «Guia de cooperació descentralitzada per a càrrecs electes». Barcelona, Diputació de Barcelona, 2020.

OFICINA DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT, «Localització de l'Agenda 2030 i educació per la ciutadania global: un diàleg imprescindible». Espai de treball i intercanvi dels plans municipals d'educació per al desenvolupament. Barcelona, Diputació de Barcelona, 2020.

VVA, «Diccionario de Accion Humanitaria y Cooperación al desarrollo», Icaria editorial i Instituto Hegoa, 2020.

VVAA Espai web Competències i Educació per al Desenvolupament.
<http://competenciesiepd.edualter.org/ca/portada/competencies_i_epd>.

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT